SAVA BOGASIU

PELERINAJ DE SUFLET ÎN CAPADOCIA:
PE URMELE SFÂNTULUI MUCENIC SAVA DE LA BUZĂU

editgraph
Buzău, 2019

SAVA BOGASIU

PELERINAJ DE SUFLET ÎN CAPADOCIA:

PE URMELE SFÂNTULUI MUCENIC SAVA DE LA BUZĂU

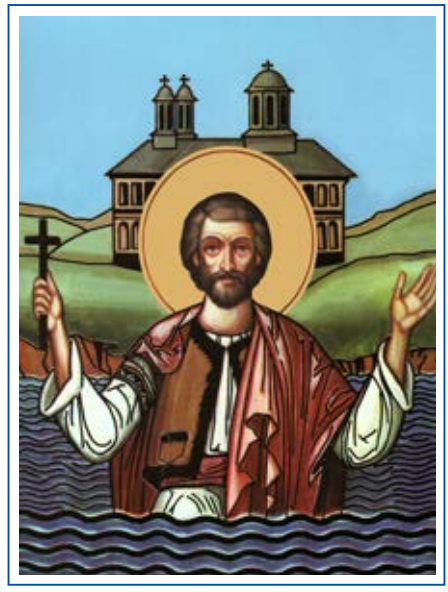

editgraph
Buzău, 2019

Precuvântare

Această carte: **„Pelerinaj de suflet în Capadocia: pe urmele Sfântului mucenic Sava de la Buzău”** este în sine **un jurnal de călătorie** pe care l-am scris la faţa locului timp de 10 zile, în perioada 12-22 septembrie 2019 în Turcia.

M-am străduit să conspectez în el tot ce am ştiut şi am auzit de la ghida noastră, Loredana. M-am documentat la faţa locului, am căutat documente, inscripţii, izvoare scrise şi nescrise despre aceste frumoase muzee şi locuri istorice pe care le-am vizitat. **Turcia şi în special Capadocia este o zonă geografică unică în lume prin formele de relief, dar mai ales prin valoarea ei spirituală, de leagăn al creştinismului apostolic.**

Cu durere am constatat că din Biserica Capadociei, vie, dinamică din secolul IV nu a mai rămas aproape nimic: doar vagi urme de creştinism, ici-colo. **Aici în Capadocia, pietrele vorbesc despre istoria însângerată a creştinismului ortodox.** Cezareea Capadociei, capitala administrativă a acestei regiuni şi loc de reşedinţă arhiepiscopală pentru Sfântul Vasile cel Mare în secolul IV, a rămas doar o simplă amintire.

Pe locul acestei cetăţi creştine s-a ridicat un alt oraş, care astăzi poartă numele **Kayseri** şi este plin de moschei. **Bunăstarea Turciei de astăzi nu poate suplini valoarea şi simplitatea creştinilor din primele veacuri, care au trăit în duhul Evangheliei lui Hristos.**

Moscheile mari şi luxoase nu pot acoperi frumuseţea spirituală a bisericuţelor rupestre şi a aşezămintelor monahale din Capadocia.

Acest pelerinaj de suflet a fost pentru mine o lecţie de istorie, de cultură şi de spiritualitate. Ne-am întors acasă, fiecare dintre noi, mai bogaţi duhovniceşte şi cu mai multă dorinţă de a-L mărturisi pe Mântuitorul Iisus Hristos tuturor celor din preajma noastră.

Duhul Sfântului mucenic Sava se află în inimile noastre. Sunt convins că, într-o bună zi, el va veni acasă, la Buzău.

Mare este Dumnezeu!

Sava Bogasiu, 22 septembrie 2019

Joi, 12 septembrie 2019

ORA 3

MARE ESTE DUMNEZEU!

Uneori visele devin realitate. De mic mi-am dorit să ajung în Capadocia, să refac drumul pe care au fost duse moaştele Sfântului mucenic SAVA, martirizat în apele Buzăului pe data de 12 aprilie 372. **Este sfântul care m-a cucerit de mic copil şi de care m-am îndrăgostit sufleteşte.**

Ca elev la Seminarul Teologic din Buzău, am avut posibilitatea să mă documentez despre el. Prima imagine, prima icoană a Sfântului Sava am văzut-o pe poarta Episcopiei în anul 1975; era un mozaic cu o stemă a Episcopiei pe care se afla şi sfântul reprezentat deasupra râului Buzău.

Am admirat la el tinereţea, curajul, demnitatea şi dragostea lui faţă de Mântuitorul Hristos. Goţii, popor migrator la acea vreme, aşezaţi temporar în zona Buzăului, cu sediul la Pietroasele, au făcut presiuni mari asupra băştinaşilor daci, să se lepede de credinţa creştină şi să devină păgâni.

Sfântul Sava, de profesie dascăl bisericesc, la îndemnul duhovnicului său, **Sansala,** s-a opus categoric, gest care l-a costat viaţa. **Sfântul Vasile cel Mare,** arhiepiscop în **Cezareea Capadociei,** în calitate de rudă cu Sfântul mucenic Sava, a făcut toate demersurile ca moaştele sfântului martir să ajungă la reşedinţa sa episcopală.

Corespondenţa dintre Sfântul Vasile cel Mare cu episcopul **Bretanion din Dobrogea,** precum şi **cu guvernatorul Junius Soranus** al Dobrogei, scoate la iveală dorinţa fierbinte de a fi aduse îndată moaştele Sfântului Sava, pentru a fi puse la loc de mare cinstire în catedrala arhiepiscopală din Capadocia.

Cu mulţi ani în urmă am scris un roman**, SANSALAS,** în care am descris acest pelerinaj al ducerii moaştelor Sfântului Sava de la Buzău în **Capadocia.** Printre cei care au făcut parte din delegaţie la acea vreme, era şi un monah buzoian, pe care l-am numit **PELERINUL.**

În astă noapte, asemenea Pelerinului, am plecat spre Capadocia cu o delegaţie, prin **Agenţia de turism a Arhiepiscopiei Buzăului şi Vrancei „Sfinţii Împăraţi Constantin şi Elena",** cu binecuvântarea **Înaltpreasfinţitului Ciprian.**

Visul din tinereţe a devenit realitate după 50 de ani de răbdare, rugăciune şi lacrămi.

M-am pregătit sufleteşte pentru acest pelerinaj. M-am documentat la bibliotecă şi pe internet, ca să aflu mai multe informaţii despre **Biserica Capadociei din secolul IV,** când a trăit Sfântul Vasile cel Mare, care a fost un pionier al asistenţei sociale în şi prin Biserică. El a creat o instituţie socială puternică, numită post-mortem **Vasiliada.**

Acest spital ridicat într-un cartier periferic din Cezareea a **devenit modelul multor astfel de instituţii în Capadocia şi în alte provincii.** Anul înălţării celor dintâi clădiri ale marelui aşezământ de asistenţă socială şi medicală de la Cezareea Capadociei, 369, se găseşte înscris cu cinste în toate cronicile de istorie a medicinii. Este punctul de plecare a numeroase opere similare, a spitalelor răspândite în întreaga lume.

Aşezământul Sfântului Vasile cel Mare era un complex instituţional social destinat suplinirii statului în acest domeniu. Complexul era foarte întins încât, după adevăr, era numit **„un nou oraş".** Cuprindea cel puţin o biserică şi anexe. De asemenea, adiacentă spitalului, era afiliată, sub atenta supraveghere a Sfântului Vasile, o mănăstire.

Sfântul Vasile a schimbat radical sistemul de caritate existent la acel moment, înlocuind ocazionalele împărţiri de daruri cu ceva permanent, care să ajute în mod efectiv şi continuu pe cei aflaţi în nevoie. Socotea aceasta o datorie esenţială pentru episcop, şi, conştientizând foarte bine acest lucru, a adoptat-o cu bucurie şi i

s-a dăruit total. **«Dar dacă vrei să slujeşti, să slujeşti în numele Domnului Hristos. Pentru că Acesta a spus: „Întrucât aţi făcut unuia dintre aceşti fraţi ai Mei, mai mici, Mie Mi-aţi făcut“ (Matei 25, 40). Pentru că, dacă ai primit pe străini, şi ai ajutat pe săraci, şi ai mângâiat pe cei în suferinţă, şi ai dat ajutor celor aflaţi în stare de nevoie, şi calamitate, şi ai servit pe cei bolnavi, toate acestea Hristos le primeşte ca făcute Lui Însuşi» (Constituţiile ascetice I, 1).**

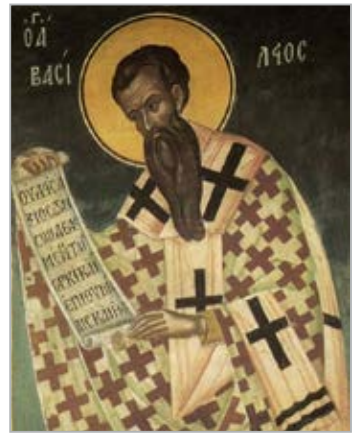
Sf. Vasile cel Mare

Această mare operă de ajutorare nu poate fi înţeleasă decât în concepţia Sfântului Vasile ca reformator al monahismului răsăritean. Căci după ce a pus ultimele rânduieli în viaţa monahală cenobitică, Sfântul Vasile, pentru a permite călugărilor să facă în mod mai concret bine semenilor lor şi pentru a pune la dispoziţia lor opera de binefacere, a anexat, la mănăstirile sale, spitale sau azile pentru bolnavi şi săraci, în care călugării îndeplineau sarcinile cerute.

Complexul cuprindea, de o parte, case pentru găzduirea leproşilor, de altă parte azile pentru bătrâni şi bolnavi; o mare clădire pentru călătorii străini; şcoli pentru copii, în care se învăţau şi diferite meserii. Toate aceste diverse clădiri erau despărţite prin grădini, care dădeau întregului edificiu un aspect foarte armonios. Iată şi o descriere făcută de către Sfântul Grigorie Teologul: **„Vasile putea să facă aici să plouă pâine din cer prin rugăciune..., prin cuvântul său el deschide hambarele bogaţilor... satură pe cei săraci cu pâine. Adună în acelaşi loc pe cei răniţi de foame, printre aceştia sunt unii care abia mai respiră, bărbaţi, femei, copii, bătrâni... Apoi el imită pe Mântuitorul Iisus Hristos slujitor, Care, încins cu o pânză peste mijloc, nu dispreţuia să spele picioarele ucenicilor, şi, cu proprii slujitori, sau, dacă vrem, cu cei asemenea lui în robie, deveniţi în această împrejurare, asemănători în lucrare, el îngrijea trupurile**

celor bolnavi, îngrijea sufletele, aducându-le astfel mângâiere» (Sfântul Grigorie de Nazianz, **Apologia** sau cuvântarea în care arată motivele care l-au îndemnat să fugă de preoţie şi **Elogiul Sfântului Vasile**).

În această descriere, Sfântul Grigorie de Nazianz punctează una dintre caracteristicile majore, care fundamentează programul caritabil al Sfântului Vasile: destigmatizarea bolnavilor, mai ales a celor suferinzi de boli incurabile. **Sfântul Vasile nu doar că a stabilit un cămin leproşilor, dar chiar a încercat să îi repună, în ochii societăţii contemporane, ca fiind fiinţe umane ce au nevoie de iubire.**

Vasiliada asigura îngrijire caritabilă în şase categorii importante: **săracii, străinii şi cei fără adăpost, orfanii, cei bătrâni şi infirmi, leproşii şi bolnavii. Toate aceste servicii, atât tradiţionale, cât şi inovatoare, au fost combinate în aşezământul Sfântului Vasile într-un mod strălucit.**

Aşa cum am amintit, Sfântul Vasile a organizat **monahismul,** pe care l-a preţuit foarte mult. Aproape toţi fraţii şi surorile lui au îmbrăţişat călugăria, care este un mod de viaţă îngerească dusă pe pământ.

El a scris rânduiala **Sfintei Liturghii,** care este o slujbă cerească care se oficiază în biserică. În Liturghie se cuprinde cerul şi pământul; **întregul Cosmos este prezent.**

În timpul oficierii Sfintei Liturghii cerul se coboară pe pământ, iar cei prezenţi la slujbă se ridică sufleteşte până la cer.

O veche cântare bisericească spune aşa: **„în biserica slavei Tale stând, în ceruri ni se pare a sta, Doamne”.**

El a fost un **mare teolog,** a scris multe tratate de dogmatică. A îmbinat ştiinţa şi religia într-un mod admirabil în lucrarea **HEXAIMERON,** unde găsim un **comentariu al Genezei.**

În **Hexaimeronul** său, Sfântul Vasile citează vorbele lui Dumnezeu din Cartea Facerii: **Să răsară pământul. „Această mică poruncă”, zice Sfântul Vasile, „s-a prefăcut îndată într-o**

puternică lege a naturii şi într-o raţiune măiastră. Porunca aceasta a săvârşit miile şi miile de însuşiri ale plantelor şi ale arborilor mai iute decât un gând de-al nostru". În altă parte, Sfântul Vasile zice despre porunca dumnezeiască: **Să răsară pământul iarbă verde (Facere I, 11): „La acest cuvânt, toate pădurile s-au îndesit, toţi arborii s-au ridicat iute în sus, (...) toate crângurile s-au acoperit îndată de tufani; toţi într-o clipită de vreme au apărut".**

În **Omilia a Noua din Hexaimeronul** său, Sfântul Vasile are un citat chiar despre problema succesiunii creaturilor, una după alta. El citează: **Să scoată pământul suflet viu după fel, de cele cu patru picioare şi de cele ce se târăsc şi fiare pre pământ după fel (Facere I, 24). Sfântul Vasile spune: „Gândeşte-te la cuvintele lui Dumnezeu care străbat zidirea! Au început de atunci, de la facerea lumii, şi lucrează şi acum şi merg mai departe până la sfârşitul lumii. După cum sfera, dacă se împinge şi este pe un loc înclinat, merge la vale datorită alcătuirii sale şi a însuşirii locului, şi nu se opreşte înainte de a ajunge pe loc şes, tot aşa şi existenţele, mişcate de o singură poruncă, străbat în chip egal zidirea, supusă naşterii şi pieirii, şi păstrează, până la sfârşit, continuarea felurilor, prin asemănarea celor ce alcătuiesc felul. Din cal se naşte cal, din leu alt leu, din vultur tot vultur, şi fiecare vieţuitoare îşi păstrează felul prin continue naşteri, până la sfârşitul lumii. Timpul nu strică, nici nu pierde însuşirile vieţuitoarelor, ci parcă acum ar fi fost făcute, merg veşnic proaspete împreună cu timpul".** Nu este o afirmaţie ştiinţifică, ci una filosofică. Acesta este felul cum a creat Dumnezeu făpturile: fiecare are o anumită sămânţă, o anumită fire şi le transmite urmaşilor săi. Când apare o excepţie, este vorba de ceva monstruos; iar aceasta nu anulează principiul firii lucrurilor, fiecare fiind distinct de celălalt. Dacă nu înţelegem întreaga varietate a zidirii lui Dumnezeu, vina este a noastră, nu a lui Dumnezeu.

Viaţa Sfântului Vasile a fost ca o lumânare care a ars repede, răspândind multă lumină şi căldură. **La vârsta de 50 de ani, a plecat împăcat cu sine la Dumnezeu, pe care L-a iubit din tot**

sufletul. Capadocia a fost **leagănul creştinismului în Asia Mică.** Prin Sfântul Vasile cel Mare, Biserica a cunoscut cea mai mare dezvoltare spirituală. A câştigat biruinţa împotriva ereziilor din acea vreme, care au produs multă tulburare în rândul creştinilor ortodocşi.

În această zonă geografică s-a dezvoltat Imperiul Bizantin, care a rezistat până la căderea cetăţii Constantinopolului în anul 1453 în mâna turcilor, care au profanat tot ce era legat de religia creştină. A fost cea mai zguduitoare luptă dată creştinismului. Pe străzile Capitalei, sângele creştinilor curgea pâraie în Bosfor; biserici şi mănăstiri distruse, icoane arse, moaşte de sfinţi aruncate şi călcate în picioare.

Peste tot, **cu timpul s-au ridicat multe moschei,** pentru a se pierde urmele creştinismului apostolic pe aceste meleaguri. Capitala Constantinopol, cetate a Ortodoxiei universale, a fost transformată în Istanbul, reşedinţa Imperiului Otoman, oraş care se menţine până în vremea noastră.

Cu ochii înlăcrimaţi, cu durere în inimă am plecat în Turcia, pentru a reface **drumul ducerii moaştelor Sfântului mucenic Sava,** care **la 1204 au fost furate din Constantinopol de către cruciaţii catolici şi transportate în Italia.** Cruciaţii au distrus mai mult decât musulmanii oraşul Constantinopol.

De la Buzău, am plecat pe ruta **Urziceni-Bucureşti,** unde au urcat câteva călugăriţe, apoi spre **Giurgiu,** care este prima vamă întâlnită, la frontiera cu **Bulgaria.**

Trecerea prin vamă s-a făcut repede, deoarece aparţinem Uniunii Europene.

Bulgaria este despărţită de România prin **fluviul Dunărea,** care izvorăşte din **Germania, din munţii „Pădurea Neagră"** şi se varsă în Marea Neagră, formând Delta Dunării în judeţul Tulcea.

Dunărea este al doilea fluviu ca mărime din Europa, după Volga. **La Maliuc, în judeţul Tulcea** avem o **tabără de tineri a Fundaţiei „Sfântul Sava",** unde anual primim gratuit în jur de 500 de elevi, care se bucură de frumuseţile **Deltei, unică în Europa.**

După al Doilea Război Mondial, bulgarii au pus stăpânire pe o zonă românească, **Cadrilaterul,** care cuprinde câteva judeţe.

Teritoriul Bulgariei spre Turcia l-a străbătut ziua cu autocarul, având posibilitatea să îl admir. Seamănă mult cu al României: câmpie, deal şi munte. Cu agricultura stau bine. În zona Buzăului sunt mulţi bulgari stabiliţi de-a lungul vremii, care s-au specializat în legumicultură. Piaţa e plină de produsele lor: zacuscă, murături etc. Seceta de câteva luni a produs daune şi bulgarilor. **Ca să plouă, este nevoile de lacrămile noastre de pocăinţă, care să ude pământul.**

Criza religioasă din toată Europa atrage mânia lui Dumnezeu.

Drumurile din Bulgaria au fost refăcute prin fonduri europene. Este o plăcere să mergi pe aceste şosele.

Oraşul Târnovo, Bulgaria

Târnovo este unul din cele mai vechi oraşe ale Bulgariei. Capitala fostului Ţarat vlaho-bulgar, Veliko Târnovo este un oraş medieval micuţ şi (mulţi îl compară cu Sighişoara), situat pe malul râului Iantra (Yantra), afluent al Dunării, şi este înconjurat de mai multe dealuri, arealul natural fiind unul extrem de plăcut. Practic, oraşul pare a fi împărţit în trei zone istorice, ce pot fi în acelaşi timp şi trei mari obiective turistice:

1) zona vechii cetăţii Țareveț, reşedinţa vechilor patriarhi bulgari;

2) zona oraşului vechi, cu străzi înguste, pline de farmec, şi clădiri vechi, construite probabil în perioada 1800 – 1940;

3) zona nouă, cu o influenţă puternic comunistă.

Cetatea Țareveț este situată pe dealul cu acelaşi nume şi are o istorie îndelungată. **Este martoră, printre altele, a celei mai înfloritoare perioade istorice a vecinilor noştri, cea din timpul fraţilor Asan şi Petru.** O parte din zidurile cetăţii sunt

Oraşul Târnovo - Trapezitsa, Bulgaria

refăcute relativ recent, iar biserica din vârful dealului este pictată într-un mod interesant. De asemenea, din vârful cetăţii se poate admira frumosul oraş şi dealul Trapezitsa (o mică construcţie istorică se află şi acolo).

Țaratul vlaho-bulgar (1185-1258, denumit Țaratul româno-bulgar de unii istorici români sau Al doilea țarat bulgar de bulgari și de istoriografia internațională, 1185-1396) a fost un stat multietnic (regat) apărut la Dunărea de jos în 1186, odată cu victoria bulgarilor și vlahilor răsculați din sudul Dunării împotriva Imperiului Bizantin, și dispărut în 1260 prin fragmentarea în state mai mici, cucerite în jur de 1396 de către Imperiul Otoman.

Oraşul Târnovo - râul Iantra, Bulgaria

Slavii au pătruns în bazinul Dunării de jos după anul 602 (prăbușirea graniței dunărene (Moesia) a Imperiului Roman), amestecându-se cu populațiile trace romanizate din Balcani. **Ulterior, proto-bulgarii, de origine irano-turcică, au creat în acest bazin un întins Hanat, ulterior Țarat (prin creștinare în 864) și s-au amestecat cu slavii și tracii romanizați și au adoptat limba slavă.** În cadrul acestui stat care se întindea pe ambele maluri ale Dunării, slavii și „vlahii” au evoluat împreună, fapt demonstrat de lingvistică, de toponimie și de istoria Bisericii.

Traversăm acum **râul Iantra.**

În 1908, Bulgaria şi-a câştigat independenţa faţă de Imperiul Otoman, care a produs multe daune. Vremea este frumoasă pentru acest pelerinaj al bucuriei. Avem un ghid, pe **Loredana,** care cunoaşte bine istoria regiunilor pe care le străbatem.

Cultura se realizează prin multă lectură. Eu, ca preot duhovnic, dau canon tuturor elevilor şi tinerilor să citească câte o carte pe săptămână, indiferent de conţinut şi mărime, apoi la final să facă o sinteză de două pagini. Este o metodă practică de a-i desprinde din faţa telefonului, care le mănâncă toată ziua, uneori chiar şi noaptea.

O persoană bine informată în toate domeniile este puternică şi nu poate fi manipulată în nici un fel. În Rugăciunea Arhierească, Mântuitorul Iisus Hristos spune aşa: **„Aceasta este viaţa veşnică, să Te cunoască pe Tine, adevăratul Dumnezeu" (Ioan 17, 3). În orice domeniu, cheia succesului este informaţia, cunoaşterea.**

Am făcut un popas în oraşul **Iambol,** care are peste 70.000 de locuitori. Bulgarii seamănă la chip cu noi, românii, nu există nicio diferenţă. Doar limbajul diferă: ei vorbesc bulgara, una din limbile slave europene, iar noi vorbim româna, care seamănă cu latina.

Oraşul Iambol, Bulgaria

Mai avem o sută de kilometri şi ajungem la graniţa cu **Turcia,** din care face parte **Capadocia.**

Uniunea Europeană se încheie cu Bulgaria. La vama cu Turcia, care se întinde pe două continente, se face control cu mare atenţie, în special la acele maşini şi persoane care intră în Uniunea Europeană dinspre Turcia şi Asia. Vama europeană este securizată. Accesul se face pe bază de paşapoarte. În urmă cu două zile am solicitat şi eu unul european, pentru un an, fără cip pe el.

Cât de curând vor fi introduse cipurile obligatorii la toţi oamenii pe mâna dreaptă sau la frunte, cum spune Apocalipsa la capitolul 13. Atunci vom fi monitorizaţi 25 din 24 de ore. **Va dispărea libertatea umană, vom fi nişte roboţi în mâna anticristului.**

Trebuie să avem demnitate şi curaj să nu acceptăm această **sclavie electronică** prin care ne pierdem sufletul. Mântuitorul Hristos ne spune aşa: **„Ce va da omul în schimb pentru sufletul său, de-l va pierde?" (Marcu 8, 31).**

Vameşii turci se uită atent la chipurile noastre, ne-au luat paşapoartele, să le pună viză de control. Tenul feţii lor este asiatic. Ne zâmbesc. **Turismul european este o sursă de câştig pentru Turcia.** Ei promovează mult această activitate profitabilă. Ştiu să atragă numeroşi turişti prin frumuseţea locurilor pe care le-au cucerit şi prin investiţiile mari pe care le-au făcut în această industrie a turismului naţional.

Republica Turcia este o țară întinsă pe două continente. 97% din suprafața țării se află în Asia de Sud-Vest (peninsula Anatolia) și 3% în Europa (peninsula Balcanică). Turcia are granițe cu opt țări: Grecia și Bulgaria la nord-vest; Georgia, Armenia și Azerbaidjan la nord-est; Iran (Persia) la est; Irak și Siria la sud. **Turcia este o republică democratică, laică, constituțională, al cărei sistem politic a fost stabilit în 1923.** Turcia este un stat membru al ONU, NATO, OSCE, și Consiliul Europei. În octombrie 2005 Uniunea Europeană a deschis negocierile de aderare cu Ankara.

Turcia are 783.000 km², 1600 km dintr-o parte în alta şi 800 km lăţime. Are două strâmtori: **Dardanele şi Bosfor.**

Strâmtoarea Bosfor separă Asia de sud-vest de Europa de sud-est. Anatolia e situată între Marea Neagră la nord și Marea Mediterană la sud, cu Marea Egee și Marea Marmara la vest. **Unii geografi consideră Turcia ca o parte a Europei, datorită anumitor caracteristici culturale, politice și istorice.** Datorită poziției sale geografice între Europa și Asia și între trei mări, **Turcia a fost o răscruce istorică, patria și câmpul de luptă a mai multor mari civilizații și un centru de comerț.**

Turcii selgiucizi au început să migreze în locul numit acum Turcia în secolul al XI-lea. Procesul a fost accelerat de victoria selgiucizilor asupra Imperiului Bizantin la Bătălia de la Manzikert. Sultanatul de Rum al turcilor selgiucizi a controlat mare parte din Anatolia centrală până la invazia mongolă din 1243. Începând cu secolul al XIII-lea, turcii otomani au unit Anatolia și au creat un imperiu ce cuprindea Europa de sud-est, Asia de sud-vest și nordul Africii. **După ce Imperiul Otoman s-a prăbușit, în urma**

înfrângerii din Primul Război Mondial, părți din el au fost ocupate de aliații victorioși. O grupare a tinerilor ofițeri din armata turcă, grupare condusă de Mustafa Kemal Atatürk, a organizat rezistența față de aliați; în 1923 ei au instaurat Republica modernă Turcia, cu Atatürk ca prim președinte al acesteia.

Așezarea Turciei la intersecția Europei cu Asia o face să fie o țară de o mare importanță geostrategică. Din punct de vedere etnic, din cei 76 de milioane de locuitori, turcii formează majoritatea populației, existând însă și o minoritate importantă de kurzi. **Religia predominantă în Turcia este Islamul, iar limba oficială a țării este turca.**

Turcia este o republică democrată, seculară, unitară, constituțională, cu o moștenire culturală și istorică veche. Ea a devenit tot mai mult integrată prin apartenența vestică în organizații ca Consiliul Europei, NATO, OECD, OSCE și economiile majore G-20. Turcia a început negocierile complete cu UE în 2005, a fost un membru asociat al Comunității Economice Europene încă din anul 1963 și a atins acordul uniunii vamale în 1995. De asemenea, a promovat relațiile culturale, politice, economice și industriale cu lumea de Est, în particular cu Orientul Mijlociu și cu statele turcice ale Asiei Centrale, prin apartenența în organizații ca Islamic Conference and Economic Cooperation Organization. **Având în vedere așezarea strategică, economia dezvoltată și armata modernizată, Turcia este clasificată ca o putere regională de oamenii politici și economiștii mondiali.**

Cu o populație de 20 de milioane de locuitori, Istanbulul este un megalopolis, precum și principalul centru financiar, comercial și cultural al Turciei. Se întinde în peste 27 de districte din cele 39 ale provinciei cu același nume, fiind una dintre cele mai mari metropole din lume. **Este capitala economică a Turciei și prefectura provinciei cu același nume.** Partea europeană se află situată în regiunea istorică Tracia, iar cea asiatică în Anatolia. Poartă numele oficial de Istanbul din 28 martie 1928. **Alături de Atena și Roma, Constantinopolul, adică Istanbulul se clasează printre cele mai venerabile capitale ale Europei.** El a fost înscris

pe lista patrimoniului mondial al UNESCO începând cu anul 1985. Asemănător cu Constantinopolul în Evul Mediu, astăzi **Istanbul este cea mai mare aglomerare umană a Europei.** În anul 2010, metropola este declarată una din cele trei Capitale Europene ale Culturii.

Ankara (cunoscută sub numele de Angora până în 1930, și Ancyra în perioada clasică) este capitala Turciei și al doilea cel mai mare oraș al țării, după Istanbul. Are o populație de 5.000.000 locuitori. În același timp este capitala provinciei cu același nume.

Ankara este un important centru comercial și industrial, fiind și principalul centru de comerț pentru zona agricolă pe care o înconjoară. Înainte să devină capitala țării, Ankara era faimoasă pentru lâna caprelor sale (lână de Angora).

Situată în centrul Anatoliei, Ankara este un important nod comercial și de tranzit, fiind „placa turnantă" a drumurilor și căilor ferate turcești. Dispune de câteva universități, Biblioteca Națională, Muzeul Arheologic, Muzeul Etnografic și Muzeul Civilizațiilor Anatoliene. **Mausoleul Mustafa Kemal Atatürk,** personalitatea cea mai importantă a Turciei secolului al XX-lea, este amplasat în Ankara. **Orașul se află pe locul întâi în lista capitalelor țărilor europene după suprafață.**

Turcia are o economie bogată în toate domeniile. Agricultura este dezvoltată prin folosirea irigaţiilor. **Halicarnes şi cetatea Efes sunt două din celebrele minuni ale lumii.**

Mahomedanismul a fost introdus în secolul VI după Hristos. **Coranul este cartea de bază a religiei musulmane.** Această carte cuprinde revelațiile făcute de Dumnezeu, prin intermediul îngerului Gabriel, profetului Muhammad (Mohamed), direct în limba arabă. În acest sens, Coranul este considerat a fi însuși Cuvântul lui Dumnezeu, ce se află din preeternitate.

Pentru musulmani, Coranul nu este doar cartea sacră revelată de către divinitate, definită ca o sumă de concepte în care se crede, o sinteză de precepte etice, o conduită de viață spirituală, un codice civil ce răspunde problemelor vieții cotidiene, ci și **„o inimitabilă**

simfonie ale cărei sunete îi mișcă pe oameni până la lacrimi sau îi duce pe culmile extazului”, cum spunea Marmaduke Pickthall, în prefața traducerii sale a Coranului în engleză.

Conform tradiției islamice, **profetul Muhammad a fost ales să spună în cea mai pură limbă arabă – așa cum este considerată araba coranică** de către exegeții musulmani – atât noul mesaj trimis de Dumnezeu omenirii, precum și ceea ce revelase parțial, din aceeași matrice celestă, Umm al-Kitāb (Maica Scripturii), profeților anteriori, cu precădere, lui Abraham (Ibrāhīm), Noe (Nūh), Iona (Yūnus), Moise (Mūsā) și lui Iisus Hristos (Isā al-Masīh) – care, în viziunea coranică, este doar un mare profet:

Trimisul a crezut în ceea ce a fost pogorât asupra sa de la Domnul său. El, laolaltă cu credincioșii, au crezut în Dumnezeu, în îngerii Săi, în cărțile Sale, în trimișii Săi. „Noi nu facem deosebire între trimișii Săi”. Și ei au spus: „Ascultăm și ne supunem! Iertarea Ta, Domnul nostru, căci întru Tine este devenirea!” (Coranul, II, 285).

Coranul canonizat, așa cum este cunoscut astăzi, este format din 114 capitole (sure), de lungimi diferite, de la minimum 3 până la maximum 287 de versete, dispuse nu cronologic, ci după lungime, în ordine aproximativ descrescătoare, începând cu cea de-a doua sură. Toate surele, cu excepția celei de-a IX-a, au în frunte sintagma: **„În numele lui Dumnezeu cel Milos și Milostiv”.**

Textul coranic nu a fost strâns într-o carte în timpul vieții profetului Muhammad, ci a fost doar memorat de către însoțitorii săi, iar, uneori, anumite versete au fost notate pe foi de palmier, omoplați de cămilă, bucăți de ceramică etc.

Deoarece Coranul a fost scris într-un sistem grafic ce nota doar consoanele și care nu poseda încă un sistem de puncte diacritice care să diferențieze literele izomorfe, și deoarece existau tradiții diferite ale recitării, pe măsură ce persoane care nu vorbeau limba arabă se converteau la islam, **exista o neînțelegere privind lectura exactă a anumitor versete.** Până la urmă s-au dezvoltat forme de scriere care folosesc „puncte” pentru a indica vocalele.

Coranul, încă de la începuturile sale, a devenit centrul devotamentului islamic și totodată subiectul controverselor teologice. În secolul al VIII-lea, mu'taziliții au susținut crearea Coranului de-a lungul timpului. Oponenții lor, din diferite școli, au pretins eternitatea și perfecțiunea Coranului, existent în ceruri înainte să fie revelat lui Muhammad. Teologia aș'arită (care a devenit predominantă) susține eternitatea Coranului și, ca atare, increarea lui. Unele mișcări moderne din cadrul islamului se apropie însă de poziția mu'tazilită.

Tipărirea în masă a Coranului în arabă și traducerea în alte limbi sunt considerate facilități moderne.

Primul popas turistic în Turcia l-am făcut în localitatea **Edirne (în vechime se numea Adrianopol),** oraş cu o populaţie de 128.400 locuitori și este capitală a provinciei Edirne.

Orașul a fost întemeiat de împăratul roman Hadrian. **În 378, goții au nimicit aici o armată romană, iar în 1205, armatele româno-bulgare au înfrânt aici pe cruciații Imperiul Roman de Răsărit.** Cucerit de turci în 1362, a devenit capitala Imperiului Otoman (1365 – 1453).

La Edirne s-a încheiat **Pacea de la Adrianopol,** tratatul ruso-turc din 1829 prin care s-a recunoscut independența Greciei, autonomia Serbiei și s-a desființat monopolul turcesc asupra comerțului Țării Românești și Moldovei. **„Actul osăbit pentru principatele române"** preciza domnia pe viață și fixarea hotarului dintre Țara Românească și Imperiul Otoman pe talvegul Dunării, restituirea raialelor Brăila, Giurgiu și Turnu Măgurele. Prin acest tratat se consfințea scăderea considerabilă a puterii Porții asupra Țărilor Române în favoarea celei țariste.

La Edirne am vizitat **moscheea Selimye,** opera marelui arhitect **Sinan Koca Mimar,** care la vârsta de 80 de ani a realizat acest proiect, între anii 1548-1575. Are cupola de 43 m şi 384 de ferestre.

Lucrarea de arhitectură în sine este impresionantă prin grandoarea ei, precum şi prin deschiderea cupolei centrale.

moscheea Selimye, Edirne

La intrare în moschee, este obiceiul de a ne descălţa, în semn de respect faţă de Allah. De asemenea, se oficiază ritualul de spălare sau de purificare a trupului. Ochii se spală, spun musulmanii, deoarece omul priveşte uneori ceea ce nu ar trebui să vadă: lucruri ruşinoase. Spălarea capului se face, deoarece omului îi trec uneori prin cap tot felul de gânduri murdare care îl pot întina; urechile se spală cu apă de la moschee, deoarece ele aud de multe ori lucruri care nu trebuie auzite; picioarele se spală, deoarece ele pot alerga uneori în locuri nepermise de Dumnezeu. Este o spălare metaforică, şi nu fizică.

Important e ce fel de gânduri avem când facem acest ritual al spălării şi nu numai.

În moschee nu sunt icoane; musulmanii sunt împotriva redării lui Dumnezeu în imagine.

Pentru musulmani, **cel mai mare profet din istorie este Mohamed,** care a fost căsătorit cu mai multe femei, de la care a avut mai mulţi copii.

Conform legii islamice (Shariah), islamismul împarte faptele oamenilor în mai multe categorii, şi anume: obligatorii, recomandate, îngăduite, condamnabile şi interzise. Între faptele obligatorii, impuse tuturor credincioşilor, sunt considerate cinci obligaţii rituale, pe care moraliştii mahomedani le consideră drept **„stâlpii credinţei musulmane”.** Musulmanii trebuie deci să respecte mai întâi următoarele principii religioase:

» Să-L mărturisească pe Dumnezeu, ca singura Fiinţă spirituală care a făcut cerul şi pământul. Credinţa lor este monoteistă, ca şi cea a evreilor şi creştinilor. Mărturisirea credinţei se face prin rostirea formulei: **„Nu este alt Dumnezeu decât Allah şi Mohamed este profetul său”.** Ea se rosteşte la intrarea în islamism

şi în alte împrejurări, dar mai ales când se apropie moartea. Atunci, fie muribundul, fie cei din jurul lui trebuie să o rostească necontenit, pentru ca sufletul decedatului să o poată recita apoi uşor şi fără greşeală în faţa înfricoşătorilor îngeri Nakir şi Munkar, care îi vor lua primul interogatoriu.

» **Să ţină orele de rugăciune,** când **muezinul** strigă sau sună de pe minaret, vestind momentul începerii rugăciunii personale şi publice. Rugăciunea rituală, deosebit de importantă în islamism, trebuie rostită de cinci ori pe zi la anumite ore, de preferinţă în comun cu alţi credincioşi şi cu faţa spre Mecca. **Rugăciunea rituală are un caracter de laudă adusă lui Dumnezeu şi se deosebeşte de rugăciunea particulară, pe care mahomedanul o poate face în orice timp, în orice loc, în orice limbă şi fără vreo îngrădire rituală.** Rugăciunea particulară este o invocare spontană a lui Dumnezeu.

» **Măcar o dată în viaţă să meargă la Mecca, iar, dacă nu pot face personal acest pelerinaj, să plătească pe cineva în acest scop.** Pelerinajul la Mecca datează din epoca preistorică şi a fost păstrat de Mahomed datorită prestigiului pe care această tradiţie o avea printre arabi, precum şi datorită faptului că prin el se menţinea unitatea politică şi religioasă a unei populaţii atât de împrăştiate.

Femeile nu pot merge la Mecca decât însoţite de soţul lor sau de o rudă apropiată.

» **Să practice milostenia, reglementată de Mahomed şi de succesorii lui. Ea a existat în trecut sub forma: „taxa săracilor”,** un fel de impozit legal proporţional, perceput asupra produselor agricole, a vitelor, a aurului, argintului şi mărfurilor. Bunurile strânse erau apoi folosite în diverse scopuri de binefacere, pentru întreţinerea eventualelor instituţii religioase musulmane, pentru **„războiul sfânt”** etc. În Turcia, ca şi în alte state moderne musulmane, s-a renunţat la această taxă şi s-a adoptat sistemul de impozite obişnuit în toate statele.

În afară de această milostenie oficială, mai există un fel de milostenie neoficială, obligatorie totuşi, care se plăteşte în natură

sau în bani şi se practică mai ales la sfârşitul postului, precum şi milostenia benevolă.

» Să practice postul, obligatoriu de la vârsta de 14 ani în sus. Sunt scutiţi de post bătrânii, femeile însărcinate, călătorii, soldaţii în timp de război. Aceştia din urmă pot să-şi facă ulterior postul obligatoriu sau să plătească în schimb o sumă de bani. **Postul musulman durează o lună, luna Ramadan, când profetul ar fi avut primele revelaţii. Postul începe în fiecare zi în zori şi durează până seara după apusul soarelui.** În acest timp, credinciosul musulman nu are voie să mănânce nimic, nici să bea, să fumeze sau să aibă contact sexual. Noaptea însă toate acestea sunt îngăduite. Este uşor de închipuit că valoarea unui astfel de post este destul de mică, iar în ceea ce priveşte trupul omenesc, acest post devine uneori un chin îngrozitor.

Războiul sfânt (jihad) nu este o obligaţie individuală, cum sunt cele precedente, ci o datorie a comunităţii musulmane, care trebuie să lupte cu necredincioşii şi să răspândească islamismul. Cel ce moare într-un astfel de război merge de-a dreptul în rai, fără să mai aştepte judecata de apoi. Necredincioşii trebuie mai întâi instruiţi şi invitaţi la islamism. Dacă refuză, se va porni un război împotriva lor. **Prin astfel de războaie „sfinte" au izbutit musulmanii să răspândească islamismul şi să creeze două imperii dintre cele mai întinse din câte se cunosc în istorie: Califatul arab şi Imperiul Otoman.**

În ceea ce priveşte viaţa zilnică, **legea islamică opreşte consumarea cărnii de porc şi a băuturilor alcoolice, condamnă jocurile de noroc şi camăta.** De asemenea, **musulmanii sunt obligaţi să citească Coranul, care serveşte ca bază nu numai a doctrinei şi a vieţii religioase, ci şi a culturii mahomedane în general.** Elevii din şcolile elementare ale ţărilor mahomedane învaţă să recite Coranul şi sunt elevi silitori care îl pot recita în întregime pe dinafară. Recitarea Coranului are şi o valoare liturgică. Se recită sau se plăteşte să se recite din Coran pentru rudele decedate sau pentru sfinţi. Recitarea se face după anumite reguli, pe un ton intermediar între recitarea propriu-zisă şi cântare.

cu Hogea

Interesant pentru mine este faptul că mulţi musulmani din moschee m-au salutat şi mi-au zâmbit. A venit un hogea, slujitor de-al lor, îmbrăcat în alb şi cu turban alb pe cap, să mă salute şi să facă o fotografie cu mine.

A rămas impresionat când m-a văzut că l-am îmbrăţişat. Eu, ca preot, am văzut în el un om creat de Dumnezeu, care are chipul lui Dumnezeu. **E păcat că mulţi musulmani din alte ţări sunt fanatici şi îi omoară pe creştini. Doamne, fereşte!**

Am văzut în Pakistan, India, Africa, Asia, cum musulmanii ardeau bisericile creştine şi dădeau foc creştinilor în numele lui Allah. Doamne, fereşte!

Îmi place tare mult Ortodoxia, precum şi faptul că, în calitate de preot ortodox, îi pot îmbrăţişa pe toţi oamenii de pe pământ, indiferent de etnie, religie şi starea lor socială şi culturală.

Ei nu pot face acest lucru din nefericire. Mulţi sunt gata să omoare în numele lui Allah sau Mahomed. **Este trist că la catolici, pe vremea inchiziţiei papale, au fost omorâte persoane prin mari chinuri, în numele unor convingeri ştiinţifice, religioase etc., precum cea a lui Galileo Galilei.**

Această moschee vizitată, **Selimye,** este înconjurată pe toate laturile ei de un corp de clădiri care seamănă cu un fel de chilii ce înconjoară moscheea. În aceste încăperi este organizat acum un muzeu cu obiecte vechi de cult, care merită să fie admirate din punct de vedere artistic, cultural.

O grădină de flori îi dă moscheii şi mai mult farmec, iar bazarul de sub ea o face şi mai atrăgătoare prin numărul mare de vizitatori.

După ce am admirat tot complexul religios şi cultural, am plecat cu toţii spre oraşul Istanbul, pe o autostradă cu 4 benzi. Până la Istanbul sunt aproximativ 200 km. Noi vom opri aproape de aeroport, unde vom fi cazaţi la un hotel cu 5 stele, **„Bricks”.**

Cât vezi cu ochii, şi pe o parte, şi pe cealaltă a autostrăzii sunt liziere cu pomi, care să oprească iarna zăpezile şi vara vânturile secetoase. De asemenea, terenurile sunt lucrate industrial, ele având culturi de bază, grâul şi porumbul. **Omul sfinţeşte locul; în stepă e atâta verdeaţă.**

Pe şosea am văzut multe echipe de lucru făcând tot felul de viaducte, pasaje şi şosele de centură. **Turcii stau bine cu infrastructura; se lucrează la ea zi şi noapte.**

Toată autostrada este iluminată electric pe timpul nopţii. Energia eoliană este la modă în Turcia. **Se află aici mii de centrale eoliene, care asigură tot curentul electric pe timpul anului.**

Viaţa în Turcia este ieftină, puterea de cumpărare este accesibilă. Orice familie de turci poate duce un trai decent. Se consumă mult ceai şi cafea. Se fumează şi se stă mult pe terasă, la palavre. Masa este ieftină. **Turcii au cultul muncii. Ei sunt crescuţi în spirit naţional; ei au un cult pentru steagul lor, cât şi pentru Atatürk, făuritorul statului turc modern pentru acest popor democrat.**

Din punct de vedere religios, **turcii sunt toleranţi.** Femeile musulmane nu sunt obligate să îşi acopere capul când sunt în public. La orele de rugăciune, turcii nu sunt obligaţi să îngenuncheze şi să-şi pună covoraşul pe stradă, ca în alte state musulmane: Pakistan, Afganistan, Iran etc.

La hotel, am primit camera nr. 405, care are o frumoasă privelişte a oraşului.

Între timp, a sosit şi **Înaltpreasfinţitul Ciprian,** arhiepiscop al Buzăului şi Vrancei, cu **primarul Sorin Cârjan** al Râmnicului Sărat, la hotelul nostru, **Bricks,** pentru a-şi lua cameră de dormit.

Ne-am îmbrăţişat cu bucurie.

În acel moment a sosit şi **maica Ioana** din Istanbul, **soră cu maica Eleodora,** stareţa mănăstirii Poarta Albă, care a început şi construcţia **schitului Periprava** din Delta Dunării.

Maica Ioana

Am venit aici să-i aduc **un stick** cu slujba religioasă şi predica pe care am ţinut-o chiar la **Periprava** în această vară, pe 27 august; o zi istorică, când basarabenii îşi serbează independenţa lor faţă de Uniunea Sovietică.

Maica Ioana m-a invitat la Istanbul la locul ei de muncă, unde vin mulţi români, pe care maica îi ajută cu de toate: mâncare şi loc de muncă pentru cei fără de serviciu.

Am servit o mică gustare din **masa bucuriei.** La telefon am vorbit şi cu maica Eleodora din România, Constanţa, Poarta Albă. S-a bucurat tare mult că i-am vizitat sora tocmai în Turcia, la Istanbul.

Am fost în vizită la maica Ioana împreună cu **domnul colonel Ovidiu Burducea, aghiotantul meu,** care locuieşte chiar în parohia „Sfântul Sava". În urmă cu 40 de zile, soţia lui, **Conceta Iulia,** a plecat la Domnul, în urma unui cancer rapid.

TA0 = toate insulele din Marea: Mediterana, Egee, Neagra si Marmara

Domnul colonel Ovidiu Burducea este radioamator, cu indicativul Y09XC şi este vicepreşedintele Federaţiei de Radioamatori din România. Soţia dumnealui, Conceta, a avut indicativul Y09HXC. Eu, de asemenea, sunt radioamator, cu indicativul Y09IOV. Prin această activitate, ca radioamatori, încercăm să facem legături radio cu oameni din diferite ţări şi continente.

Comunicarea între oameni este o lucrare minunată.

Ne-am întors la hotel. În hol m-am întâlnit cu părintele protopop Asanache din Râmnicu Sărat şi cu părintele Drăstaru, care tocmai au sosit din România cu maşina lor.

Am venit în cameră şi am început să aştern pe hârtie gândurile mele de călătorie pe care le-am avut şi le-am trăit astăzi, **12 septembrie 2019.** A fost o zi de neuitat, cu o frumoasă experienţă de călătorie, din care am învăţat multe lucruri interesante.

Am cunoscut persoane noi, care fac parte din grupul nostru de **pelerini, veniţi să mergem împreună în Capadocia – locul unde au fost duse moaştele Sfântului Sava de la Buzău în secolul IV. Din grupul nostru au făcut parte: Î.P.S. Ciprian, Pr. Marian Gegea, consilier, Pr. Cristian Asanache, protopop de Râmnicu Sărat, Pr. Horia Dristaru, Sorin Cârjan, Eleodor Răileanu, Pr. Ionuţ Cristian Vuţă, consilier eparhial, Adina Elena Vuţă, Arhid. Ionuţ Ploscaru, Cristina Ploscaru, Pr. Mitică Bălan, inspector bisericesc, Daniela Bălan, Pr. Ion Chiorbeacă, consilier economic, Gabriela Chiorbeacă, Pr. Teofil Cristişor, Aura Cristişor, Teodora Cristişor, Maica Heruvima, Maica Ecaterina, Maica Daniela, Constantin Constantin, Georgeta Constantin, Monica Cazacu, Paula Argatu, Pr. Gheorghe Bivolaru, Pr. Constantin Ene, Pr. Dorel Norocea, Pr. Dumitru Mazilu, Burducea Ovidiu, Fănel Ungureanu, Pr. Marian Orăşanu, Pr. Traian Zolta, Şolea Comana, Sturzoiu Floarea, Dumitru Alecu, Sorin Haiduc, Loredana Petronela Curelea (ghid), Necula Cristinel (însoţitor grup).**

Ca să ajungi în această frumoasă regiune, Capadocia, ca turist român, trebuie mai întâi să iei contact cu oraşul **Istanbul.**

Acest mare oraş turc are populaţie cât România: în jur de 20 de milioane de locuitori oficial, la care se adaugă peste 5 milioane de persoane neînregistrate în documentele administrative ale oraşului.

Istanbulul este un furnicar de oameni, cu străzi mari, frumoase, unele la vedere, altele subterane, chiar şi sub nivelul mării şi canalului Bosfor. Turcii sunt inovatori în construirea de căi de comunicaţie terestră.

Oraşul Istanbul, Turcia

A fost o zi tare încărcată, cu emoţii, informaţii, surprize, bucurii etc.

Sting lumina şi mă gândesc la programul destul de bogat pentru ziua de mâine.

Doamne, ajută! Mare este Dumnezeu! Slavă Lui pentru toate!

Vineri, 13 septembrie 2019

Mare este Dumnezeu!

Pelerinajul bucuriei!

Noaptea este darul făcut de Dumnezeu nouă, pământenilor, ca să ne putem reface puterile fizice şi psihice. Odihna face parte din viaţa noastră. Tot ce facem trebuie să fie cu dreaptă socoteală. Cheia sănătăţii este echilibrul, pe care să-l menţinem tot timpul. Orice exces în viaţa aceasta se plăteşte.

Pe timpul nopţii, inima noastră funcţionează, ca să poată întreţine viaţa din corpul nostru, aflat în stare de repaus. **Somnul de noapte este o anticipare a morţii noastre.** Ne aşezăm seara în pat ca într-un sicriu. După ce adormim, nu mai ştim ce se întâmplă cu noi. Dumnezeu ne trezeşte dimineaţa, ca să putem începe o nouă zi. Această trezire o putem asemăna cu învierea morţilor, când toţi cei decedaţi se vor ridica din morminte.

Cu alte cuvinte, **fiecare dintre noi, pământenii, facem experienţa morţii şi a învierii în fiecare zi şi noapte.**

Am avut o noapte liniştită, un somn odihnitor. Sunt foarte importante rugăciunea de seară, rostită lângă patul în care dormi şi continuarea în pat a rugăciunii lui Iisus, rostită până ce adormim definitiv. **Inima noastră se roagă şi când dormim.** Ferice de toţi cei care practică zi şi noapte această sfântă şi dumnezeiască rugăciune harismatică: **„Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!”.** Pentru a zice această rugăciune, nu trebuie să ai o poziţie anume a corpului. O poţi spune oriunde, oricând şi oricum, în pat, pe scaun, în baie, în maşină, la masă, în biserică, la serviciu etc.

Rugăciunea lui Iisus aduce liniște sufletească, o stare de bucurie interioară, o energie pozitivă, poftă de viață, curaj etc. Această rugăciune este o respirație a sufletului și totodată sângele inimii.

Afară soarele s-a trezit un pic cam somnoros, deoarece fața lui este acoperită cu câțiva nori. La pervazul apartamentului unde sunt cazat au venit păsări, să psalmodieze un axion.

Fac ochii mari, mă ridic în picioare și dau slavă bunului Dumnezeu că trăiesc, că sunt viu, plin de energie, pentru a începe o nouă zi.

Mare este Dumnezeu!

Îmi fac ritualul de dimineață: mă spăl pe față, pe mâini, îmi clătesc gura, fac câteva mișcări de gimnastică pentru corp, spre a pune în mișcare sângele; schimb ținuta de noapte cu cămașă și cu **reverenda la care nu am renunțat niciodată de la hirotonia mea, din 16 mai 1986.**

Lumea din jurul meu nu știe cum arăt eu civil. Oriunde am mers, atât în regimul comunist înainte de Decembrie 1989, cât și după aceea, până în prezent, am purtat reverenda cu mare bucurie. Pentru mine, ea este o mărturisire a credinței în Dumnezeu.

Elev seminarist fiind, în perioada 1975-1980, la Seminarul Teologic din Buzău, **în calitate de bibliotecar** când părintele profesor Ioan Popa era plecat din școală după cursuri, **am distribuit colegilor mei cărți spre lectură.** Aproape toate cărțile din biblioteca seminarului mi-au trecut prin mână, pe multe le-am citit pe nerăsuflate.

Îmi aduc aminte de o carte despre **Sfântul Antonie cel Mare,** care, într-o zi, îi spune ucenicului său că vor merge în orașul **Alexandria,** să predice **Evanghelia lui Hristos** oamenilor de pe stradă. Mare bucurie pe ucenic, căci de ani de zile nu mai ieșise din mănăstire. Era curios să vadă și el cum arată orașul Alexandria și era dornic să le vorbească oamenilor despre Dumnezeu.

Au traversat ei orașul de la un capăt la celălalt pe artera principală, au trecut și prin piața orașului, după care imediat au luat drumul spre mănăstire.

Ucenicul a rămas tare trist că stareţul Antonie nu a vorbit nimic despre credinţa în Dumnezeu oamenilor de pe stradă şi nici celor din piaţă. De aceea, întrebă:

– Părinte stareţ, de ce nu le-ai citit nimic din Evanghelia lui Iisus oamenilor?

– Dragul meu, din clipa când am intrat în oraş şi până acum la plecare, tot timpul, prin îmbrăcămintea noastră monahală, am vestit tuturor despre credinţa noastră în Dumnezeu.

Atunci am înţeles eu cât de importantă este vestimentaţia noastră. **Permanent, oriunde am fost, am umblat îmbrăcat în ţinuta preoţească.** Am observat că mulţi mă respectau, unii îşi făceau cruce şi ridicau privirea la cer, deoarece şi-au adus aminte de Dumnezeu. Am văzut însă pe unii care mă scuipau sau făceau gesturi indecente. Fiecare după cum avea inima...

Dumnezeu să-i bucure pe toţi! Binecuvântare şi bucurie tuturor celor cu care mă întâlnesc zilnic pe stradă!

Am coborât din camera unde am dormit la restaurant, pentru a lua micul dejun. Paleta cu gustări este diversificată. Aproape că nu ştii ce să iei de mâncare pe farfurie. Te saturi doar cu privirea.

Am văzut tot felul de măsline, pregătite după reţete diferite, zacuscă, brânzeturi, fructe, ceaiuri, cafea, sucuri, aperitive din carne, multe legume, salate etc. Un dejun bogat dimineaţa este suficient să-ţi ţină de foame toată ziua.

Japonezii au un mod de hrană foarte sănătos. Dimineaţa mănâncă foarte mult, 3-4 feluri de mâncare, la prânz împart mâncarea cu prietenii, iar seara o dau duşmanilor.

Important este ca noi să mâncăm pentru a trăi, şi nu să trăim pentru a mânca.

În **„Predica de pe munte”,** Mântuitorul Hristos ne spune: **„Nu vă îngrijiţi ce veţi mânca: priviţi la păsările cerurilor, ele nu seamănă, nici nu treieră, şi totuşi Tatăl cel ceresc le hrăneşte. Cu cât mai mult pe voi…” (Matei 6, 25-26).**

Mâncarea devine bucurie dacă facem rugăciune şi dacă o luăm ca pe un dar de la Dumnezeu. Masa trebuie servită în linişte deplină, cu voie bună şi fără de grabă.

Colegul meu de slujire de la **„Bisericuţa copiilor Sfântul Sava de la Buzău”**, părintele Damian Aurelian, înainte de a veni la această parohie, a slujit ca preot în localitatea **„Grabicina”,** care se traduce**: „grăbiţi cina”,** căci vin turcii peste noi.

Acum în Turcia este liniştea de dinaintea războiului. Pericolul mare la ora actuală îl reprezintă imigranţii musulmani din alte ţări: Siria, Iran, Afganistan, Pakistan, care sunt în tranzit şi care uneori comit atentate teroriste. Speranţa mea este la bunul Dumnezeu, care ne păzeşte de orice primejdie. Mare este Dumnezeu! Cu acest gând paşnic, plecăm, toţii pelerinii, împreună cu Înaltpreasfinţitul Părinte CIPRIAN, arhiepiscopul Buzăului şi Vrancei, cu autocarul, ca să vizităm primul obiectiv turistic programat pentru astăzi: **catedrala „Sfânta Sofia”.**

Acest edificiu este o mare minune a arhitecturii bizantine din secolul VI. Această biserică ortodoxă a fost construită la iniţiativa şi cu cheltuiala împăratului Justinian în centrul oraşului **Constantinopol,** care a devenit **capitala Imperiului Bizantin** de pe vremea împăratului Constantin cel Mare. **Construcţia s-a realizat între anii 532-537, după planurile efectuate de arhitectul Isidor din Milet şi Anthemios din Tralles (regiune denumită în prezent Aydin).**

La slujba de sfinţire a catedralei „Sfânta Sofia”, de Crăciun, pe 25 decembrie 537, împăratul Justinian a exclamat: „Te-am întrecut, împărate Solomon!”, făcând referire la templul sfânt al evreilor din Ierusalim, zidit pe la anul 1000 î.d.Hr.

la Catedrala „Sf. Sofia"

Ridicarea catedralei a fost o muncă uriaşă şi complexă, asemenea unui stup de albine: au trudit **10.000 de muncitori, la care se adaugă 100 de specialişti, monitorizaţi tot timpul de cei doi arhitecţi.** Împăratul Justinian a inspectat adesea etapele de lucru ale şantierului. Plăcile de marmură de cea mai bună calitate au fost aduse din carierele din Anatolia. Coloanele de granit verde provin de la Gimnaziul din Portul Efes, iar cele două coloane de granit roşu au fost aduse de la templul lui Apollo din Baalbek. **Totalul coloanelor se ridică la 104, din care 40 se află în incinta principală care susţine cupola centrală,** considerată cea mai mare până la acea dată istorică.

Catedrala „Sfânta Sofia" are un etaj în jurul cupolei centrale. Pentru construirea ei s-au cheltuit aproape **75.000.000 de bani din aur. Pictura s-a făcut în mozaic aurit.** În perioada iconoclasmului – secolul VIII, catedrala a avut parte de mari stricăciuni ale icoanelor din mozaic, care au fost înlocuite cu motive florale şi însemne creştine.

În anul 843 s-a încheiat războiul împotriva sfintelor icoane, prin hotărârea unui sinod patriarhal ţinut la Constantinopol. **Cruciada catolicilor din anul 1204** a produs catedralei **„Sfânta**

Catedrala „Sf. Sofia", Istanbul

Sofia" cele mai mari stricăciuni, deoarece au fost confiscate toate odoarele sfinte şi mozaicurile au fost distruse pentru a lua foiţele de aur care le acopereau pe toată suprafaţă interioară a catedralei. După plecarea cruciaţilor din Constantinopol, la sfârşitul secolului XIII, au început lucrările de refacere a picturii.

Cucerirea Constantinopolului în anul 1453, luna mai, de către turcii conduşi de sultanul Mehmet Cuceritorului, a dus la transformarea catedralei ortodoxe „Sfânta Sofia" în cea mai mare moschee la acea vreme. Sultanul a ordonat în acelaşi an 1453 să se facă în interiorul ei un altar îndreptat spre Mecca, iar toate icoanele din mozaic au fost acoperite cu var şi s-au pus însemne flori şi texte din Coran. S-a construit un minaret, iar în secolul XV s-a ridicat al doilea minaret. În perioada otomană, cele mai mari lucrări de consolidare a catedralei **„Sfânta Sofia"** s-au făcut între anii 1847-1849 de către meşterii elveţieni, fraţii Gaspare şi Giuseppe Fossati.

Pe data de 24 octombrie 1934, la cererea preşedintelui turc Atatürk, prin hotărârea Consiliului de miniştri, moscheea „Sfânta Sofia" a fost transformată în muzeu, până în vremea noastră. Institutul de cercetări bizantine a reuşit să ia aprobare de la Ministerul Culturii ca să se dea, pe anumite porţiuni, varul de pe icoanele în mozaic. S-a urmărit astfel să se scoată în relief frumuseţea artistică a acestui muzeu care atrage anual milioane de vizitatori din toată lumea.

Patriarhia Ecumenică din Istanbul

Mare este Dumnezeu!

Grupul de pelerini conduşi de Înaltpreasfinţitul Ciprian, Arhiepiscop al Buzăului şi Vrancei a vizitat apoi **sediul Patriarhiei Ecumenice din cartierul Fanar din Istanbul.** Acest sediu se află într-un cartier modest din Istanbul. De aici, din Fanar, au venit în Ţara Românească domnitorii fanarioţi, după martirizarea voievodului **Constantin Brâncoveanu.** A fost o experienţă urâtă pentru poporul român.

Patriarhia Ecumenică este prima biserică ortodoxă din lume. Ea are în subordine peste 300.000.000 de creştini ortodocşi din întreaga lume. Patriarhul ecumenic de la Istanbul poate fi comparat sau asemănat cu papa, conducătorul catolicilor de la Vatican pentru toate ţările catolice. **El este urmaşul de drept al Sfântului Apostol Andrei, cei întâi-chemat la apostolat şi care se prăznuieşte pe 30 noiembrie.**

După ce **Constantinopolul a devenit capitala Imperiului Bizantin în anul 330,** rangul Bisericii Constantinopolului a fost ridicat la poziţia actuală de Patriarhie Ecumenică, adică universală. **Sinodul II ecumenic de la 381** a conferit ierarhului de Constantinopol a doua poziţie după cea a episcopului de Roma. **Sinodul IV ecumenic de la Efes din anul 451** a acordat patriarhului de Constantinopol acelaşi rang cu cel al **episcopului de Roma, numit şi papă.**

Până la anul 1054, patriarhul ecumenic era în bună frăţietate cu papa de la Roma, formând împreună Una şi aceeaşi Biserică Universală. Din cauza unor inovaţii dogmatice şi liturgice din partea papei, care reprezenta Apusul creştin şi din pricina unor influenţe politice ale vremii, **s-a produs ruptura dintre catolici şi ortodocşi la anul 1054. O ruptură iremediabilă, prin anatemizarea reciprocă.**

Abia în anul 1968 s-au ridicat formal cele două anateme, dar unirea nici până astăzi nu s-a realizat, deoarece **catolicii nu vor să renunţe la primatul papal, purgatoriul, imaculata concepţie, celibatul obligatoriu al preoţilor, interzicerea azimei la Sfânta**

Liturghie şi Filioque, adică purcederea Sfântului Duh şi de la Fiul. Toate încercările de unire între catolici şi ortodocşi au eşuat până în prezent.

În **Rugăciunea Arhierească** prezentată de Evanghelistul Ioan, se pune mare accent pe unitate: **„ca toţi să fie una" (Ioan 17, 3).**

Actualul patriarh ecumenic din Constantinopol (azi Istanbul) se numeşte **Bartolomeu. Numele lui de civil este Dimitrie Archondonis. S-a născut în anul 1940 pe insula Imvros (Gökçeada) din Turcia, fiind ales în anul 1991 ca patriarh ecumenic. El este cel de-al 270-lea patriarh ecumenic. A fost numit şi „patriarhul verde", deoarece a militat mult pentru apărarea mediului înconjurător.**

Este un **susţinător perseverent al drepturilor omului în lume,** fapt pentru care a fost decorat cu **„Medalia de aur" a Congresului Statelor Unite ale Americii.** Anul viitor împlineşte venerabila vârstă de **90 de ani. Este plin de energie, poliglot,** ştie câteva limbi: greacă, turcă, italiană, franceză, engleză şi germană.

la Patriarhul ecumenic

A fost de multe ori în România şi iubeşte poporul român. Acum ne-a primit cu mare bucurie în sala de festivităţi. A ţinut un discurs în limba greacă, pe care ni l-a tradus în română arhiepiscopul nostru Ciprian. Ierarhul nostru, la final, i-a dăruit patriarhului **o icoană cu Sfântul mucenic Sava – martirul care uneşte Arhiepiscopia Buzăului şi Vrancei cu Patriarhia Ecumenică prin Biserica Capadociei,** începând cu secolul IV, prin aducerea moaştelor Sfântului Sava la cererea Sfântului Vasile cel Mare, la anul 372.

Am vizitat **Biserica patriarhală cu hramul „Sfântul mucenic Gheorghe",** care datează din secolul XV. La origine, a fost o mănăstire de maici. Pe timpul **patriarhului ecumenic Matei**

(1598-1601), biserica mănăstirii a fost transformată în reşedinţa patriarhiei ecumenice şi aşa a rămas până în vremea noastră.

Patriarhul ecumenic Timotei al II-lea a refăcut biserica în anul 1614, după cum reiese din pisania principală.

Patriarhul Ieremia al III-lea a restaurat biserica patriarhală în anul 1720, care fusese afectată de un incendiu provocând multe stricăciuni. **În 1836, patriarhul ecumenic Grigorie al VI-lea face o nouă restaurare a bisericii,** care se menţine până în timpurile noastre.

Pe vremea patriarhului actual Bartolomeu s-au restaurat clădirile anexe ale centrului administrativ. Sanctitatea Sa **locuieşte într-un ansamblu prezidenţial bine păzit pe malul Bosforului** şi se bucură de multă apreciere din partea oficialităţilor turceşti, dar şi a celor internaţionale, datorită diplomaţiei şi a pregătirii intelectuale pe care o deţine.

La venerabila sa vârstă este foarte activ, cu o minte lucidă şi o fire optimistă în ce priveşte planurile de viitor ale Bisericii.

La plecare, patriarhul Bartolomeu ne-a dăruit o cruciuliţă, o iconiţă şi o mică ciocolată, la care s-a adăugat binecuvântarea sa patriarhală. Cu bucurie, dar şi cu nevrednicie, eu am fost primul din delegaţie care a fost binecuvântat de Sanctitatea Sa.

la Patriarhia Ecumenică

La final, am făcut împreună o poză, pe care eu am denumit-o: **„imagine de veşnică pomenire”.**

Piaţa Hipodrom

Un obiectiv turistic – rampă de pornire a Istanbulului

Acest obiectiv turistic este inima şi centrul istoric al Istanbulului. A fost fondat de împăratul Septimius Sever în anul 203 şi finalizat de către împăratul Constantin cel Mare, care a devenit şi sfânt după trecerea la cele veşnice. **Hipodromul are o capacitate de 30.000 de locuri şi a fost în Antichitate cea mai mare tribună a unui stadion în care alergau cei mai buni cai de cursă lungă.**

Piaţa Hipodrom, Istanbul

Avea o lungime de 400 de metri şi o lungime de 120 metri. În mijlocul pistei de alergare sub formă de U se află un spaţiu împodobit cu multe opere de artă antice. **În acest spaţiu, tot timpul s-au organizat diferite activităţi sportive, precum şi culturale.**

Aici se oficiau nunţile împărăteşti şi tot felul de întreceri sportive, precum şi luptele dintre gladiatori. Hipodromul a fost utilizat şi ca arenă politică, unde fiecare îşi putea expune părerile personale cu privire la politică.

În acest hipodrom se află expus la loc central **Obeliscul egiptean** din secolul XV î.d.Hr, de pe timpul faraonului Tutmosis al III-lea din Mesopotamia. **Împăratul bizantin Theodosie I l-a luat în anul 390 din templul Amon, situat în oraşul egiptean Karnak şi l-a adus în Constantinopol.**

Obeliscul este o lucrare excepţională din granit monolitic roz din Assuan şi are o greutate de aproape 300 de tone. Înălţimea lui iniţială a fost de 32,5 m, dar, pentru a putea fi transportat, s-a tăiat din el în proporţie de aproximativ 40%. Pe cele 4 feţe sunt tot felul de ieroglife egiptene.

Un alt obiectiv turistic tot în spaţiul hipodromului este **Coloana răsucită sau şerpuită,** care datează din anul 479 î.d.Hr. A fost adusă de la templul lui Apollo din Delfi, situat în Grecia de azi, de către Constantin cel Mare.

Piaţa Hipodrom - Coloana răsucită, Istanbul

Acest monument a fost închinat victoriei Sfântului Constantin cel Mare împotriva perşilor. Pe exterior se observă trei şerpi răsuciţi, pe capetele cărora se sprijinea un imens vas de aur.

Pe timpul stăpânirii otomane, capetele şerpilor au fost distruse cu pietre. Unul din capetele şerpilor se află în muzeul din Istanbul, iar altul a fost recuperat de Muzeul Istoric din Londra: **„British Museum”.**

Piaţa Hipodrom - Fântâna germană, Istanbul

Fântâna germană sau a lui Kaizer Wilhelm datează din anul 1898 şi este amplasată tot pe spaţiul geografic al Hipodromului. Împăratul Germaniei, Wilhelm, în urma vizitei sale în Turcia, ca recunoştinţă, oferă această fântână elegantă concepută după un plan propriu. Această fântână a fost adusă cu trenul în Istanbul şi amplasată în secolul XIX în hipodrom; ea dăinuieşte până în vremea noastră.

Fântâna este un simbol al prieteniei dintre cele două ţări, Germania şi Turcia.

Muzeul Karyie sau Biserica Chora

Astăzi am reuşit să vizităm un obiectiv turistic de mare interes: **„Biserica Chora", care se traduce pe româneşte: „Biserica din Câmpie".** Această biserică a fost construită la început în afara cetăţii Constantinopolului, în prezent Istanbul. Împăratul Constantin cel Mare o introduce în cadrul cetăţii, dar localnicii au denumit-o în continuare tot: **„biserica de la ţară sau în afara cetăţii".**

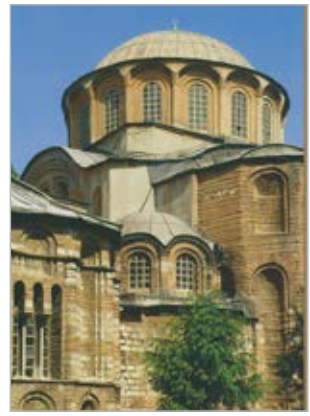

Biserica Chora, Istanbul

Biserica, în forma sa actuală, a fost refăcută în secolul al XI-lea de către Maria Dukaina şi apoi restaurată de arhitectul Isaak Kommenos. În perioada 1316-1321, Theodor Metochites a împodobit această biserică cu mozaicuri de mare preţ, care se păstrează şi acum.

În anul 1511, sultanul Atik Ali Paşa a transformat biserica în geamie şi a adăugat la ea un minaret. După al Doilea Război Mondial, această moschee s-a transformat în muzeu, şi aşa a rămas până în vremea noastră.

Multe mozaicuri acoperite cu var au fost decopertate, căpătându-şi frumuseţea primordială. Imaginile din mozaicuri sunt adevărate icoane vii, care inspiră multă evlavie tuturor vizitatorilor acestui muzeu bisericesc.

Mozaicurile din biserică sunt aşezate în ordine cronologică: ele încep cu Sfânta Ana, mama Sfintei Fecioare Maria, continuă cu Sfânta Fecioară Maria, din care s-a născut Iisus Hristos – Fiul lui Dumnezeu, apoi sunt redate toate momentele şi etapele vieţii Mântuitorului Iisus Hristos.

La acest moment, comisia de istorie şi cultură a Turciei lucrează la restaurarea acestui muzeu de mare valoare artistică.

Bazilica scufundată sau Cisterna cu apă

În centrul istoric al Istanbulului se află un obiectiv turistic de mare atracţie, care se numeşte impropriu: **„Biserica scufundată". Acest muzeu nu are nimic comun cu o biserică, ci mai degrabă poate fi comparat cu o cramă, la prima vedere.**

De la început construcţia a fost concepută, zidită şi menţinută apoi ca un **rezervor de apă potabilă** pentru toţi locuitorii cetăţii Constantinopolului, care azi are denumirea Istanbul.

Cisterna cu apă, Istanbul

Edificiul a fost construit în anul 532, într-un timp record, ca un bazin mare de apă folosit în caz de război sau calamitate de către locuitorii cetăţii Constantinopol. Coloanele folosite la construirea acestui rezervor de apă sunt în număr de 336 şi au fost aduse de la diferite edificii antice. Ele sunt amplasate câte 12 pe lăţime şi câte 28 pe lungimea rezervorului. În acest rezervor gigantic se puteau înmagazina aproximativ 80.000 de metri cubi de apă.

În anul 1987 s-au făcut multe lucrări de restaurare la acest edificiu. Aici sunt organizate diferite concerte de muzică orientală şi clasică. A fost o vreme când vizitatorii puteau folosi şi bărci pentru a se plimba şi a admira peştii din acest mare rezervor. La acest moment, nu mai există apă aici, deoarece lucrările de restaurare continuă încă.

Moscheea Sokollu

Moscheea Sokollu, Istanbul

Înainte de a ne lua rămas bun de la hipodrom, vedem foarte aproape o moschee numită **Sokollu. Ea a fost construită de arhitectul turc Sinan între anii 1571-1572, la ordinul lui Sokollu Mehmed Paşa, de origine sârbă.**

Coloanele folosite la construcţia moscheii Sokollu au provenit de la biserica Anastasia, pe ruinele căreia a fost ridicată moscheea. Ea are o cupolă de 22 metri înălţime şi este iluminată prin 22 ferestre. Ceramica care o împodobeşte a fost adusă de la Iznik. Pe ceramică sunt pictate ghirlande bleumarin pe fundal alb.

Această moschee, deşi este modestă ca dimensiuni, este foarte vizitată, datorită **arhitecturii care îi dă o mare valoare artistică.**

Croazieră pe canalul Bosfor

Astăzi, 13 septembrie 2019, conform calendarului Bisericii Ortodoxe, se prăznuieşte Sfântul Ierarh Ciprian, episcop al Cartaginei. Acest sfânt a trăit în veacul al III-lea şi a fost episcop de Cartagina în timpul persecuției lui Valerian. **După Sfântul Augustin, el este unul din cei mai importanți mărturisitori ai Bisericii din Africa de Nord în primele secole ale creștinismului.**

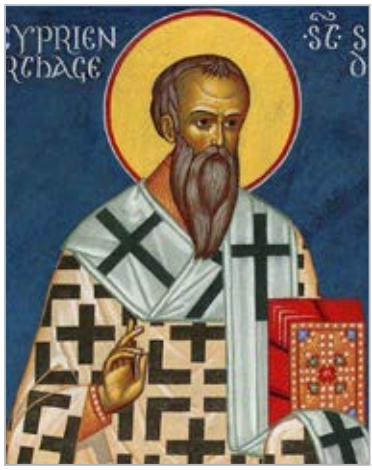

Sf. Ier. Ciprian al Cartaginei

Sfântul Ciprian a scris în latină numeroase tratate şi scrisori, mai puțin cunoscute de Biserica Răsăriteană, dar recuperate de teologia ortodoxă din secolul XX. Scopul lor principal este

apărarea creştinismului în faţa păgânilor, dar şi întărirea creştinilor şi apărarea credinţei Bisericii în faţa ereziilor. Între cele mai importante scrieri ale sale se numără: **Tratatul Ad Donatum,** ce cuprinde o frescă a decadenţei morale a societăţii timpului său; **Ad Fortunanum,** un îndemn la mucenicia creştină; **Despre purtarea fecioarelor; Despre unitatea Bisericii.**

Croazieră pe Bosfor

Este sfântul ocrotitor al Arhiepiscopului nostru, Ciprian al Buzăului şi Vrancei, care ne-a organizat o croazieră de noapte pe canalul Bosfor.

A fost o călătorie de neuitat. **Ghidul nostru, Loredana din Bucureşti,** ne-a făcut o descriere a tuturor muzeelor istorice şi a clădirilor semnificative de pe ambele maluri ale Bosforului, de o parte, ţărmul european, de cealaltă, malul asiatic.

Strâmtoarea Bosfor este un loc binecuvântat de Dumnezeu şi atrage milioane de turişti din toate ţările lumii. Orice plimbare cu vaporaşul, ziua sau noaptea, este o amintire de neuitat. Acest canal strategic leagă două continente: Europa şi Asia. Supremaţia asupra acestei strâmtori a declanşat multe controverse şi războaie. **În anul 1453, Imperiul Otoman a cucerit cetatea Constantinopolului şi în acest fel a putut controla orice vas maritim care trecea pe acest canal de navigaţie.**

Primul pod de legătură între cele două continente pe canalul Bosfor a fost inaugurat în anul 1973. El s-a numit Boğaziçi

Köprüsü. Al doilea a fost construit în anul 1988. Pe acest canal trec peste 50.000 de nave de mare tonaj. În urma exploziei unui mare petrolier pe strâmtoarea Bosfor, s-a oprit tranzitarea tancurilor petroliere pe această rută scurtă dintre cele două continente.

Pe ambele maluri, sultanii au construit de-a lungul vremii multe edificii, palate, case de lux şi moschei de mare valoare artistică.

Turnul Tophane şi moscheea Nusretiye, Istanbul

Croaziera noastră a pornit de la **Podul Galata, unde se află portul Karakoy, construit în anul 1894.** Primul obiectiv la care ne oprim privirile este **Turnul Tophane, de culoare verde, care a fost construit de arhitectul englez James Smith în anul 1850.**

Bosfor - Katabaş, Istanbul

În apropierea acestui Turn se află o moschee frumoasă, pe nume Nusretiye, cu două minarete construite la porunca sultanului Mahmud al II-lea. După ce am trecut prin **Katabaş,** unul dintre cele mai importante noduri de circulaţie pentru transportul pe apă şi pe uscat, unde există **un ponton mare pentru navele maritime de transport comun, am ajuns în apropierea palatului Dolmabahçe, situat pe malul european.**

Palatul Dolmabahçe, Istanbul

În curtea acestui fastuos palat se află **moscheea Dolmabahçe**, **construită la porunca lui Bezmialem Sultana, mama lui Abdülmecid. Atât palatul, cât şi moscheea sunt opera arhitectului armean Karabet Balyan.**

Această sultană, Bezmialem, a rămas în istoria turcă nu doar prin aceste construcţii deosebite, ci şi prin **operele ei de caritate.** A fondat un spital pentru săraci, numit **Gureba** şi a înfiinţat o fundaţie umanitară pentru ajutorarea copiilor nevoiaşi. **Coranul, cartea de bază a religiei musulmane, pune mare accent pe faptele bune pe care trebuie să le facă un musulman în faţa lui Allah.**

Palatul Dolmabahçe, Istanbul

Din vapor am putut vedea şi **Turnul ceasului Dolmabahçe**, care **a fost construit în anul 1890 la porunca sultanului Abduhamid de către arhitectul Sarkis Balyan. Are o înălţime de 27 metri. Ceasul este de marcă franceză: Paul Garnier şi pe el se poate zări stema statului otoman.**

Denumirea palatului Dolmabahçe se traduce: „grădină umplută".

După cucerirea Istanbulului de către otomani la **1453, primul loc unde au ancorat vasele turceşti a fost acest golf mlăştinos.** Între anii 1611-1614, sultanul Ahmed I a poruncit ca acest golf să fie umplut cu pământ şi piatră, pentru a putea construi pe el un palat.

Construcţia palatului s-a făcut pe baza proiectului desenat de **arhitectul armean Karabet Balyan. Primele lucrări ale palatului au început în anul 1843 de către sultanul Abdülmecid I, care era al 31-lea padişah al dinastiei otomane. La acest palat s-a lucrat aproape 13 ani, după care s-a făcut inaugurarea cu mare fast, în anul 1856.**

Acest palat a fost construit în stilul **arhitecturii Renaşterii,** după modelul **muzeului Louvre** din Franţa şi al **muzeului Buckingham** din Londra. Aici a trăit ultimele zile cel mai mare preşedinte al Turciei moderne, **Mustafa Kemal Atatürk, care a murit pe data de 10 noiembrie 1938.**

În ultima vreme, palatul a trecut prin multe restaurări, el devenind foarte atractiv pentru delegaţiile diplomatice străine aflate în trecere în Turcia.

Pentru ornamentele interioare ale acestui palat s-au folosit 14 tone de aur şi 40 tone de argint. Mobilierul a fost comandat la Paris, vasele din porţelan sunt din Sevres, cristalurile din Bakara, sfeşnicele din Anglia. Au fost ţesute 131 de covoare mari şi 99 mici, toate având o suprafaţă de 4500 m².

Palatul Dolmabahçe, Istanbul

Terenul palatului are **250.000 m².** Spaţiile de locuit în palat se ridică la **64.000 m². Lungimea clădirii cu două nivele este de 284 metri. Palatul are douăsprezece porţi care se deschid spre mare şi uscat.** Acest palat a fost ultima reşedinţă a sultanilor.

Noaptea, palatul este foarte luminat; ai impresia că este căzut din ceruri şi aşezat pe malul Bosforului, într-o grădină paradisiacă. Vaporul nostru merge încet, pe lângă mal, pentru a putea să observăm cât mai bine frumuseţea acestui palat. Liniştea serii este întreruptă de chemările muezinilor de la toate moscheile de pe malul Bosforului, care le amintesc musulmanilor de rugăciune. La lumina farurilor se văd pescăruşi care zboară paralel cu vaporaşul nostru. **Toţi pelerinii de pe vapor sunt într-o stare de admiraţie şi de bucurie.**

O călătorie de vis, de care ne vom aduce aminte cu drag.

Vaporul nostru înaintează spre un alt obiectiv foarte atrăgător: **Moscheea Ortaköy.** Acest edificiu religios se află în cartierul **Ortaköy**, considerat a fi cel mai tolerant din punct de vedere religios. Aici locuiesc oameni de diferite religii: musulmani, evrei, creştini, în bună armonie unii cu alţii.

Moscheea Ortaköy, Istanbul

Adevărul este că în acest Univers se află un singur Dumnezeu, Care a făcut cerul şi pământul. De la Adam şi Eva, noi toţi suntem fraţi, motiv pentru care nu ar trebui să ne urâm şi să ne omorâm din motive religioase. Războaiele religioase sunt rezultatul păcatelor noastre**. Poporul român este un neam foarte tolerant. În Dobrogea, de exemplu, sunt peste 14 etnii, care, implicit, au religii diferite, dar, cu toate acestea, nu există conflicte religioase în zonă, deoarece toţi se acceptă reciproc.**

Ecumenismul nu înseamnă amestec de religii, adică să le punem pe toate într-o găleată. În ecumenismul autentic, văzut prin prisma Ortodoxiei, se înţelege **acceptarea fiecărei persoane cu crezul ei religios. Ortodoxia este dreapta credinţă; ea nu are nevoie de completări, adăugiri, retuşuri, schimbări. Ea conţine totul pentru mântuire.**

Trebuie să remarcăm că Biserica Ortodoxă nu impune forţat nimănui credinţa ei, ea îi respectă pe toţi, indiferent de etnie şi religie.

După anul 1990, acest cartier Ortaköy a fost reconstruit după cerinţele arhitecturii moderne în spirit european şi a devenit un **loc de promenadă pentru mulţi tineri care-şi petrec sfârşitul de săptămână** pe malurile acestui cartier modern.

Cu vaporul trecem pe sub **podul canalului Bosfor, numit Atatürk.** Acest pod a fost început în anul **1973, pe data de 29 octombrie, când s-au împlinit 50 de ani de la fondarea statului modern musulman datorită primului preşedinte, Mustafa Kemal Atatürk.**

Bosfor - podul Atatürk, Istanbul

Construcţia podului a fost executată de firma germană Hochtief, împreună cu cea engleză Cleveland Engineering. Este asemănător cu podul Severn din Anglia. La acest pod au lucrat 400 de muncitori şi 35 de ingineri. **Podul a costat 23.000.000 de dolari; are o lungime de 1560 metri şi o lăţime de 33 metri.**

Acest pod este suspendat cu ajutorul unui sistem de cabluri din oţel, cu grosimea de 0,5 centimetri şi în **lungime totală de 10.412 metri.**

Podul Atatürk este străbătut zilnic de peste 200.000 de maşini şi de peste 600.000 de oameni care trec de pe un continent pe celălalt.

Ca lungime, este al patrulea pod din Europa şi al şaptelea din lume. Acest pod se mai numeşte şi **„podul celor 15 martiri".**

Kuruçeşme, Istanbul

După ce trecem prin dreptul acestui pod, ajungem în cartierul european **Kuruçeşme**. În această zonă se află multe vile de lux pentru personalităţile cu funcţii oficiale din conducerea Turciei.

Fortul Rumeli, Istanbul

Vaporul nostru trece prin dreptul **Fortului Rumeli, care este format din două turnuri strategice de supraveghere şi de apărare în caz de război.** Turnul de la malul Bosforului s-a numit **Halil Paşa şi are formă de dodecaedru.** Fortul are o lăţime de la nord la sud de 250 metri, iar de la est la vest de 130 metri. **În anul 1953, acest Fort a fost restaurat cu prilejul împlinirii a 500 de ani de la cucerirea Constantinopolului.** Acum în interiorul lui se află un impresionant muzeu de tunuri de toate mărimile.

Tot aici, adeseori sunt organizate concerte de muzică şi spectacole în aer liber.

Foarte aproape de acest Fort există **al doilea pod, Fatih Sultan Mehmed,** a cărui construcţie a început pe data de **29 mai 1985. Construcţia a durat doar 3 ani. Pe data de 29 mai 1988, cu prilejul aniversării a 535 de ani de la cucerirea Constantinopolului,**

a avut loc inaugurarea festivă a acestui pod de legătură dintre cele două continente: Asia şi Europa.

Bosfor - podul Fatih Sultan Mehmed, Istanbul

Pe acest pod trec zilnic **peste 150.000 de maşini şi peste 500.000 de persoane.**

În continuarea croazierei noastre de pe malul european al Bosforului am ajuns cu vaporul în dreptul **cartierului Emirgan,** un loc plin de verdeaţă şi de copaci. Aici se află o pădure de aproximativ **470.000 m² cu chiparoşi. În cartier se organizează anual Festivalul lalelelor. În acest parc cresc peste 120 de specii de plante şi arbuşti. Este o adevărată grădină botanică în aer liber.**

Ermigan, Istanbul

În acest cartier se află multe palate de lux, dintre care amintim: **Vila lui Arif Paşa, cu turnuleţe de lemn; Ambasada Austriei, de culoarea roz; Vila Prinţului Burhamet Efendi; Ambasada Germaniei; un cimitir al eroilor turci din Primul Război Mondial; pavilionul prezidenţial Huber etc.**

După ce vaporul mai merge circa o jumătate de oră, încet, se întoarce pe malul celălalt, asiatic al Bosforului, trecând în revistă pentru noi toate obiectivele turistice.

Primul obiectiv este **Palatul Beylerbeyi.** A fost construit la porunca Padişahului Abdul-Aziz şi este opera arhitectului Sarkis Bayan. La construirea acestui palat au lucrat **peste 5.000 de oameni.**

Palatul Beylerbeyi, Istanbul

Acest palat a fost construit ca o reşedinţă de vară pentru diplomaţii care vizitează Turcia. Dintre personalităţile care au fost găzduite în acest palat, amintim: regele Eduard al VIII-lea, împăratul Austriei Franz Joseph, Napoleon al III-lea, şahul Iranului Nasreddin.

La mică apropiere de palatul Beylerbeyi, tot pe malul asiatic al Bosforului se află o colină frumoasă, numită Çamlıca, care se traduce: **„brădet".** Are o altitudine de 263 metri faţă de nivelul mării.

Çamlıca, Istanbul

Pe timpul sultanului Mehmed al IV-lea, pe această colină s-a construit o cabană de vânătoare. De aici se poate vedea foarte bine panorama oraşului Istanbul, de pe celălalt mal al Bosforului.

În ultima vreme, **această colină este atractivă pentru perechile de tineri miri, care vin aici pentru o şedinţă foto, precum şi pentru a-şi putea face declaraţii de dragoste unii altora.**

Academia militară Atatürk, Istanbul

Tot pe malul asiatic se află **Academia militară turcă,** o clădire foarte impresionantă care funcţionează până în vremea noastră. Ea poartă numele primului preşedinte al Turciei: **Atatürk.**

În fiecare an, când o promoţie încheie cursurile, se face apelul tuturor absolvenţilor, şi ultimul care este strigat este cadetul Mustafa Kemal Atatürk, care a absolvit şi el această Academie militară. Toţi absolvenţii, la auzul numelui fostului preşedinte al Turciei, răspund în cor: **„se află printre noi".** Este impresionant acest gest de patriotism.

În Istanbul am întâlnit în aceste zile mii de portrete ale acestui preşedinte, pe stradă, în instituţii, iar steagul lor îl găseşti înălţat peste tot. Cinste lor!

Vaporul merge încet pe lângă Turnul Küçüksu, care a fost construit între anii 1856-1857 de către arhitectul Nikoos Balyan, la porunca sultanului Abdul-Medjid.

Turnul Küçüksu, Istanbul

A fost realizat în **stil rococo, cu plăci de marmură.** Înainte de a muri, preşedintele **Atatürk venea deseori la acest turn pentru a se relaxa.**

Fortăreaţa Anatolia, Istanbul

Un alt obiectiv turistic care mi-a atras atenţia a fost **Fortăreaţa Anatolia,** care a fost construită în anul 1393 de către sultanul Baiazid Fulgerul. La început, această fortăreaţă s-a numit **Güzelce**, care se traduce: „frumoasă". Aici, în apropierea fortăreţei, sunt construite foarte multe vile de lux: vila Amcasade, vila Hekimbaşi Salih, vopsită în roşu aprins, vila Feruh Efendi, vila Haci Ahmed Bey, vila Hasan Paşa etc.

vila Hekimbaşi Salih, Istanbul

Pe vapor am servit o prăjitură, apă şi şampanie în cinstea arhiepiscopului nostru CIPRIAN, căruia îi dorim zile îndelungate şi bună sporire în cele duhovniceşti.

Am ajuns cu vaporaşul în acelaşi port de unde am plecat în croazieră. **A fost o călătorie de vis, de neuitat pentru noi toţi.**

Cu autocarul ne-am întors la hotelul nostru **Bricks,** unde suntem cazaţi. Am reuşit să trimit prin whatsapp câteva poze acasă şi copiilor mei, spre veşnică amintire.

„Orice amintire este un clopot de cristal ce bate la poarta uitării".

Spre bătrâneţe vom trăi doar din amintiri, pe care le vom povesti oricui şi oricând.

Am avut o noapte de profundă cugetare asupra istoriei umane. M-am întrebat în adâncul sufletului meu: **„De ce, Doamne, aceste schimbări radicale: un Imperiu Otoman care a profanat tot ceea ce a fost creştin? Cum a fost posibil ca nişte păgâni să distrugă cele mai frumoase şi sfinte biserici şi mănăstiri creştine? Pe unele din ele le-au transformat în moschei, în locaşuri de rugăciune pentru musulmani…”.**

L-am întrebat insistent pe Dumnezeu în această noapte, am strigat cu lacrămi: **„Cum este posibil, Doamne, o aşa de mare umilire pentru noi, creştinii?”.**

După miezul nopţii, am primit un răspuns care a venit ca un ecou de departe: **„Pentru păcatele creştinilor, ale voastre, ale tale, părinte…”.**

Oamenii de atunci, ca şi cei de azi, erau creştini doar cu numele; erau botezaţi, dar faptele lor semănau cu ale păgânilor. Mi-am adus aminte de cartea **„Apocalipsa”,** de începutul ei, unde scrie aşa: **„Ştiu faptele tale, că nu eşti nici rece, nici fierbinte. O, dacă ai fi rece sau fierbinte! Dar, fiindcă eşti căldicel, nici rece, nici fierbinte, am să te vărs din gura Mea” (Apocalipsă 3, 15-16).**

Am început să plâng; m-am văzut pe mine, gol de toate faptele bune, mi-am văzut ticăloşia, mândria care mă înconjoară la tot pasul. Mă străduiesc să par că sunt cineva, dar în realitate sunt altul. Cu adevărat sunt fariseu. Despre mine, păcătosul, a vorbit Mântuitorul Hristos în Evanghelia după Matei, capitolul 23:

„Cărturarii și fariseii au șezut în scaunul lui Moise;

Deci toate câte vă vor zice vouă, faceți-le și păziți-le; dar după faptele lor nu faceți, că ei zic, dar nu fac.

Că leagă sarcini grele și cu anevoie de purtat și le pun pe umerii oamenilor, iar ei nici cu degetul nu voiesc să le miște.

Toate faptele lor le fac ca să fie priviți de oameni; căci își lățesc filacteriile și își măresc ciucurii de pe poale.

Și le place să stea în capul mesei la ospețe și în băncile dintâi, în sinagogi,

Și să li se plece lumea în piețe și să fie numiți de oameni: Rabi.

Voi însă să nu vă numiți rabi, că unul este Învățătorul vostru: Hristos, iar voi toți sunteți frați.

Și tată al vostru să nu numiți pe pământ, că Tatăl vostru unul este, Cel din ceruri.

Nici învățători să nu vă numiți, că Învățătorul vostru este unul: Hristos.

Și care este mai mare între voi să fie slujitorul vostru.

Cine se va înălța pe sine se va smeri, și cine se va smeri pe sine se va înălța.

Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici! Că închideți împărăția cerurilor înaintea oamenilor; că voi nu intrați, și nici pe cei ce vor să intre nu-i lăsați.

Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici! Că mâncați casele văduvelor și cu fățărnicie vă rugați îndelung; pentru aceasta mai multă osândă veți lua.

Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici! Că înconjurați marea și uscatul ca să faceți un ucenic, și dacă l-ați făcut, îl faceți fiu al gheenei și îndoit decât voi.

Vai vouă, călăuze oarbe, care ziceți: Cel ce se va jura pe templu nu este cu nimic legat, dar cel ce se va jura pe aurul templului este legat.

Nebuni și orbi! Ce este mai mare, aurul sau templul care sfințește aurul?

Ziceți iar: Cel ce se va jura pe altar cu nimic nu este legat, dar cel ce se va jura pe darul ce este deasupra altarului este legat.

Nebuni și orbi! Ce este mai mare, darul sau altarul care sfințește darul?

Deci, cel ce se jură pe altar se jură pe el și pe toate câte sunt deasupra lui.

Deci cel ce se jură pe templu se jură pe el și pe Cel care locuiește în el.

Cel ce se jură pe cer se jură pe tronul lui Dumnezeu și pe Cel ce șade pe el.

Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici! Că dați zeciuială din izmă, din mărar și din chimen, dar ați lăsat părțile mai grele ale Legii: judecata, mila și credința; pe acestea trebuia să le faceți și pe acelea să nu le lăsați.

Călăuze oarbe care strecurați țânțarul și înghițiți cămila!

Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici! Că voi curățiți partea din afară a paharului și a blidului, iar înăuntru sunt pline de răpire și de lăcomie.

Fariseule orb! Curăță întâi partea dinăuntru a paharului și a blidului, ca să fie curată și cea din afară.

Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici! Că semănați cu mormintele cele văruite, care pe din afară se arată frumoase, înăuntru însă sunt pline de oase de morți și de toată necurăția.

Așa și voi, pe din afară vă arătați drepți oamenilor, înăuntru însă sunteți plini de fățărnicie și de fărădelege.

Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici! Că zidiți mormintele proorocilor și împodobiți pe ale drepților,

Și ziceți: De am fi fost noi în zilele părinților noștri, n-am fi fost părtași cu ei la vărsarea sângelui proorocilor.

Astfel, dar, mărturisiți voi înșivă că sunteți fii ai celor ce au ucis pe prooroci.

Dar voi întreceți măsura părinților voștri!

Șerpi, pui de vipere, cum veți scăpa de osânda gheenei?" (Matei 23, 2-33).

Doamne, recunosc, eu sunt adevăratul vinovat al istoriei bizantine. Eu am fost cel care Te-am supărat tare mult. Trebuia doar pe mine personal să mă pedepseşti, şi nu un întreg popor, să moară atâtea persoane: părinţi, copii, preoţi, călugări etc.

Dacă eu aş fi fost bun, nu s-ar fi întâmplat acel dezastru din istoria bizantină: cucerirea Constantinopolului pe 29 mai 1453. Doamne, iartă-mă pe mine, păcătosul!

Fă ca lumea întreagă să fie în rai, iar doar eu în iad; pentru ca Tu să fii fericit, dă-mi mereu gândul la Tine!

Cu adevărat meriţi să fii fericit în împărăţia cerurilor, dacă toate fiinţele umane şi cereşti sunt tot timpul în jurul Tău, Doamne!

Te vreau fericit, Doamne! Meriţi din plin acest lucru! A Ta este fericirea veşnică! Aceste gânduri şi dorinţe au dat năvală peste mine toată noaptea. Mă uit pe geam, se vede răsăritul soarelui.

Doamne, cât de repede a trecut noaptea aceasta! Am avut impresia că ea nici n-a existat.

Sâmbătă, 14 septembrie 2019 – Înălţarea Sfintei Cruci

Obosit, mă dau jos din pat pentru ritualul de dimineaţă, care nădăjduiesc că mă va pune repede pe picioare. Îmi fac o sfântă Cruce, spun: **„Mare este Dumnezeu!”,** realizez că sunt viu, că am viaţă în mine. Inima se comportă normal.

Mi-am luat chiar tensiunea: 125 cu 72, iar pulsul 60. Din punct de vedere fizic, astăzi pot pilota. De la infarctul din 21 mai 2019, m-am străduit să-mi iau tratamentul zilnic, chiar dacă nu am putut respecta orele cu exactitate în fiecare zi.

Merg la baie să mă spăl pe faţă, pe mâini. Mi-am dat bluza de pijama jos şi mă spăl până la brâu, aşa cum făceam în armată, la vârsta de 19 ani, la Zalău, într-o unitate militară de infanterie. Pentru câteva minute, îmi mişc capul fără a mă uita în oglindă. **Conştiinţa noastră este adevărata oglindă a sufletului.**

Mă îmbrac ca de sărbătoare. Trebuie să merg la biserica românească din Istanbul, unde preot paroh este Sergiu. Îngenunchez cu faţa la Răsărit. Am la mine Sfânta Împărtăşanie, pe care o port permanent. Mă simt astfel în siguranţă. Oriunde merg, pe Iisus Îl port cu mine, ba, mai mult, El mă poartă pe mine tot timpul.

De la etajul 4, cobor cu liftul. La recepţie, personalul mă salută. Parcă mă cunosc cu acei angajaţi de când e lumea. **Mă respectă ca preot creştin ortodox. Le zâmbesc şi ei îmi răspund cu aceeaşi monedă a dragostei umane, deşi sunt musulmani ca religie.**

În autocar, ghidul nostru, Loredana, căreia îmi place să-i zic **„maica Lavrentia”,** după ţinuta neagră pe care o poartă, **ne vorbeşte, în drum spre biserica românească, cu vorbe de aur, despre Cornul de aur din Istanbul.** Acest oraş este plin de aur la tot pasul. Peste tot se află magazine cu bijuterii pentru orice buzunar.

Ghidul ne explică originea acestei denumiri: **„Cornul de aur”.** În timpul invaziei otomane, la 1453, bizantinii din cetatea Constantinopol, aflându-se în mare primejdie de a fi cuceriţi de turci, au aruncat în apă tot aurul pe care îl deţineau: bijuterii, vase de aur şi argint în cantităţi uriaşe. La lumina soarelui, apa limpede, plină pe fund cu aur, strălucea atât de mult, încât turcii au numit această zonă peninsulară **„Cornul de aur”.**

„Cornul de aur“, Istanbul

De o parte şi de alta se află multe obiective turistice de mare interes pentru orice turist aflat în deplasare prin Turcia.

Moscheea Süleymaniye, Istanbul

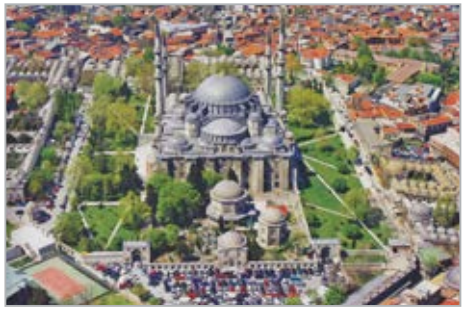

În partea dreaptă a Cornului de aur se află celebra moschee Süleymaniye. Al 10-lea padişah al dinastiei otomane, care a domnit în perioada anilor 1520-1566, a fost **sultanul Suleiman, supranumit şi Kanuni (cel drept).** În Europa el a fost supranumit **Magnificul. El a ordonat celui mai mare arhitect al vremii, Sinan, să proiecteze cea mai frumoasă moschee.**

Construcţia a durat **7 ani (1550-1557).** La ridicarea acestei moschei au lucrat peste 3523 muncitori şi s-au cheltuit materiale şi manoperă în valoare de aproximativ 60.000.000 monede de aur. **Arhitectul Sinan, prin realizările sale artistice, se poate asemăna cu Michelangelo, marele artist italian. Moscheea seamănă mult cu Sfânta Sofia.**

În timpul domniei lui Suleiman, de 47 de ani, Imperiul Otoman a cunoscut cea mai mare dezvoltare istorică. După cucerirea Constantinopolului, Imperiul Otoman s-a extins prin cucerirea

Belgradului, a insulei Rhodos, Budin, a unor teritorii din Algeria, din jurul Timişoarei, din Szeget, Ungaria, din Germania şi chiar a unor teritorii din Viena.

Moscheea nouă, Istanbul

Aproape de moscheea lui Suleiman se află Moscheea nouă, care s-a construit într-o perioadă îndelungată, de 66 de ani. Construcţia a început în anul 1597, la ordinul **sultanei Safiye (numele real Baffo), originară din Veneţia,** soţia sultanului Selim al II-lea şi mama sultanului Mehmed al III-lea. **Arhitectul acestei moschei a fost Davut Aga la început, iar spre final a terminat-o arhitectul Mustafa Aga.**

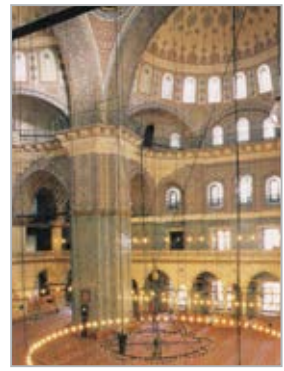
Moscheea nouă, Istanbul

Cupola centrală a moscheii are înălţimea de 36 metri şi diametrul de 17,5 metri. Deasupra ferestrelor de pe cupolă sunt multe texte din Coran, scrise în limba arabă.

Bazarul egiptean, Istanbul

Lângă această moschee nouă se află un impresionant **Bazar Egiptean,** care este de fapt o piaţă comercială cu tot felul de negustori. Aici se află **mii de chioşcuri** cu tot felul de produse. Acest bazar a fost construit în anul 1600. El are 6 porţi mari, cu deschidere spre toate arterele Istanbulului. Este plin de viaţă, e o adevărată hărmălaie. **Aici se vorbesc toate limbile pământului. Pe unele culoare se vorbeşte bine româneşte de către negustorii turci.**

În drum spre **Biserica Românească,** Loredana ne relatează despre **Palatul Topkapi,** care anual este vizitat de peste două milioane de turişti. Denumirea veche a acestui palat a fost: **„Saray-i Cedide-i Amire”,** care înseamnă: **„Palatul cel nou”.**

Palatul Topkapi, Istanbul

Palatul are împrejur ziduri lungi de 5 kilometri şi o suprafaţă de 700.000 metri pătraţi, fiind dublu ca întindere faţă de Vatican. Zidurile palatului sunt fortificate prin 28 de turnuri de apărare. Are 3 porţi pe partea dinspre mare şi 4 porţi pe partea de uscat. **Construcţia lui a fost începută în secolul XV, la porunca padişahului otoman Sultan Mehmet Cuceritorul.** Mulţi sultani care s-au perindat la conducerea Imperiului Otoman au adăugat, fiecare, câte ceva palatului, ceea ce a dus la creşterea valorii lui artistice.

După anul 1924, acest palat, la ordinul lui **Atatürk**, primul preşedinte al Turciei, a fost transformat în muzeu. Aici se află 65.000 de piese inventariate. După cucerirea Egiptului în anul 1517, **sultanul Yavuz Selim a ordonat aducerea în acest palat a raclei cu osemintele profetului Mahomed, la care musulmanii au mare evlavie.**

Podul Galata, Istanbul

În faţa Moscheii noi din Istanbul se află **Podul Galata,** care a fost construit din lemn în anul 1836, mai întâi la porunca sultanei Safiye, originară din Veneţia. **În anul 1912, firma germană MAN a reconstruit podul de 468 metri lungime,** care lega centrul oraşului Istanbul de ţărmul european.

Pr. Sergiu Vlad

Din vorbă în vorbă, ajungem cu ajutorul lui Dumnezeu în zona Bisericii româneşti din Istanbul. Pentru noi, românii aflaţi în Turcia, ea face mai mult decât ambasada ţării noastre. **Preotul român SERGIU VLAD are 9 ani de când a venit în Turcia din România împreună cu familia dumnealui.** Bisericuţa este o oază de linişte într-un oraş fără somn, cu freamăt electrizant. Poartă hramul Sfintei Muceniţe Parascheva. Părintele ne-a spus: **„Turcii ne consideră „kardeş", adică fraţi. Datorită unor oameni şi sportivi deosebiţi precum Mircea Lucescu, Gică Hagi, Gică Popescu, cei mai buni ambasadori pe care am fi putut să-i avem aici".** Iar Mircea Lucescu a descris bisericuţa astfel: **„Este o biserică superbă, merită s-o vizitaţi când ajungeţi la Istanbul. Nu e măreaţă, dar are un aer cald, primitor, te linişteşte. Eu ajut cum pot!".**

Omul providenţial, **Mircea Lucescu, „Il Luce",** e cel mai des amintit de preot când vine vorba despre oamenii care au ajutat şi ajută biserica din Istanbul. **„Dânsul a dat mulţi bani să repare biserica, prin 2004. A donat, printre altele, două icoane superbe, alte obiecte de cult, contribuie constant. Cum ajunge în Istanbul, vine aici.** Odată, de Paşte, a ajuns la noi, alături de familiile Hagi, Popescu şi cea a fiului său, Răzvan. S-au îngrămădit şi turcii să vină la biserica noastră, când au văzut cine ne calcă pragul", s-a confesat părintele Sergiu. Iar casa parohială e ticsită cu diverse portrete ale antrenorului, aflate la loc de cinste.

Cât de frumoasă este Sfânta Liturghie în limba română! În Epistola I către Corinteni, Sfântul Apostol Pavel spunea că mai bune sunt cinci cuvinte pe înţeles, decât o mie fără înţeles: „Dar în Biserică vreau să grăiesc cinci cuvinte cu mintea mea, ca să învăţ şi pe alţii, decât zeci de mii de cuvinte într-o limbă străină" (I Corinteni 14, 19).

Slujba a fost condusă de către Înaltpreasfinţitul Ciprian, Arhiepiscopul Buzăului şi Vrancei. A fost înconjurat de opt preoţi şi de un diacon: Ionuţ Ploscaru. În altar am fost aşezaţi în jurul Arhiepiscopului în funcţie de vârstă şi de funcţiile pe care le are fiecare preot.

Sfânta Liturghie, Biserica românească, Istanbul

Astăzi se oficiază Sfânta Liturghie a Sfântului Ioan Gură de Aur. Este praznicul Înălţării Sfintei Cruci a Mântuitorului Iisus Hristos. Această prăznuire se face cu post şi rugăciune, în orice zi ar cădea în cursul săptămânii.

La ora 10 începe Sfânta Liturghie. Totul este solemn. Noi, toţi slujitorii, suntem îmbrăcaţi în veşminte roşii, care ne aduc aminte de Sângele Mântuitorului Iisus Hristos vărsat pe Cruce.

Biserica este modestă ca mărime liturgică. Aici vin români din toată Turcia la marile sărbători creştine. Cartierul musulman unde este amplasată biserica românească este liniştit.

În timpul Sfintei Liturghii mă concentrez pe momentul răstignirii Mântuitorului Hristos pe Golgota. Ce clipe dureroase! **O, Doamne Iisuse, Tu, care ne-ai dat „apa cea vie", „pâinea vieţii" şi toată dragostea Ta, ai primit de la noi piroane şi cunună de spini, care ţi-au însângerat chipul!**

Păcatele mele Te-au răstignit pe Cruce, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu!

În timpul săvârşirii Proscomidiei de către preot, se actualizează toate momentele principale din viaţa lui Iisus. Atunci când scoate Agneţul, acea părticică de prescură inscripţionată, preotul înfige cu copia (un cuţit mic) în prescură şi rosteşte în taină: **„şi unul din ostaşi cu suliţa l-a împuns, şi îndată a ieşit sânge şi apă";** apoi toarnă în Potir puţin vin şi apă, după care le binecuvântează.

În timpul epiclezei, momentul suprem al Sfintei Liturghii, conţinutul din Potir se transformă în Sângele Domnului nostru Iisus Hristos, iar ce este pe Disc, Agneţul, se transformă, prin puterea Sfântului Duh, în Trupul lui Hristos.

La fiecare sfântă împărtăşanie, noi ne aducem aminte de Crucea lui Hristos. El a luat asupra Lui păcatele noastre, după cum ne spune **profetul Isaia în capitolul 53:**

„Cine va crede ceea ce noi am auzit și brațul Domnului cui se va descoperi?

Crescut-a înaintea Lui ca o odraslă, și ca o rădăcină în pământ uscat; nu avea nici chip, nici frumusețe, ca să ne uităm la El, și nici o înfățișare, ca să ne fie drag.

Disprețuit era și cel din urmă dintre oameni; om al durerilor și cunoscător al suferinței, unul înaintea căruia să-ți acoperi fața; disprețuit și nebăgat în seamă.

Dar El a luat asupră-Și durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat. Și noi Îl socoteam pedepsit, bătut și chinuit de Dumnezeu,

Dar El fusese străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre. El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănile Lui noi toți ne-am vindecat.

Toți umblam rătăciți ca niște oi, fiecare pe calea noastră, și Domnul a făcut să cadă asupra Lui fărădelegile noastre ale tuturor.

Chinuit a fost, dar S-a supus și nu și-a deschis gura Sa; ca un miel spre junghiere s-a adus și ca o oaie fără de glas înaintea celor ce o tund, așa nu Și-a deschis gura Sa.

Întru smerenia Lui judecata Lui s-a ridicat și neamul Lui cine îl va spune? Că s-a luat de pe pământ viața Lui! Pentru fărădelegile poporului Meu a fost adus spre moarte.

Mormântul Lui a fost pus lângă cei fără de lege și cu cei făcători de rele, după moartea Lui, cu toate că nu săvârșise nici o nedreptate și nici înșelăciune nu fusese în gura Lui.

Dar a fost voia Domnului să-L zdrobească prin suferință. Și fiindcă Și-a dat viața ca jertfă pentru păcat, va vedea pe urmașii Săi, își va lungi viața și lucrul Domnului în mâna Lui va propăși" (Isaia 53, 1-10).

Înainte de împărtăşanie, toţi preoţii rostim rugăciunile rânduite în cartea **Liturghier. Din mâinile ierarhului, fiecare din noi primim Sfintele Taine ca merinde spre viaţa veşnică.**

Sfânta Liturghie, Biserica românească, Istanbul

La finalul Sfintei Liturghii, Înaltpreasfinţitul Ciprian a rostit mai întâi un cuvânt de învăţătură despre bucuria noastră, a pelerinilor, de a fi în vizită la Istanbul, la Biserica românească, cu binecuvântarea patriarhului ecumenic Bartolomeu. În a doua parte a cuvântului, s-a referit la importanţa crucii în viaţa noastră. **Toţi avem o Cruce a vieţii noastre, pe care ne-o alege fiecăruia Dumnezeu. Ea nu este nici uşoară şi nici grea, ci este făcută în mod special pentru noi, ca să o putem duce în viaţă, spre slava lui Dumnezeu şi mântuirea noastră.**

Origen ne spune că în Cruce se cuprinde totul. În fiecare Cruce se află Hristos. **Ori de câte ori ne facem semnul Sfintei Cruci, noi prindem putere şi mângâiere în necazuri.**

La finalul predicii, ierarhul a vorbit şi despre rostul pelerinajului nostru: **„Ne aflăm pe urmele Sfântului mucenic Sava, care a fost martirizat în apele Buzăului pe data de 12 aprilie 372, iar moaştele lui au fost duse în Capadocia – o regiune din Turcia de azi, la cererea Sfântului Vasile cel Mare".**

După ce am luat anafură şi am fost miruiţi, am plecat cu grupul să vizităm două obiective bisericeşti foarte importante şi care se află în apropiere: **Biserica Vlaherne şi Biserica Izvorul Tămăduirii, ambele aflate în jurisdicţia Bisericii greceşti.**

Biserica Sfânta Maria din Blachernae, Istanbul

Biserica Sfânta Maria din Blachernae, cunoscută în română mai cu seamă ca Biserica Vlaherne, denumită și Sfânta Maria Maica lui Dumnezeu, (în greacă Θεοτόκος των Βλαχερνών, în turcă Meryem Ana Kilisesi) a fost sanctuarul cel mai sfânt din Constantinopol. Făcea parte din suburbia Blachernae, situată în nordul capitalei Constantinopol între Mănăstirea Chora, poarta Andrinopole și Cornul de Aur. Tot aici se aflau palatele lui Alexios I Comnen, Anastase și al lui Porfirogenetul, turnul lui Isaac Anghelos și una dintre cele 24 de porți din zidul lui Teodosie al II-lea, care a fost modificat sub domnia lui Heraclius pentru a îngloba biserica. **Distrusă de diferite seisme de-a lungul secolelor, biserica a fost restaurată cu nenumărate ocazii, cea mai recentă fiind în 1960.** Fântâna sa sacră rămâne un loc de pelerinaj pentru creștinii ortodocși cât și pentru musulmani.

În 450, împărăteasa Aelia Pulcheria a început construcția unei biserici pe locul unei fântâni sfinte (în greacă: Ayíasma) a cărei apă era reputată pentru virtuți curative grație **icoanei Blachernitissa,** Sfânta Fecioară din Blachernae. Era situată în afara zidurilor lui Teodosie al II-lea, la poalele celei de-a șasea coline din Constantinopol. După moartea sa, în 453, sanctuarul a fost completat de soțul său, **împăratul Marcian.**

Împăratul Leon I a dispus construirea a două alte edificii: **un parecclesion** denumit **Sfântul Relicvariu (în greacă: Ayía Sorós)** pentru adăpostirea mantalei **(maphorion)** și tunicii Fecioarei Maria, aduse din Palestina, în 473, precum și **Baia Sacră (în greacă Ayíon Loúsma)** în jurul fântânii.

Împăratul Anastasiu (ani domnie 491-518) a început construcția Palatului Blachernae peste biserică probabil ca o locuință provizorie în timpul vizitelor sale la sanctuarul Fecioarei Maria. La

începutul secolului al VI-lea, împărații Iustin I (ani domnie 518-527) și Iustinian I (ani domnie 527-565) au restaurat biserica și au mărit-o.

Icoana Blachernitissa

Biserica adăpostea o celebră icoană a Fecioarei Maria venerată sub numele de Blachernitissa (sau Vlachernitissa, literele « V » și « B » se pronunțau aproape identic) decurgând de la numele bisericii. Pictată pe lemn, icoana era protejată cu un acoperământ de aur și argint. Icoana și relicvele Fecioarei Maria erau păstrate în parecclesion. Se recurgea la puterile lor miraculoase în caz de războaie sau de catastrofe naturale. **Prima dovadă a puterii lor datează din 626, când Constantinopolul a fost asediat de forțele combinate ale avarilor și perșilor, pe când Heraclius (ani domnie 610-641) era plecat să lupte cu perșii în Mesopotamia. Constantin, fiul împăratului, precum și patriarhul Serghie și patriciul Bonos au purtat icoana Blachernitissa în procesiune în jurul zidurilor de apărare cântând un imn compus de patriarh, «Akathistos», care se cântă și astăzi. Puțin după aceea, flota avarilor era distrusă. Hanul avarilor a mărturisit apoi că s-a înspăimântat la viziunea unei tinere femei împodobită cu bijuterii care parcurgea zidul de apărare.**

După ridicarea asediului, constantinopolitanii au constatat, spre marea lor surprindere, că biserica, situată în afara zidurilor de apărare ale orașului, scăpase, în mod miraculos, de jaf. Când Heraclius, după ce i-a învins pe perși a revenit la Constantinopol, aducând înapoi Adevărata Cruce, care fusese capturată de către perși în Ierusalim, patriarhul l-a întâmpinat la Sfânta Maria din Blachernae. Câtva timp mai târziu, împăratul a dispus construirea unui zid special, care prelungea zidul lui Teodosie, în așa fel încât suburbia Blachernae să fie inclusă în oraș.

Victoriile bizantine în timpul asediilor arabe (717-718) și rusă (860) au fost atribuite și ele protecției Fecioarei din

Blachernae. La asediul rușilor vălul sau mantaua care acoperea capul Fecioarei (maphorion) a fost udat în mare pentru a invoca protecția lui Dumnezeu contra flotei ruse. Câteva zile mai târziu, flota rusă era anihilată. În 926, când orașul a fost asediat de Simeon al Bulgariei, sfintelor relicve li s-a atribuit faptul că țarul s-a văzut constrâns să negocieze și să abandoneze asediul.

La 15 august 944, biserica a primit două noi relicve: scrisoarea scrisă de Iisus regelui Abgar al V-lea și Mandylionul. Aceste două relicve au fost apoi transferate la Biserica Sfânta Maria a Farului sau Theotokos din Marele Palat.

Biserica Sfânta Maria din Blachernae fiind un centru de cinstire a icoanelor, a jucat un rol important în timpul disputelor religioase din anii 726 - 843. În cursul perioadei iconoclaste a Imperiului Bizantin, sesiunea finală a Sinodului de la Hieria (754) a condamnat cultul icoanelor. În consecință, **împăratul Constantin al V-lea (ani domnie 741-775) a poruncit distrugerea mozaicurilor care împodobeau biserica și înlocuirea lor cu alte mozaicuri care reprezentau doar scene din natură (arbori, păsări și alte animale). Icoana Blachernitissa a fost acoperită cu o tencuială de mortar.** Odată cu sfârșitul iconoclasmului, în 843, Sărbătoarea Ortodoxiei a fost celebrată aici, pentru prima oară, cu o Agrypnía, care de atunci se celebrează în prima duminică din Postul Mare.

Celebra icoană a fost regăsită în timpul lucrărilor de restaurare executate sub domnia lui Romanos al III-lea (ani domnie 1028-1034) și a redevenit una dintre icoanele cele mai cinstite din Constantinopol.

Biserica Vlaherne a fost complet distrusă de un incendiu în 1070 și reconstruită de Roman Diogenes (ani domnie 1068-1071) și de Mihail al VII-lea Ducas (ani domnie 1071-1078) după planurile originale.

Potrivit Anei Comnena, o minune denumită «miracolul obișnuit» (to synetis thavma) avea loc în fiecare vineri când, după apusul Soarelui, biserica fiind goală, vălul care acoperea icoana se ridica încetișor pentru a arăta fața Fecioarei, înainte de a coborî douăzeci și patru de ore mai târziu. Dar această minune a încetat

să se mai producă cu regularitate, pentru a dispărea complet după cucerirea de către latini a Constantinopolului.

După invazia din 1204, biserica a fost ocupată de clerul latin și pusă sub directa autoritate a Romei. Totuși, chiar înainte de recucerirea din 1261, Ioan al III-lea Ducas Vatatzes (ani domnie la Niceea 1222-1254) a reușit să răscumpere biserica pentru a fi redată clerului ortodox.

În sfârșit, în 1453, înainte de asaltul final al turcilor asupra Constantinopolului, împăratul Constantin al XI-lea Paleologul (ani domnie 1448-1453) a adus toate sfintele relicve din oraș, inclusiv icoanele Fecioara Hodegetria* și Fecioara Blachernitissa, pentru a fi purtate în procesiune pe zidurile orașului, sperându-se că acestea vor proteja Constantinopolul, așa cum o mai făcuseră și în trecut, dar în van.

Cea mai recentă restaurare datează din 1960, când o bisericuță greacă a fost construită pentru adăpostirea vestigiilor găsite precum și fântâna sfântă care rămâne un loc de pelerinaj atât pentru creștinii ortodocși, cât și pentru musulmani.

Biserica Sfânta Maria din Blachernae - Fântâna sacră

Bisericuța în care se află, în zilele noastre, fântâna sacră este construită pe un plan trapezoidal și decorată cu icoane și fresce. **Fântâna, despre care se afirmă că are funcții curative, este o destinație privilegiată a pelerinilor, atât ortodocși cât și musulmani,** care cred că Fecioara Blachernitissa va interveni pentru ei precum și pentru apropiații lor, cum a intervenit și în trecut în favoarea Constantinopolului. Un rând de robinete le permite și să se spele pe ochi. Deasupra acestor robinete, poate fi citită o inscripție formând un palindrom: **ΝΙΨΟΝ ΑΝΟΜΗΜΑΤΑ ΜΗ ΜΟΝΑΝ ΟΨΙΝ, transliterat: « Nipson anomínata mi mónan ópsin » (în traducere: „Spală-te nu numai pe ochi, ci și**

de păcate"). Apa cade apoi într-o conductă subterană care, potrivit tradiției, ar lega fântâna sacră cu aceea de la Sfânta Maria a Fântânii, de la Balikli. În fiecare vineri, începând de la sărbătoarea Buna Vestire și în tot Postul Mare**, imnul Acatist, compus de patriarhul Serghie (în timpul asediului din 626), se cântă aici:**

„**Condac 1:**

Împărătesei celei alese mai înainte de veci, împărătesei celei mai înalte decât toată făptura cerului și a pământului, care a venit oarecând la rugăciune în biserica cea din Vlaherne și se ruga pentru cei din întuneric, acesteia și noi, cu credință și cu umilință, îi serbăm Acoperământul ei cel luminos. Iar tu, ca ceea ce ai putere nebiruită, izbăvește-ne pe noi din toate nevoile, ca să strigăm ție: Bucură-te, bucuria noastră; acoperă-ne pe noi de tot răul cu cinstitul tău Acoperământ!

Icos 1:

Mulțimea arhanghelilor și a îngerilor, cu Înaintemergătorul, cu Teologul și cu Soborul tuturor sfinților, împreună cu tine, Împărăteasa lor, stând în biserica din Vlaherne și ascultând rugăciunile tale pentru toată lumea, cu bucurie cântă ție:

Bucură-te, bunăvoința Tatălui celui mai înainte de veci,

Bucură-te, încăpere preacurată a lui Dumnezeu, a Fiului cel fără de ani,

Bucură-te, locuință umbrită de puterea Duhului Sfânt,

Bucură-te, mirare neîncetată a cetelor îngerești,

Bucură-te, spaima cea grozavă a puterilor celor întunecate ale iadului,

Bucură-te, ceea ce ești întâmpinată în văzduh de Heruvimii cei cu ochi mulți,

Bucură-te, cea ale cărei laude le cântă Serafimii cei cu câte șase aripi,

Bucură-te, preabunule Acoperământ, căruia cu credință ne închinăm și noi, neamul creștinesc,

Bucură-te, bucuria noastră; acoperă-ne pe noi de tot răul cu cinstitul tău Acoperământ!

(…)

Condac 13:

O, preacântată Stăpână, Preacurată Fecioară, Născătoare de Dumnezeu, la tine ridic ochii sufletului și ai trupului meu; către tine întind mâinile mele cele slabe și din adâncul inimii strig ție: Caută la credința și la umilința sufletului meu. Acoperă-mă cu atotputernicul tău Acoperământ și mă izbăvește de toate nevoile; iar în ceasul sfârșitului meu să stai lângă mine, o, întru tot bună Stăpână, și să mă izbăvești de chinurile cele gătite pentru păcatele mele, ca, mântuindu-mă, pururea să cânt: Aliluia! (Acest Condac se zice de trei ori).

Rugăciune către Maica Domnului

Împărăteasa mea cea preabună și nădejdea mea, Născătoare de Dumnezeu, primitoarea săracilor și ajutătoarea străinilor, bucuria celor mâhniți și acoperitoarea celor necăjiți, vezi-mi nevoia, vezi-mi necazul, ajută-mi ca unui neputincios, hrănește-mă ca pe un străin; necazul meu îl știi, deci dezleagă-l precum voiești, că n-am alt ajutor afară de tine, nici altă mângâiere bună, ci numai pe tine, Maica lui Dumnezeu, ca să mă păzești și să mă acoperi, în vecii vecilor. Amin!".

Biserica Izvorul Tămăduirii, din Istanbul, Constantinopolul de odinioară, este una dintre vechile biserici ortodoxe din cetatea Împăratului Constantin cel Mare. Ea se află în apropierea Porţii Silivri, și ascunde cu smerenie sub pământ, într-un paraclis din veacul al cincilea, o apă binecuvântată

de Maica Domnului, ce a dat Ortodoxiei una dintre cele mai strălucitoare şi mai iubite sărbători: **Izvorul Tămăduirii.** Tot în paraclisul subteran se află o icoană a praznicului, a cărei vechime atinge perioada de aur a Bizanţului şi despre care se spune că **„se curăţă singură“. Orice intervenţie asupra ei în vederea restaurării este „respinsă“ de icoană.**

Biserica Izvorul Tămăduirii, Istanbul

Izvorul este împrejmuit de un edificiu realizat în marmură albă, străjuit de o icoană în care este reprezentată **Maica Domnului cu Pruncul în braţe, înconjurată de îngeri, stând deasupra unei fântâni.** De asemenea, sunt reprezentaţi împăratul cu garda sa şi patriarhul însoţit de alţi episcopi, soldatul Leon şi orbul în fundal, iar la baza fântânii, un paralitic ce îşi primeşte vindecarea.

În bazinet înoată câţiva peşti aurii despre care se spune că sunt acolo de sute ani, fiind întotdeauna aceiaşi la număr şi de aceeaşi mărime. Nimeni nu ştie să explice cum rezistă în aceste condiţii sau cu ce se hrănesc. O veche legendă spune că, la 1453, în momentul cuceririi Constantinopolului de către turci, un călugăr prăjea câţiva peşti în tigaie în apropierea izvorului. Când un alt părinte a venit să-l anunţe de căderea oraşului sub stăpânire otomană, călugărul a răspuns că va crede acest fapt doar dacă peştii revin la viaţă, moment în care peştii au sărit din tigaie în izvor şi au început să înoate. După această legendă şi-a luat numele şi **cartierul Balikli, în care se află astăzi Mănăstirea „Izvorul Tămăduirii“, „balikli“ însemnând în limba turcă „locul unde înoată peştii“.**

După ce am vizitat aceste locaşuri sfinte, ne-am oprit cu grupul la un restaurant, ca să ne luăm de mâncare fiecare, ce ne place de post. Bucătăria turcească este foarte diversificată şi poate

satisface toate gusturile. Am servit şi o cafea turcească la nisip, care m-a înviorat. O cafea pe zi este binevenită; sunt însă şi zile când nu am băut cafea.

Deşi o vorbă veche românească spune aşa: **„După masă fie boierul cât de mic, doarme câte un pic”,** noi am plecat îndată la plimbare, pentru a vizita ultimul obiectiv pe ziua de astăzi: să urcăm pe cel mai înalt bloc cu liftul. **„Sapphire Observator Deck” are peste 200 de metri şi de pe terasa lui de sus se poate vedea tot oraşul. Această panoramă a cetăţii Istanbul este foarte impresionantă. În acest oraş se află aproape 20.000.000 de locuitori, cam cât are România pe tot teritoriul.**

Spaţiile de locuit în Istanbul se pierd în zare, atât de multe şi îndepărtate, că nu le poţi cuprinde nici măcar cu privirea pe toate.

De aici am plecat cu toţii la hotelul **Bricks,** pentru a ne odihni după atâta plimbare astăzi.

E sâmbătă seara târziu. Am ţinut cont de sfatul japonezilor, să nu mâncăm seara mai deloc. M-am aşezat la birou, ca să scriu la jurnalul acestui pelerinaj. Am reuşit să scriu mult, până ce s-a terminat pixul. După miezul nopţii, încerc să mă odihnesc stând în pat, cu capul pe pernă. **Somnul de noapte este binefăcător; un medicament de refacere a sistemului nervos.**

În timpul nopţii am avut un vis. M-am văzut acasă, cu soţia mea Luminiţa. Eram împreună la masă. În geamantanul de călătorie cu multe schimburi mi-a pus şi inima ei. Ea are reţineri să plece în străinătate, din cauza atentatelor teroriste. Mie nu mi-e frică. Când va fi să mor, pot fi acasă, în biserică sau la şcoală. **Mi-am pus toată nădejdea în Dumnezeu, care ne poartă permanent de grijă.**

Spovedania deasă şi Sfânta Împărtăşanie sunt vesta antiglonţ care ne apără chiar şi în timpul războiului.

Am întâlnit mulţi veterani de război care au supravieţuit şi s-au întors cu bine acasă, datorită faptului că se spovedeau des la capelanii militari care însoţesc trupele române în războaiele de apărare a ţării noastre.

Duminică, 15 septembrie 2019 –
Duminica de după Înălţarea Sfintei Cruci

Duminica este ziua Domnului. Totul porneşte de la El şi prin El. Dumnezeu stăpâneşte întregul Univers; El este deasupra timpului şi a spaţiului. Tot ce a creat Dumnezeu ne-a dăruit nouă, oamenilor.

În Decalog, unde sunt cele 10 porunci ale lui Dumnezeu, găsim scris aşa: **„Şase zile să lucrezi, iar a şaptea să o sfinţeşti", adică să o închini Domnului.** Cu alte cuvinte, El ne-a dăruit nouă şase zile, adică ne-a dat aproape toată săptămână, să facem noi ce vrem, dar ne-a cerut ca ultima zi, a şaptea, să o dăruim Lui. Atât de răi suntem noi, oamenii, că de cele mai multe ori folosim pentru noi şi ziua Lui, Duminica.

Ziua de Duminică are o semnificaţie cu totul deosebită: e ziua când a înviat Mântuitorul Iisus Hristos; e ziua când s-a pogorât Duhul Sfânt şi a luat fiinţă Sfânta Biserică; e ziua când s-a încheiat Sfânta Scriptură prin scrierea Apocalipsei în zi de Duminică (Apocalipsă 1, 10); e ziua când s-a oficiat prin Sfântă Liturghie la Emaus (Luca 24, 50-51).

Am coborât din hotel în staţia de parcare ca să luăm autocarul pentru a merge tot la Biserica românească, să oficiem Sfânta Liturghie. Arhiepiscopul nostru a hotărât să rămână în scaunul arhieresc lângă strană, iar câţiva preoţi să oficieze sfânta slujbă în altar, împreună cu părintele Sergiu.

În jurul orei 10 s-a umplut biserica cu tot felul de enoriaşi din întreaga Turcie. După terminarea slujbei, românii reuşesc să se cunoască între ei şi să-şi rezolve multe probleme legate de serviciu, de casa de locuit, de ajutoare umanitate etc. **Preotul are un rol foarte important în rezolvarea lor.**

Cuvântul de învăţătură a fost ţinut de Înaltpreasfinţitul Ciprian, Arhiepiscop al Buzăului şi Vrancei, care a pus mare accent pe Sfânta Cruce în viaţa noastră. Fiecare dintre noi are de dus o cruce şi toate au legătură cu Crucea lui Iisus de pe Golgota. **Crucea este un altar de jertfă şi un mijloc de mărturisire a credinţei creştine. Atunci când vedem pe cineva că se închină, ne dăm seama că acea persoană este creştină, adică crede în Iisus Hristos, care a fost răstignit pentru a noastră mântuire.**

Evanghelia care s-a citit la Sfânta Liturghie este o chemare la urmarea lui Iisus Hristos: **„Oricine voieşte să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie" (Marcu 8, 34).** Chemarea se face în spiritul libertăţii. Nimeni nu este forţat să vină la Hristos. **Măreţia omului stă în libertate. A fi liber nu înseamnă a-ţi face de cap, a trăi în libertinaj.**

Libertatea nu înseamnă opţiunea între bine şi rău, ci a alege binele. Fericitul Augustin ne-a dat cea mai frumoasă definiţie a libertăţii: **„Iubeşte şi fă ce vrei".** Când iubeşti pe cineva îi faci bine, îi doreşti bine şi nu poţi să-i faci ceva rău, pentru că îl iubeşti cu adevărat.

Cu alte cuvinte, a fi liber nu înseamnă a alege între bine şi rău, ci a fi tot timpul cu binele, pentru bine. Lepădarea de sine este lepădarea de „eul" nostru, de egoism, mândrie etc. **A ne lua Crucea înseamnă a ne asuma viaţa cu greutăţile ei. Urmarea lui Hristos nu este imitaţie, ci trăire în Hristos.** Sfântul Apostol Pavel spunea galatenilor: **„Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte în mine" (Galateni 2, 20).**

La sfârşitul Sfintei Liturghii, părintele Sergiu şi maica Ioana ne-au invitat la casa parohială, pentru a lua o mică gustare.

Ne-am luat rămas bun de la Înaltpreasfinţitul Ciprian şi am plecat cu autocarul în Capadocia. Plecarea s-a făcut la ora 12.00. **De la Istanbul şi până în Capadocia, care este centrul Anatoliei, este o distanţă de aproape 800 kilometri. Peste tot este autostradă, cu trei benzi pe fiecare sens de mers.**

Deşi la început a fost deşert, turcii au reuşit pe ambele părţi ale autostrăzii să pună câte o lizieră cu tot felul de copaci rezistenţi, unii plantaţi chiar pe loc stâncos. S-au amenajat şi multe terenuri agricole pentru cultivarea grâului, a florii soarelui şi a viţei de vie.

Turcii au un merit deosebit: au transformat deşertul într-o grădină de sute de kilometri.

Drumul trece pe lângă Ankara, care este capitala Turciei. Mutarea sediului administrativ al ţării de la Istanbul la Ankara s-a făcut la ordinul lui Atatürk.

Mustafa Kemal Atatürk, născut Mustafa Kemal (născut în 1881 la Salonic, decedat în 1938 la Istanbul)a fost **om de stat şi reformator, întemeietorul şi primul preşedinte (1923-1938) al Republicii Turcia. A modernizat sistemul juridic şi educaţional al ţării şi a încurajat un stil de viaţă occidental, prin adoptarea alfabetului latin şi a sistemului onomastic european.**

Una din marile figuri ale secolului XX, Atatürk („Părintele turcilor") i-a salvat pe turcii supravieţuitori ai Imperiului Otoman învins la sfârşitul Primului Război Mondial. El şi-a încurajat poporul să lupte împotriva forţelor invadatoare greceşti care voiau să impună turcilor sleiţi de război ordinea Aliaţilor şi a respins agresiunea trupelor britanice, franceze şi italiene. În urma acestor eforturi, a făcut din Turcia o republică modernă, pentru care este şi astăzi venerat de poporul turc. A reuşit să redea conaţionalilor săi mândria de a fi turci, împletită cu un nou sens al împlinirii naţionale în contextul lumii moderne. **În următoarele două decenii, Atatürk a creat un stat modern care avea să continue să se transforme şi sub conducerea succesorilor săi într-o democraţie viabilă.**

Ajuns la conducere, Mustafa Kemal a început un amplu proces de reformă a ţării, ţelul său fiind s-o aducă în secolul XX. Instrumentul principal era Partidul Popular Republican, constituit pe 9 august 1923, care înlocuia asociaţiile de apărare a drepturilor. Programul său era încorporat în cele „Şase direcţii" ale partidului: republicanism, naţionalism, populism, etatism (proiectul de industralizare a Turciei controlat în întregime de stat avea ca obiectiv să acopere toate nevoile interne la nivelul secolului XX), secularism şi revoluţie. **Principiul conducător era instituirea unei stări revoluţionare permanente, de natură să menţină ritmul schimbărilor în stat şi în societate.**

Califatul a fost abolit la 3 martie 1924; şcolile religioase au fost desfiinţate tot atunci. Abolirea curţilor religioase de judecată a urmat pe 8 aprilie. În 1925, purtarea fesului a fost interzisă – de atunci înainte, turcii au purtat îmbrăcăminte de tip occidental. Mustafa Kemal a făcut un tur al Anatoliei ţinând discursuri, turneu în timpul căruia a purtat o pălărie de modă europeană, dând astfel un exemplu poporului turc. În Istanbul şi pretutindeni, frăţiile religioase, fortăreţe ale conservatorismului, au fost scoase în afara legii. **Emanciparea femeilor a fost încurajată prin căsătoria lui Mustafa Kemal în 1923 cu o femeie educată în Occident, Latife Hanim (de care a divorţat doi ani mai târziu) şi a fost impulsionată de o nouă legislaţie liberală.** În decembrie 1934, femeilor li s-a dat dreptul de a alege şi de a fi alese în Parlament. Aproape peste noapte, întregul sistem juridic islamic a fost înlăturat. Din februarie până în iunie 1926, au fost adoptate codul civil elveţian, codul penal italian şi codul comercial german. Drept urmare, emanciparea femeilor a fost întărită prin abolirea poligamiei, căsătoria a devenit contract civil şi divorţul a fost recunoscut ca acţiune civilă.

O reformă de proporţii revoluţionare a fost înlocuirea scrierii arabe (pe care limba turcă otomană o folosise de secole) cu alfabetul latin. Acest lucru a avut loc oficial în noiembrie 1928, aşezând Turcia pe drumul spre obţinerea unuia din cele mai mari procente ale alfabetizării din Orientul Mijlociu.

Mustafa Kemal a mers prin sate şi cu creta pe tabla neagră i-a învăţat alfabetul latin pe turci şi le-a explicat cum trebuie pronunţate literele. Educaţia a avut de profitat de pe urma acestei reforme, căci tineretul din Turcia, rupt de trecutul dominat de religie, a fost încurajat să folosească noile oportunităţi educaţionale care le dădeau acces la tradiţiile umaniste şi ştiinţifice ale Occidentului.

După ce a stabilit ferm frontierele naţionale ale Turciei şi a aşezat ţara pe drumul modernizării, Atatürk şi-a propus să dezvolte politica externă. A hotărât ca Turcia să nu mai ridice nicio pretenţie iredentistă în afară de încorporarea eventuală a regiunii Alexandretta, despre care el credea că fusese înscrisă în frontierele stabilite prin Pactul Naţional. A rezolvat conflictele cu Marea Britanie printr-un tratat semnat la 5 iunie 1926. Turciei i se cerea să renunţe la Mosul în schimbul a 10% din profitul pe petrolul care se producea acolo. Atatürk a urmărit şi o reconciliere cu Grecia, care s-a înfăptuit printr-un tratat de prietenie semnat la 30 decembrie 1930. S-a făcut schimb de populaţii de ambele părţi, s-au reglementat frontierele şi problemele militare, de pildă stabilirea egalităţii navale în estul Mediteranei.

Acest program ambiţios de modernizare forţată nu s-a putut realiza fără efort şi fără vărsare de sânge. În februarie 1925, kurzii din SV Anatoliei au ridicat flamura răscoalei în numele islamului. A durat două luni ca să fie înăbuşită, iar conducătorul ei, Seyh Said, a fost spânzurat. În iunie 1926 s-a descoperit un complot pus la cale de politicienii nemulţumiţi care plănuiau să-l asasineze pe Atat rk şi cei 13 vinovaţi au fost judecaţi şi spânzuraţi. Au mai existat şi alte procese şi alte execuţii, dar **sub conducerea lui Atatürk ţara a fost îndreptată constant în direcţia unui stat modern cu un minim de represiune.**

Pe drumul nostru am întâlnit oraşul IZMIT, care în vechime a purtat numele de Nicomidia.

Nicomidia (greceşte: Νικομήδεια) era cunoscut şi sub alte nume. Cel mai vechi oraș de pe acest loc a fost fondat în secolul al VIII-lea î.Hr. Cunoscut inițial sub numele de Astacus sau Olbia, orașul a fost reconstruit de Nicomede I de Bitinia în secolul al III-lea

î.Hr. și redenumit Nicomidia, devenind cu timpul unul din cele mai importante orașe din nord-vestul Asiei Mici. **Odată cu introducerea sistemului de guvernare tetrarhic în Imperiul Roman, Diocleţian a făcut orașul capitală a părții răsăritene a imperiului în anul 286.**

Oraşul Izmit, Turcia

După înfrângerea lui Licinius din anul 324, Constantin a folosit Nicomidia ca și capitală interimară. El a murit în vila regală în 337, care se găsea aproape de Nicomidia. Pentru încă multe secole, Nicomidia și Niceea vecină au rămas orașe importante în politica imperială și a Bisericii Ortodoxe. Niceea a fost aleasă ca loc de desfășurare a ceea ce va fi cunoscut sub numele de Sinodul I Ecumenic deoarece se găsea aproape de reședința lui Constantin din Nicomidia. La această reședință Eusebiu de Nicomidia l-a botezat pe Constantin în 337.

După ce zona a fost cucerită de turcii otomani în 1326, numele orașului a fost schimbat în Izmit.

Icoana Sfinţilor 20000 de mucenici din Nicomidia

La anul 288, din porunca împăratului Diocleţian (284-305), în timpul unei persecuții împotriva creștinilor, s-a dat foc bisericii din Nicomidia, murind pentru Hristos 20.000 de creștini ca sfinți mucenici. Episcop al orașului Nicomidia era atunci sfântul ierarh Antim. El s-a aflat în fruntea credincioșilor săi în această încercare și i-a încurajat a-și pune în Dumnezeu toată încrederea și nădejdea. **Sfinții 20.000 de mucenici sunt prăznuiți la data de 28 decembrie, iar**

prăznuirea sfântului ierarh Antim se face la data de 3 septembrie.

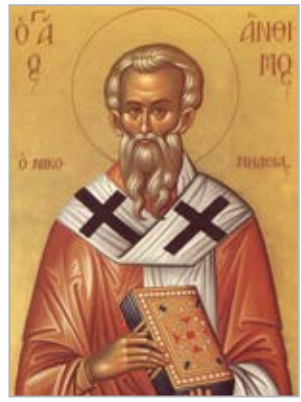
Sfântul Ier. Antim

Sf. Mucenic Pantelimon

Tot de Nicomidia se leagă şi numele altui sfânt, Sfântul Pantelimon, care s-a născut aici în anul 275. La naștere a primit numele de Pantoleon, care înseamnă **„cel puternic în toate ca un leu”.** După ce a primit învățătura creștină și botezul de la Sfântul Mucenic Ermolae (cel pomenit în calendarul ortodox la 26 iulie), numele său a devenit **Pantelimon („cel cu totul milostiv”).** Școlit în știința medicală a vremii, el adaugă acesteia un caracter creștin, prin chemarea numelui Domnului nostru Iisus Hristos, pentru vindecarea deplină nu numai a trupurilor dar și a sufletelor celor aflați în neputințe și nevoi. Plin de har și de credință, pentru mărturisirea cea întru Hristos el a fost supus la diverse chinuri, din porunca împăratului Maximian, dar a rămas nevătămat. Maximian, văzând puterea credinței lui Pantelimon și refuzul său constant de a se închina zeilor păgâni, a poruncit în cele din urmă să fie decapitat. **Când i-a fost tăiat capul (303 sau 305) nu a curs sânge, ci lapte, iar măslinul uscat de care fusese legat martirul a înverzit pe dată și a rodit cu fructe din belșug.** Auzind acestea, împăratul a poruncit ca și trupul sfântului și acel măslin să fie arse. Mai târziu, după plecarea soldaților lui Maximian, credincioșii au scos din cenușă trupul neatins de foc al Sfântului Pantelimon și l-au îngropat cu mare cinste.

Am oprit pe la ora 17.30 la o parcare unde există şi un restaurant pentru călătorii aflaţi în tranzit, ca şi noi. **Cu 20 de lire,** am reuşit să-mi astâmpăr foamea: o farfurie de linte, o porţie de cartofi prăjiţi, trei salate diferite, sos şi lipie la discreţie. **Am dat slavă lui Dumnezeu pentru această ocazie binecuvântată, să putem gusta ceva în plin deşert asiatic.**

Binedispuşi, cu chef de călătorie, am pornit să facem a doua parte a drumului, de aproape 300 de kilometri până în provincia Capadocia, oraşul **Ürgüp**, unde avem rezervat un hotel rustic de trei stele.

Are o curte interioară, piscină, sală de mese în aer liber, obiecte vechi de muzeu dispuse în aer liber şi doi câini de rasă foarte prietenoşi.

Mi s-a repartizat **camera cu numărul 113,** cu vedere la curtea interioară. Ora e târzie, 23.00. la meniu, în afară de somn, nu mai merge nimic la această oră, aproape de miezul nopţii. Mă aşez la birou pentru a-mi completa jurnalul de călătorie. Ceasul ajunge repede la ora 1.00. Obosit, mă aşez în pat, după ce mi-am făcut pravila de rugăciune.

Capadocia, Turcia

Luni, 16 septembrie 2019

La ora 5.00 dimineaţa se aude strigătul muezinului de la moschee, care mă trezeşte. Afară este încă întuneric. Mă aşez din nou în pat, cu gândul la bunul Dumnezeu. Cuget la programul zilei de astăzi, pe care îl aştept cu mare nerăbdare. **Sunt deja în Capadocia, la care am visat de când eram elev la seminar. Un loc sfânt şi pitoresc. Capadocia are un relief unic în lume, rezultat din erupţia a zece vulcani, cu câteva milioane de ani în urmă, potrivit unor oameni de ştiinţă.**

În zona Capadociei întâlnim următoarele oraşe mai importante: Nevşehir Aksaray, Nigde, Kayseri, Göreme, Avanos, Ürgüp, Kaymakli şi Ihlara.

Roca vulcanică se numeşte **„tufă”** şi se poate modela uşor atât de natura lui Dumnezeu prin vânt, ploaie, apă, cât şi prin intervenţia omului.

Aceste roci au forme ciudate, parcă sunt picate din ceruri: conuri, coloane sub formă de ciuperci etc. Aceste monumente naturale în aer liber le găsim concentrate pe **trei văi: Ürgüp-Uchisar Avanos şi Ürgüp - Sahinefendri în jurul localităţii Nevşehir, valea Soğanlı la Kayseri şi „satul lui Selim” la Aksaray. Rocile vulcanice au culori diferite: sunt crem, albe şi roz.**

Pe aceste coline, primii creştini din Asia, cât şi vieţuitorii monahi s-au retras în linişte în faţa prigonitorilor păgâni. **S-au format în felul acesta localităţi, oraşe şi centre monahale vestite în toată lumea ortodoxă prin profunzimea vieţii creştine, de mărturisire a Evangheliei Mântuitorului Iisus Hristos.**

Biserica din Capadocia este un reper al istoriei Bisericii Universale. De aici s-au ridicat mulţi Părinţi capadocieni. Aici a trăit Sfântul Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei (330-379), **care a cerut din Dacia moaştele Sfântului mucenic Sava de la Buzău, înrudit cu el. Ne-au rămas în acest sens două epistole scrise de Sfântul Vasile cel Mare:**

„*Epistola 164, către Asholiu, episcopul Tesalonicului, scrisă în anul 374:*

Cât de mult a copleşit cu bucurie inimile noastre scrisoarea cuvioşiei Tale, nu o pot spune prea uşor, întrucât cuvântul nu-i în stare s-o exprime cu tăria cu care ar trebui, dar ţi-o poţi imagina după frumuseţea lucrurilor despre care ai scris. Câte nu ne-a spus scrisoarea? Oare nu se vedea din ea dragostea faţă de Dumnezeu? Oare nu se cuprindea în ea o minunată descriere despre martiri, atunci când a expus atât de viu felul pătimirii lor, încât lucrurile păreau că s-ar petrece înaintea ochilor noştri? Oare nu reies de aici chiar şi stima şi dragostea ta pentru noi înşine? Nu se cuprinde aici tot ce s-ar putea spune mai sublim?

Pentru aceea, din clipa în care am luat în mână scrisoarea şi am citit-o de mai multe ori, înţelegând bogăţia harului pe care Duhul Sfânt ni l-a dat, am avut impresia că ne-am afla în vremurile vechi, când înfloreau Bisericile lui Dumnezeu, fiindcă erau înrădăcinate în credinţă, în unire şi în dragoste, ca nişte mădulare diferite care se potrivesc atât de desăvârşit laolaltă, încât parcă formează un singur trup.

Cu cât erau mai apăsaţi creştinii, cu atât mai mult creştea şi numărul lor şi sângele martirilor îi hrănea din

belşug pe atleţii tot mai numeroşi ai dreptei credinţe, pentru că cei care urmau pilda înaintaşilor intrau în luptă întăriţi de pilda celor dintâi. În vremurile acelea, creştinii trăiau în pace unii cu alţii, în pacea pe care Domnul ne-a lăsat-o şi din care nu ne-a mai rămas azi nicio fărâmă, atât de mult am alungat-o unii de la alţii.

Cu toate acestea, inimile noastre au revenit la fericirea de altădată, din clipa în care ne-a venit o scrisoare dintr-o ţară îndepărtată, înflorită de frumuseţea dragostei, ba ne-a sosit şi martirul însuşi (Sfântul Sava de la Buzău, respectiv moaştele lui) din ţinuturile barbarilor, care locuiesc în nordul Dunării, vestind el însuşi cât de curată este credinţa care domneşte acolo.

Cine ar putea să descrie bucuria pe care au încercat-o la această veste sufletele noastre? Ce putere ne-am închipui că are cuvântul care ar fi în stare să exprime limpede simţămintele tainice ale inimilor noastre? De bună seamă, când am văzut pe acest luptător (Sfântul Sava „Gotul"), am fericit pe cel care l-a pregătit pentru luptă. El va dobândi în faţa Dreptului Judecător cununa dreptăţii, pentru că a întărit un mare număr de creştini în lupta pentru dreapta credinţă.

Deoarece ne-ai adus aminte şi de acel fericit bărbat, care a fost Eutihie şi pentru că ai pomenit şi de Patria noastră, care dă şi altora seminţe pentru viaţa creştină, ne-ai făcut mare bucurie, amintindu-ne de trecut, dar totodată ne-ai şi întristat, când ne gândim la ceea ce vedem azi. Într-adevăr, azi niciunul dintre noi nu ne mai apropiem de virtutea unui Eutihie. Suntem atât de departe de a îmblânzi pe barbari prin puterea Duhului şi prin lucrarea darurilor Lui, încât şi pe cei blânzi îi sălbăticeşte mulţimea păcatelor noastre. Căci, într-adevăr, pricina că s-a răspândit atât de mult puterea ereticilor trebuie să ne-o atribuim nouă şi păcatelor noastre. Şi aproape că n-a rămas colţ de lume care să fi scăpat de pârjolul ereziei.

Iar istorisirile tale cuprind adevărate lupte atletice despre trupuri ciopârţite pentru apărarea credinţei, despre furia barbară neluată în seamă de cei a căror inimă a rămas netulburată, despre muncirile de tot felul la care i-au pus chinuitorii, despre felul în care şi-au sfârşit martirii viaţa, luptând prin cruce şi apă în ciuda oricăror bătăi.

Vrei să ştii cum stau astăzi lucrurile? Mai întâi, dragostea dintre oameni s-a răcit, învăţătura Părinţilor se pustieşte, alunecările de la credinţă sunt dese, gurile dreptcredincioşilor au fost reduse la tăcere, creştinii alungaţi de prin biserici ridică afară, în câmp, mâinile către Mântuitorul din cer. Şi, cu toate că chinurile sunt grele, nicăieri nu mai sunt mucenici, pentru că cei ce năpăstuiesc poartă acelaşi nume cu noi.

Pentru toate aceste motive, să faci şi tu rugăciuni către Dumnezeu şi în rugăciunea pentru Biserică să cuprinzi şi pe toţi măriţii luptători ai lui Hristos, pentru că, dacă se mai îngăduie lumii să mai dăinuiască câteva clipe, aşa cum se mai află acum şi dacă întreaga fire n-a căzut încă din rosturile ei, prăvălindu-se toate de la locul lor, să hărăzească Domnul pace Bisericilor lor şi să le aducă astfel iarăşi la pacea de altădată.

Epistola 165 către Asholiu, episcopul Tesalonicului, scrisă în anul 374

Bunul Dumnezeu ne-a împlinit o veche dorinţă atunci când ne-a învrednicit să primim scrisoarea credincioşiei tale. Desigur, cea mai mare şi mai fierbinte fericire ar fi fost să te vedem în carne şi oase şi să ne bucurăm de aproape de darurile Duhului care sălăşluiesc în tine. Întrucât însă acest lucru nu-l îngăduie nici distanţa mare, care ne desparte, nici împrejurările deosebite, care ne reţin pe amândoi, vrednic de a doua dorinţă este să ne întâlnim sufleteşte, măcar prin scris, în dragostea lui Hristos.

Acest lucru l-am şi trăit acum când am primit scrisoarea înţelepţiei Tale. Împărtăşindu-mă din cele scrise, m-am îmbogăţit mai mult decât de două ori. Pentru că, pe de o parte, am ajuns să privesc ca într-o oglindă în sufletul tău limpezit cu totul prin mijlocirea cuvintelor; pe de altă parte însă, bucuria mea a crescut nu numai pentru faptul că eşti tocmai aşa cum te prezintă mărturia tuturor, ci şi pentru că bunele tale însuşiri constituie obiectul de respect al patriei noastre.

Ca o mlădiţă nobilă, care a ieşit dintr-o rădăcină aleasă, ai umplut pământul de dincolo de graniţele ţării noastre cu roade duhovniceşti. De aceea, pe bună dreptate, tresaltă de bucurie patria noastră pentru odraslele ei, iar când desfăşurai luptele pentru credinţă ea preamărea pe Dumnezeu auzind că prin tine se păstrează buna moştenire a Părinţilor.

Şi câte nu ne-ai dăruit şi acum? Patria care te-a născut, tu ai cinstit-o cu un martir care a luptat recent în ţara barbară vecină, trimiţând, ca un agricultor recunoscător, pârgă din roada celor care dăruiseră seminţele. Unui atlet al lui Hristos într-adevăr i se cade să ii aducem daruri. E vorba de un martor al adevărului, care de curând a fost împodobit cu cununa dreptăţii, pe care l-am şi primit cu bucurie şi am dat slavă lui Dumnezeu, Cel Care a împlinit răspândirea Evangheliei lui Hristos la toate neamurile.

Te rugăm, aşadar, să-ţi aduci aminte în rugăciunile tale şi de noi, care te iubim şi să te rogi cu căldură pentru sufletele noastre, ca să ne învrednicească Dumnezeu să începem şi noi cândva a-L urma pe drumul poruncilor, pe care ni le-a dat spre mântuire".

În cinstea sfântului meu drag am compus un **Acatist:**

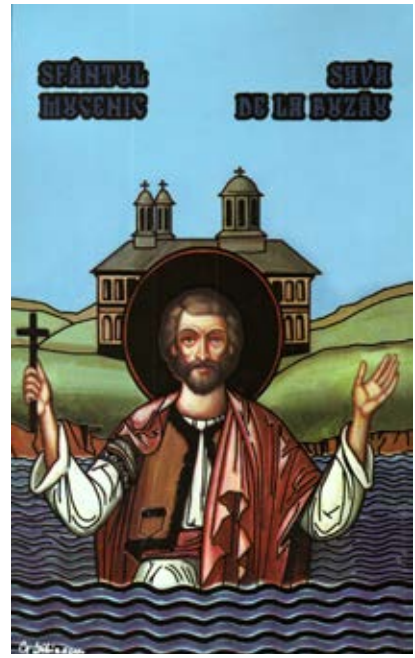

„Condacul 1

Sfinte Mucenice al lui Iisus Hristos, care din pruncie ai slăvit pe Dumnezeu prin a ta viaţă îngerească trăită pe pământul ţării noastre, cu credinţă şi cu dragoste îţi cântăm aşa:

Bucură-te, Sfinte mucenice Sava, apărător al dreptei credinţe!

Icosul 1

Îngerească viaţă din copilărie ai trăit, Sfinte mucenice Sava, căci prin cuvânt, cu fapte bune şi prin cântare sfântă, meleagurile Buzăului le-ai luminat în duhul Evangheliei lui Hristos şi pe strămoşii noştri la dreapta credinţă i-ai îndemnat, pentru care îţi cântăm, zicând:

Bucură-te, căci cu îngerii vieţuieşti acum în ceruri;

Bucură-te, că de acolo neîncetat te rogi pentru noi;

Bucură-te, că ale tale rugăciuni sfinte sunt bine primite;

Bucură-te, grabnic ajutător în nevoi şi necazuri;

Bucură-te, că te-ai făcut pe tine pildă vie de slujire lui Hristos;

Bucură-te, că la Dumnezeu ai cugetat ziua şi noaptea;

Bucură-te, că ale tale tinereţi lui Iisus le-ai închinat;

Bucură-te, căci cu glasul tău cel dulce în Biserică ai cântat;

Bucură-te, Sfinte mucenice Sava, apărător al dreptei credinţe!

Condacul al 2-lea

Cu nespusă dragoste şi evlavie creştină L-ai slujit pe Dumnezeu în Biserică prin rugăciune şi post, asemănându-te prin aceasta cu îngerii din ceruri, unde neîncetat cânţi împreună cu ei lui Dumnezeu: Aliluia!

Icosul al 2-lea

Asemenea unei făclii ce arde, te-ai aprins, o, Sfinte mucenice Sava, de focul dragostei lui Dumnezeu, punându-ţi viaţa în pericol prin apărarea dreptei credinţe creştine de păgânii care slujeau celor neînsufleţite şi i-ai îndemnat pe toţi credincioşii Bisericii să se îndepărteze de mâncărurile cele jertfite idolilor; pentru aceasta noi, cu bucurie îţi cântăm aşa:

Bucură-te, că lumina lui Hristos în tine a strălucit;

Bucură-te, că învăţăturile tale, sfinte, pe mulţi i-a luminat;

Bucură-te, că nu ţi-ai cruţat ale tale tinereţi pentru Hristos;

Bucură-te, că te-ai împotrivit până la moarte păgânilor;

Bucură-te, că ai arătat la toţi neputinţa şi zădărnicia idolilor;

Bucură-te, că de mic ai iubit calea Bisericii prin care dobândim mântuire;

Bucură-te, că nu te-ai întinat cu cele idoleşti;

Bucură-te, că te-ai făcut pe tine străjer al Ortodoxiei;

Bucură-te, Sfinte mucenice Sava, apărător al dreptei credinţe!

Condacul al 3-lea

Sfântul Vasile cel Mare, printr-o scrisoare către guvernatorul Sciţiei Minor, a cerut să i se trimită în grabă moaştele Sfântului mucenic Sava de la Buzău, pe care să le aşeze la loc de cinste în Biserica din Capadocia, cântând lui Dumnezeu: Aliluia!

Icosul al 3-lea

Ca într-o icoană sfântă ţi s-a zugrăvit viaţa ta duhovnicească în acea scrisoare a Bisericii din Goţia către Biserica din

Capadocia, care a primit ale tale moaşte făcătoare de minuni, pentru care îţi cântăm aşa:

Bucură-te, că şi de numele tău se leagă vechimea creştinismului pe aceste meleaguri buzoiene;

Bucură-te, că în ţinuturile Buzăului ai vieţuit ca un monah;

Bucură-te, că ai fost apărător al dogmelor creştine în faţa păgânilor;

Bucură-te, că te-ai arătat pe tine foarte silitor spre orice lucru bun;

Bucură-te, că ai trăit drept în credinţă până la moarte;

Bucură-te, căci în feciorie şi ascultare de Biserică ai vieţuit;

Bucură-te, că în Biserică ai cântat neîncetat lui Dumnezeu;

Bucură-te, că pe mulţi i-ai întărit în duhul Evangheliei lui Hristos;

Bucură-te, Sfinte mucenice Sava, apărător al dreptei credinţe!

Condacul al 4-lea

Mulţimea prigoanelor şi răutatea păgânilor din Goţia nu te-au îndepărtat pe tine, Sfinte mucenice Sava, de la dreapta credinţă a Bisericii, pentru care împreună cu tine cântăm lui Dumnezeu: Aliluia!

Icosul al 4-lea

Nevoind să mănânci din jertfele idolilor, Sfinte mucenice Sava, ai fost supus la grele şi mari chinuri cutremurătoare, pe care le-ai biruit cu dragostea fierbinte faţă de Hristos, pentru care îţi cântăm aşa:

Bucură-te, că mai presus de toate L-ai iubit pe Dumnezeu;

Bucură-te, că sufletul ţi l-ai încredinţat Mântuitorului Hristos;

Bucură-te, că nu te-ai înfricoşat de cei care ucid trupul;

Bucură-te, că Atanaric al goţilor n-a putut să te îndepărteze de Biserică;

Bucură-te, căci cu bărbăţie ai răbdat Crucea suferinţelor;

Bucură-te, că pentru credinţă ai fost scos afară din satul tău;

Bucură-te, că prin toate persecuţiile îndurate mai mult te-ai întărit în credinţă;

Bucură-te, căci în apa Buzăului ai primit cununa muceniciei;

Bucură-te, Sfinte mucenice Sava, apărător al dreptei credinţe!

Condacul al 5-lea

În Săptămâna Luminată a Sfintelor Paşti, Sfinte Sava, ai fost chinuit împreună cu duhovnicul tău, preotul Sansalas, iar tâlharii şi nelegiuiţii v-au prigonit amarnic pe voi, care v-aţi închinat şi aţi cântat lui Dumnezeu: Aliluia!

Icosul al 5-lea

Fiind prigoane mari împotriva creştinilor, tu, Sfinte mucenice Sava, ai îndrăznit să prăznuieşti cu bucurie în biserica satului tău Sfintele Paşti, împreună cu preotul Sansalas, unde ai fost găsit de Atanaric prigonitorul, care v-a dus prin locuri pustiite de focul migratorilor, bătându-vă pe voi cu nuiele şi bice, fără milă, pătimind mult pentru credinţa în Hristos. Pentru aceasta şi noi îţi cântăm:

Bucură-te, căci cu bucurie mare ai pătimit multe pentru dreapta credinţă;

Bucură-te, că nu te-ai lepădat de Taina Sfântului Botez;

Bucură-te, că învierea lui Hristos ţi-a dat tărie în credinţa cea dreaptă;

Bucură-te, că în Săptămâna Luminată a Sfintelor Paşti ai fost martirizat;

Bucură-te, că şi acum, în ceruri, proslăveşti Învierea Mântuitorului Hristos;

Bucură-te, că la necazuri şi prigoane te întăreai, zicând: „Mare este Dumnezeu”;

Bucură-te, că până în clipa morţii ai cântat: „Hristos a înviat!”;

Bucură-te, că apele Buzăului ţi-au spălat ale tale răni însângerate;

Bucură-te, Sfinte mucenice Sava, apărător al dreptei credinţe!

Condacul al 6-lea

Moaştele tale, Sfinte mucenice Sava, au fost mutate de la Buzău pe malul Mării Negre, în cetatea Tomisului, prin stăruinţa dreptcredinciosului guvernator al Sciţiei Minor, Junius Soranus, care, împreună cu fericitul episcop Bretanion şi mult popor, le-a primit cu mare cinste şi bucurie, cântând lui Dumnezeu: Aliluia!

Icosul al 6-lea

Aflând Sfântul Vasile cel Mare de ale tale moaşte, Sfinte mucenice Sava, a trimis o scrisoare Sfântului Bretanion, episcopul Tomisului, prin care-l ruga stăruitor să trimită ale tale sfinte moaşte în Capadocia. Pe care, cu multă evlavie primindu-le, te-a preamărit, zicând aşa:

Bucură-te, că pe meleagurile Buzăului ai vieţuit;

Bucură-te, că prin viaţă curată şi smerenie ai ajuns în rândul sfinţilor;

Bucură-te, că te-ai luptat ca un viteaz ostaş împotriva ispitelor şi a păcatelor;

Bucură-te, că te-ai învrednicit de mari daruri de la Dumnezeu;

Bucură-te, că pe cei din Tomis i-ai mângâiat prin ale tale sfinte moaşte;

Bucură-te, că pe mulţi i-ai întors la dreapta credinţă;

Bucură-te, că şi celor din Capadocia mare bucurie le-ai adus cu moaştele tale sfinte;

Bucură-te, Sfinte mucenice Sava, apărător al dreptei credinţe!

Condacul al 7-lea

Deodată cu moaştele Sfântului Sava, episcopul Bretanion a trimis şi o epistolă Sfântului Vasile cel Mare, în care îşi arăta cinstirea sa faţă de Sava, atletul lui Hristos şi îi îndemna pe toţi ca, fără încetare, să Îi cânte lui Dumnezeu, Care este minunat întru sfinţii Săi: Aliluia!

Icosul al 7-lea

Marele ierarh Vasile al Capadociei, răspunzând la scrisoarea Sfântului Bretanion, şi-a arătat marea sa mulţumire pentru primirea sfintelor moaşte, lăudând pe Sfântul Sava în cântări de mulţumire:

Bucură-te, Sava, mucenice, alesule ostaş al lui Iisus Hristos;

Bucură-te, că din tinereţe ai urmat calea Evangheliei lui Hristos;

Bucură-te, că tuturor L-ai vestit pe Mântuitorul Iisus Hristos;

Bucură-te, că cele mai mari prigoane nu te-au putut despărţi de dragostea lui Hristos;

Bucură-te, că te-ai arătat pe tine împlinitor al poruncilor lui Hristos;

Bucură-te, că ai primit cunună de mucenic de la Mântuitorul Hristos;

Bucură-te, stâlpare duhovnicească din Tulpina lui Hristos;

Bucură-te, că pe unde ai mers ai vestit Evanghelia lui Hristos;

Bucură-te, Sfinte mucenice Sava, apărător al dreptei credinţe!

Condacul al 8-lea

În cea de-a doua scrisoare, Sfântul Vasile cel Mare îi îndemna părinteşte pe toţi creştinii din Dacia romană să facă rugăciuni către Milostivul Dumnezeu, să reverse pacea Sa în

lume şi peste Biserică şi cu toţii să-I cânte neîncetat Ziditorului: Aliluia!

Icosul al 8-lea

Scrierile Sfântului Vasile cel Mare fac pomenire despre credinţa creştinilor din Dacia şi mai ales de mucenicia Sfântului Sava, pe care îl laudă, zicând aşa:

Bucură-te, luptătorule împotriva idolatriei şi a eresurilor;

Bucură-te, că inima ta, cu dragostea lui Hristos s-a aprins;

Bucură-te, că L-ai mărturisit cu putere pe Hristos în tot locul;

Bucură-te, că pe mulţi goţi i-ai creştinat;

Bucură-te, că învăţăturile lui Arie ereticul le-ai defăimat;

Bucură-te, că în dreapta credinţă ai rămas neclintit până la moarte;

Bucură-te, că prin credinţa ta fierbinte multora le-ai fost folositor;

Bucură-te, că şi din pământul României, mulţi sfinţi s-au ridicat la Dumnezeu;

Bucură-te, Sfinte mucenice Sava, apărător al dreptei credinţe!

Condacul al 9-lea

Să-I aducem slavă şi mulţumire Bunului Dumnezeu, Care a binevoit ca din ţinuturile noastre străromâne să-l aleagă pe Sfântul Sava de la Buzău, rugător neîncetat în cer pentru Biserica şi neamul nostru, cântând: Aliluia!

Icosul al 9-lea

Ca într-un policandru aprins strălucesc chipurile sfinţilor români înaintea tronului lui Dumnezeu şi ca un luceafăr luminează Sfântul Sava în inimile noastre, ale celor ce-i cântăm:

Bucură-te, sfeşnic al Bisericii prea luminos;

Bucură-te, căci pentru mărturisirea lui Hristos cu mare dragoste ai fost aprins;

Bucură-te, că pe mulţi i-ai luminat la adevărul credinţei;

Bucură-te, că te-ai aprins cu dumnezeiescul dor de Dumnezeu;

Bucură-te, smirnă duhovnicească cu bună mireasmă;

Bucură-te, că pentru binele ţării noastre te rogi neîncetat;

Bucură-te, a ţării noastre veşnică floare sfântă;

Bucură-te, că mijloceşti înaintea Mântuitorului Hristos pentru neamul nostru;

Bucură-te, Sfinte mucenice Sava, apărător al dreptei credinţe!

Condacul al 10-lea

Sfârşit-ai alergarea ta către cer, Sava, prea fericite, la vârsta de treizeci şi opt de ani, în douăsprezece zile ale lunii aprilie, anul 372, ducându-te să iei plata ostenelilor tale de la Stăpânul Hristos şi să cânţi împreună cu îngerii Lui: Aliluia!

Icosul al 10-lea

Viaţa ta a fost ca un rug aprins de focul dragostei lui Hristos, pe Care L-ai preamărit prin ale tale fapte bune şi prin cântare bisericească; pentru aceea şi noi te lăudăm, zicând aşa:

Bucură-te, că până la moarte pe Hristos L-ai preamărit;

Bucură-te, că din copilărie ai primit credinţa cea adevărată;

Bucură-te, că inima ta de dragostea lui Hristos s-a aprins;

Bucură-te, că cu sufletul tău în Dumnezeu ai crezut;

Bucură-te, că pentru Hristos ai lepădat toată grija cea lumească;

Bucură-te, că pe Dumnezeu neîncetat L-ai preaslăvit;

Bucură-te, că pururea ai avut aprinsă în tine candela rugăciunii;

Bucură-te, căci glasul Evangheliei lui Hristos ai ascultat;

Bucură-te, Sfinte mucenice Sava, apărător al dreptei credinţe!

Condacul al 11-lea

În Biserică, slujind ca dascăl, pe creştini i-ai învăţat să se ferească de mâncărurile jertfite idolilor, să se lepede de păcate şi să se păzească de orice lucru păgânesc, pentru a fi bine plăcuţi lui Dumnezeu, Căruia I se cuvine cântarea îngerească: Aliluia!

Icosul al 11-lea

Cu mare dar dumnezeiesc ai fost învrednicit de Dumnezeu, Sfinte mucenice Sava, să cânţi neîncetat lui Dumnezeu în Biserica slavei Sale, îndemnându-ne şi pe noi să-ţi urmăm pilda vieţii tale sfinte, pentru care îţi aducem aceste cântări:

Bucură-te, cela ce ai fost alăută a Duhului Sfânt;

Bucură-te, chimval bine răsunător al dreptei credinţe;

Bucură-te, că prin cântare sfântă ai propovăduit pe Dumnezeu;

Bucură-te, că prin aceasta ai devenit un fierbinte slujitor al lui Hristos;

Bucură-te, că pe toţi creştinii i-ai îndemnat să cânte în Biserică;

Bucură-te, că prin dulcea ta glăsuire pe mulţi i-ai apropiat de Dumnezeu;

Bucură-te, că şi pe noi ne-ai învăţat a iubi Evanghelia lui Hristos;

Bucură-te, cela ce cânţi mereu cu îngerii cerească Liturghie;

Bucură-te, Sfinte mucenice Sava, apărător al dreptei credinţe!

Condacul al 12-lea

Ziua şi noaptea L-ai lăudat neîncetat pe Dumnezeu în psalmi şi cântări sfinte, cugetând la cele veşnice, îndemnând pe toţi să-I cânte lui Dumnezeu în Biserică: Aliluia!

Icosul al 12-lea

Petrecându-ţi viaţa în slujba Bisericii lui Hristos, alături de preotul Sansalas, ai învăţat pe toţi să se lase de toată grija cea

lumească şi să cugete mai degrabă la cele cereşti, pentru care-ţi aducem aceste cântări duhovniceşti:

Bucură-te, căci cu multă smerenie, lui Dumnezeu te-ai rugat;

Bucură-te, că pe Maica Domnului pururea o ai lăudat;

Bucură-te, că prin rugăciune fierbinte ai biruit ispitele acestei vieţi;

Bucură-te, că prin cuvântul adevărului pe mulţi la adevărata credinţă i-ai întors;

Bucură-te, că inima ta cu dragostea lui Hristos s-a aprins;

Bucură-te, trimisule al credinţei străbune în alte ţinuturi;

Bucură-te, mult rugătorule pentru binele poporului nostru;

Bucură-te, Sfinte mucenice Sava, apărător al dreptei credinţe!

Condacul al 13-lea

O, Prea Sfinte mucenice Sava, care ai vieţuit pe pământul străbunilor noştri până la moarte, roagă-te către Mântuitorul Hristos pentru toţi binecredincioşii din ţara noastră, să le dea tuturor pace, sănătate, mântuire ca, împreună cu tine, să-I cântăm lui Dumnezeu: Aliluia! (de trei ori).

Rugăciune către Sfântul mucenic Sava:

Sfinte mucenice Sava, alesule al lui Hristos, care din tinereţe ai urmat calea Bisericii, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi, păcătoşii, care cinstim cu multă evlavie ale tale nevoinţe şi pătimiri pentru dreapta credinţă! Adu-ţi aminte de toţi binecredincioşii ţării noastre, ca şi noi să dobândim milă şi har înaintea lui Dumnezeu! Fii rugătorul nostru fierbinte înaintea Dreptului Judecător în ziua cea mare a Dreptăţii lui Dumnezeu, care va să vie! Ajută-ne, Sfinte mucenice Sava, să ne îngrijim de mântuirea sufletelor noastre, să iubim cele cereşti şi să cugetăm mereu la cele veşnice, pentru ca şi noi să ne învrednicim a moşteni Împărăţia Cerească împreună cu toţii sfinţii. Amin!".

Din secolul III şi până în secolul XV, creştinii şi monahii de aici, din Capadocia, au trăit în linişte, cu mici întreruperi, pe aceste meleaguri binecuvântate de Dumnezeu.

Odată cu cucerirea cetăţii Constantinopol, la 29 mai 1453, întreg Imperiul Bizantin, care se întindea şi în Capadocia, a fost cucerit de musulmani şi a fost islamizat. Toate bisericile şi mănăstirile au fost distruse, profanate, iar creştinii, trecuţi prin sabie.

Astăzi aceste locaşuri sfinte au rămas pustii. **Acest patrimoniu universal din Capadocia a fost trecut pe lista UNESCO** şi transformat într-un muzeu în aer liber. Nicio biserică nu mai este funcţionabilă. Totul ţine de trecut. Orice ghid începe aşa: **„a fost în vremea aceea…”.**

În locul cetăţii Cezareea de Capadocia, unde a fost arhiepiscop Sfântul Vasile cel Mare, fondatorul unui centru social multifuncţional pentru mii de persoane defavorizate, nu a mai rămas nimic. Catedrala distrusă, biserici arse de musulmani... **Pe ruinele vechiului oraş s-a construit un nou oraş, care poartă numele Kayseri. Moaştele Sfântului mucenic Sava au fost furate de către cruciaţii genovezi şi duse în Italia.** Tot atunci au fost luate sute de racle şi răspândite în tot Occidentul catolic. Aceşti cruciaţi nu aveau evlavie la sfinţii ortodocşi, ci la aurul şi argintul masiv din care erau confecţionate aceste racle.

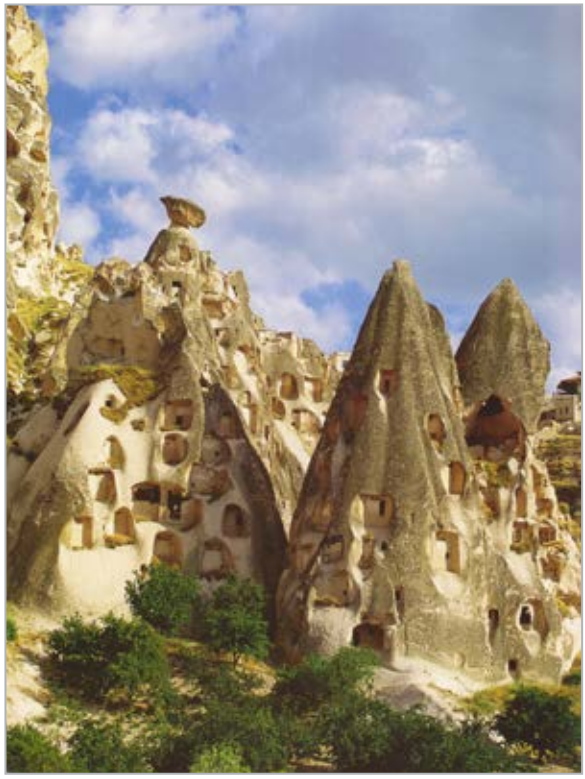

După ce am luat micul dejun la restaurantul **hotelului Melis,** unde am fost cazaţi, am plecat cu ghidul nostru, Loredana şi cu o turcoaică pe valea Ürgüp-Uchisar Avanos, în jurul localităţii Nevşehir, să vizităm complexul de mănăstiri şi biserici rupestre.

Am rămas uimit de aceste frumuseţi naturale, pe care ni le-a dăruit bunul Dumnezeu. Ca un arhitect înţelept, a cioplit fiecare coloană unică în felul ei, plămădind platouri de piatră vulcanică, stepe cu puţină verdeaţă şi la înălţimi mari. Vara este foarte cald, aproape 40 de grade, iar iarna ger mare, -30 de grade.

Aceste încăperi din tufă sunt răcoroase vara şi ţin de cald iarna; este cu adevărat o minune a lui Dumnezeu. Creştinii şi monahii de aici creşteau porumbei, în primul rând pentru ouăle folosite la pictura bisericească, iar în al doilea rând pentru găinaţul pe care-l foloseau ca îngrăşământ natural pentru solul pietros şi sărăcăcios în minerale. Apa era adusă de la unele rezervoare de captare.

Göreme, Capadocia

Biserica Sf. Ioan Rusul, Ürgüp, Capadocia

Astăzi am vizitat câteva mănăstiri şi biserici foarte vechi, săpate în piatră. **Prima biserică, aproape de Ürgüp, a fost „Sfântul Ioan Rusul", care a trăit aici.**

a. Pe drumul Göreme-Avanos am oprit la **chilia Sfântului Simeon Stâlpnicul.** Este o stâncă înaltă, retrasă, cu o uşă la intrare, care are o scară interioară săpată în piatră, cu înălţimea de 12 metri. Aici sfântul Simeon avea o mică încăpere în care stătea drept şi se ruga tot timpul Mântuitorului Iisus Hristos.

Chilia Sf. Simeon Stâlpnicul

Simeon s-a născut în satul Sisan din Capadocia, într-o familie de păstori. Pe când era tânăr, ascultând Fericirile, a fost profund mişcat şi s-a hotărât să devină monah. Râvna sa pentru posturi şi nevoinţă a crescut repede. Date fiind nevoinţele lui foarte aspre, temându-se că fraţii aveau

să vrea să-i urmeze pilda postirii foarte aspre, starețul mănăstirii îi cere să se retragă din mănăstire. Mulțimi de oameni au început să vină la el pentru a primi vindecare și pentru a afla mai multe despre credința creștină. Atunci Simeon, căutând să se îndepărteze de ei, s-a urcat pe o coloană și a început să trăiască acolo în această chilie mică. Între cei care îi ascultau învățăturile se numărau și **împăratul Teodosie al II-lea și soața lui, împărăteasa Aelia Eudoxia, precum și Fericita Genoveva a Parisului.**

Capela „Sf. Vasile cel Mare“

b. Capela „Sfântul Vasile cel Mare” este o bisericuţă săpată în piatră, care datează din secolul XI. Hramul este Sfântul Vasile cel Mare, care a trăit tot în această zonă a Capadociei în secolul IV. Biserica are aproximativ 8 metri lungime şi 4 metri lăţime. Are trei altare. Din picturile care se mai păstrează până acum amintim: **icoana Mântuitorului Hristos - Pantocrator, icoana Maicii Domnului cu pruncul Iisus în braţe, Sfântul Teodor pe cal, Sfântul Gheorghe omorând un balaur şi Sfântul Dimitrie.**

c. Mănăstirea călugărilor din Göreme este de fapt un complex rupestru ce se întinde pe câteva etaje. La parter se află o trapeză (sală de mese) şi o magazie pentru alimente. La etajul doi este o bisericuţă în piatră cu patru coloane şi trei altare. **Se observă câteva icoane pictate în frescă, foarte degradate.**

Göreme, Capadocia

Biserica „Sf. Varvara“

d. Biserica „Sfânta Varvara” este o capelă ce datează din secolul XI. Planul arhitectural are formă de cruce. Are un altar central şi două abside laterale folosite tot ca altare. Pictura s-a realizat direct pe piatră. Predomină culoarea roşie. Dintre icoanele reprezentative care s-au păstrat, amintim: **Pantocratorul (adică chipul lui Iisus Hristos), Sfântul Gheorghe, Sfântul Teodor şi Sfânta Varvara, ocrotitoarea acestei biserici.**

Sfânta Varvara a fost o fecioară martiră creștină. Hagiografiile indică originea sfintei din Nicomidia (azi Izmit, Turcia). Ea se numără printre așa-numiții „Paisprezece ajutători” invocați cu precădere în Evul Mediu drept protectori în caz de pericol. **Sfânta este considerată drept patroana minerilor, geologilor, arhitecților, artileriștilor, prizonierilor etc.** şi este sărbătorită de Bisericile Ortodoxe și de Biserica Catolică la data de 4 decembrie.

e. Biserica „Sfântul Onufrie” este o capelă în piatră, cu formă rectangulară. Plafonul este drept. Pe peretele din stânga este cioplită o absidă care a folosit ca altar. **Sfântul Onufrie era de fel din Tibet, eremit, şi el se serbează în calendarul bisericesc pe data de 12 iunie. A trăit în acest deşert ca pustnic până la sfârşitul vieţii sale.**

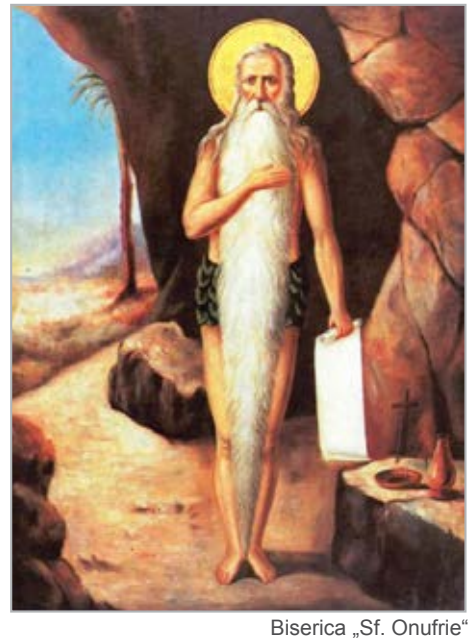
Biserica „Sf. Onufrie“

f. Biserica „Sfânta Ecaterina” („Biserica sandalelor”) este săpată în piatră sub formă de cruce. Are o cupolă centrală. **Se**

Biserica „Sf. Ecaterina“

numeşte „a sandalelor”, deoarece toţi cei ce veneau aici purtau sandale, pe care le lăsau la intrarea în biserică. Ea a fost construită în a doua jumătate a secolului XI, de către o binefăcătoare, pe nume Ana. S-au păstrat până azi câteva **icoane reprezentative: Deisis, Sfântul Gheorghe, Sfântul Teodor şi Sfânta Ecaterina, care este ocrotitoarea studenţilor.**

Am reuşit noi, pelerinii, să cântăm în două biserici rupestre troparele bisericeşti: **„Apărătoare, Doamnă”** şi **„Sfinţilor mucenici”.** Multe grupuri de pelerini străini s-au oprit să asculte muzica religioasă românească.

În staţia de parcare de la **Göreme,** un beduin mi-a dat voie să urc pe **o cămilă,** pentru a face o plimbare pentru prima dată pe un astfel de animal care vieţuieşte de fel în deşert.

Am trăit clipe de neuitat, pe care le-am imortalizat în fotografii, spre veşnică amintire.

Am plecat bucuroşi spre **oraşul Ürgüp,** la cazare. Aici am servit o cină din partea **hotelului Melis.** Pe vremuri, oraşul s-a numit **Procopie. După ce grecii au plecat de aici, s-a schimbat denumirea în Ürgüp. Grecii au luat cu ei şi moaştele Sfântului Ioan Rusul. În cinstea acestui sfânt am citit la bisericuţa de piatră acatistul lui:**

„Condacul 1

Sf. Ioan Rusul

Veniţi, credincioşilor, să-l lăudăm pe cel care, rob fiind, a stăpânit peste patimi! Veniţi să-l lăudăm pe cel în care S-a oglindit Răsăritul Răsăriturilor! Celui care din Rusia a fost adus, ca să împartă lumii întregi binecuvântările lui Dumnezeu, să-i cântăm: Bucură-te, Sfinte Ioane, alesule mărturisitor al lui Hristos!

Icosul 1

Hrănitu-te-ai din tinereţe cu lumina adevărului, o, preaminunatule Ioane, sorbind dulceaţa învăţăturilor dumnezeieşti. Ai urmat cuvântul Celui Care a zis: „Cine crede în Mine să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie”; şi pentru aceasta noi te lăudăm:

Bucură-te, podoabă a Bisericii sobornicești, Mireasa lui Hristos;

Bucură-te, masă duhovnicească a celor doritori de curăție;

Bucură-te, odraslă sfântă a pământului rusesc, trimisă la tainic apostolat;

Bucură-te, moştenitor al înfrânării Cuvioşilor Antonie şi Teodosie de la Pecerska;

Bucură-te, că ai crescut într-o familie binecredincioasă;

Bucură-te, că ai luptat împotriva turcilor hulitori ai lui Hristos;

Bucură-te, că nu te-ai biruit de deznădejde când ai primit crucea robiei;

Bucură-te, că întărit fiind de Dumnezeu, ai răbdat bătăi nenumărate;

Bucură-te, că scuipările nu au întinat frumuseţea ta lăuntrică;

Bucură-te, piatră de care s-au sfărâmat sfaturile cele nelegiuite ale chinuitorilor;

Bucură-te, că deşi ţi-au ars părul şi pielea capului, nu te-ai plecat lor;

Bucură-te, că ai fost vrednic urmaş al cetelor de mucenici şi mucenițe;

Bucură-te, Sfinte Ioane, alesule mărturisitor al lui Hristos!

(…).

Condacul al 13-lea

O, Sfinte Ioane, vlăstar al Rusiei şi făclie a Bisericii lui Hristos, primeşte acum puţina noastră rugăciune şi nu ne lăsa fără răspuns. Deşi nu avem credinţa celor care au cerut ajutorul tău şi l-au primit cu îndestulare, credem că ne poţi ajuta şi pe noi, ca să slăvim cu mulţumire Numele lui Dumnezeu prin laude şi cântări: Aliluia! (Acest condac se zice de trei ori).

Rugăciune către Sfântul Ioan Rusul

O, Sfinte Ioane, întru tot lăudate şi de minuni făcătorule, primeşte această umilă rugăciune de la noi, nevrednicii tăi robi, căci către tine ca la un grabnic folositor alergăm noi, chemându-te cu evlavie: vino, Sfinte Ioane, şi vezi rănile şi durerile noastre. Ia aminte la suspinele noastre, că ştim, Sfinte al lui Dumnezeu, că deşi ai pătimit greu pentru dragostea lui Hristos, prin vieţuirea ta ai aflat dar de la Dumnezeu, fiindcă ne-am încredinţat că şi după mutarea ta la viaţa cea veşnică cine a năzuit la ajutorul tău şi ţi s-a rugat cu credinţă şi a rămas neajutat? Că cine te-a chemat şi tu l-ai trecut cu vederea? Sau cine s-a rugat ţie şi nu l-ai auzit? Minunile şi ajutorul tău, Sfinte Ioane, ne-au făcut şi pe noi, păcătoşii, să alergăm la ajutorul tău. Am auzit de minunea

pe care ai făcut-o trimiţând prin rugăciune o farfurie de mâncare din Procopie până la Mecca. Am aflat de vindecările tale minunate, de mulţimea de bolnavi care au aflat izbăvire din suferinţele lor. Credem că Dumnezeu te-a proslăvit prin minuni fără de număr. Oare pe noi ne vei lăsa fără ajutor? Să nu fim noi lepădaţi de la dragostea ta, Sfinte Ioane, chiar dacă vieţile noastre sunt pline de fărădelegi.

Aducându-ne aminte de mijlocirile tale binecuvântate, credem că tu acelaşi eşti, Sfinte Ioane, astăzi ca şi atunci şi că nimeni dintre cei care se roagă ţie nu rămâne fără ajutor. Pentru aceea şi noi, fiind în necazuri şi în pagube, alergăm la tine cu credinţă şi lacrimi, îngenunchind, şi ne rugăm ţie, Sfinte Ioane, să te rogi pentru noi lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Celui Care n-a trecut cu vederea rugăciunea ta cea jertfelnică, ci te-a ascultat şi te-a întărit şi te-a primit în cereştile lăcaşuri. Pe Acesta roagă-L să depărteze de la noi dreapta Sa mânie, să apere oraşele, satele şi toată ţara noastră de secetă, de foamete, de furtuni năprasnice, de cutremur, de boli şi răni aducătoare de moarte, de năvălirea asupra noastră a altor neamuri şi de războiul cel dintre noi.

Mijloceşte, Sfinte Ioane, creştinilor râvnă fierbinte către Dumnezeu, purtare de grijă pentru mântuire, înţelepciune în purtare şi învăţătură, cucernicie şi tărie în ispite; tuturor cârmuitorilor purtare de grijă faţă de supuşi, iar supuşilor, îndeplinirea cu sârguinţă a tuturor îndatoririlor lor, ca astfel, în pace şi cu cucernicie să petrecem veacul acesta. Să ne învrednicim de împărtăşirea bunătăţilor celor veşnice în Împărăţia Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine cinste şi închinăciune, împreună cu Tatăl Cel fără de început şi cu Preasfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin".

La grajdul unde a stat Sf. Ioan Rusul

Tot în bisericuţa de piatră „Sfântul Ioan Rusul", am ţinut un cuvânt de învăţătură pelerinilor noştri români:

„Dragii mei, mare este Dumnezeu şi minunat întru sfinţii Săi! Am sosit aici în Capadocia, cu ajutorul bunului Dumnezeu, pentru a ne închina şi ruga în aceste străvechi locaşuri săpate în piatră. În această bisericuţă s-a rugat Sfântul Ioan Rusul. **Din slujba Acatistului am reţinut simplitatea şi naturaleţea pe care le-a avut sfântul. El s-a născut în Rusia, de unde îi vine şi supranumele. A fost în tinereţe ostaş; a fost luat ostatic de turci şi adus aici, ca sclav, să aibă grijă de animalele unui turc bogat, care s-a purtat tare rău cu acest creştin.**

Sfântul era luat în derâdere de musulmani pentru credinţa lui creştină. Acest lucru nu l-a împiedicat să-şi manifeste credinţa cu mai multă ardoare, să-şi arate dragostea pentru toţi. **Atât ne-au mai rămas nouă: iubirea şi mărturisirea credinţei în Dumnezeu. Aceste virtuţi le-a avut şi Sfântul Sava de la Buzău, care provenea de aici, din Capadocia.**

De aceea ne aflăm aici, să admirăm credinţa vie a strămunilor. Moaştele Sfântului Sava au fost aduse aici, în Capadocia. **Am venit astăzi în aceste locuri, pe urmele Sfântului Ioan Rusul, al cărui duh îl simţim în această bisericuţă, unde noaptea şi-o petrecea în rugăciune. A trăit ca un monah, aplicând în viaţă deviza: „ora et labora", „roagă-te şi munceşte".**

Ascultarea lui era îngrijirea animalelor stăpânului, cu multă dragoste. Dumnezeu vede inima omului; pe cel care are inimă bună nu-l lasă, îi dă har peste har. **Pentru viaţa lui curată, Ioan Rusul a primit darul sfinţeniei, darul vindecării de boli, darul de a face minuni, ca să-i poată întoarce la credinţă pe cei necredincioşi.**

Din Acatistul Sfântului Ioan Rusul pe care noi toţi l-am citit astăzi, am reţinut **acea minune pe care Sfântul Ioan o face cu stăpânul lui, plecat la Mecca, să se roage lui Mahomed.** Soţia lui a rămas acasă şi într-o zi a făcut un pilaf tare bun, care îi plăcea mult soţului ei plecat în pelerinaj. Sfântul Ioan a auzit discuţia stăpânei cu cei din casă şi i-a spus: „Dă-mi o strachină cu pilaf, şi eu o trimit la Mecca". Stăpâna, îndoielnică, i-a dat o farfurie cu pilaf, sfântul a plecat în grajd, unde avea loc de rugăciune şi L-a rugat stăruitor pe Dumnezeu, să trimită la Mecca acea strachină.

Dumnezeu ascultă pe cei drepţi şi sfinţi cu inima. Într-o clipă, strachina a ajuns în camera unde era găzduit la Mecca stăpânul. Când a văzut farfuria cu pilaf fierbinte, pe strachină fiind însemnele familiei sale, a rămas tare mirat. A mâncat cu multă plăcere, apoi s-a întors acasă. Soţia i-a confirmat că i-a dat într-adevăr o strachină cu pilaf Sfântului Ioan, dar că nu ştie ce a făcut cu ea; stăpâna credea că Sfântul Ioan a ajutat aşa vreun sărac.

De atunci, stăpânul musulman, văzându-i credinţa puternică, şi-a schimbat atitudinea faţă de Sfântul Ioan, s-a arătat binevoitor. A vrut să îi facă o cameră de lux, în care să stea în continuare, dar Sfântul Ioan a preferat să rămână tot în grajd, în simplitate, cu animalele. **Sfântul Ioan Rusul a murit plâns de toată lumea: de creştini şi de musulmani. Cu toţii îl respectau.**

În 1924, când grecii au plecat din Capadocia în Turcia, au luat şi moaştele Sfântului Ioan Rusul, care sunt făcătoare de minuni.

Acest sfânt a făcut şi cu noi o minune: faptul că suntem aici, în pelerinaj, în locul unde a trăit sfântul Ioan. **Dăm slavă lui Dumnezeu că l-am cunoscut pe sfânt acasă, aici, în Capadocia. Îi simţim prezenţa sa vie, lucrarea sa minunată, care se revarsă în inimile noastre.**

Sfântul Ioan Rusul să ne apere în acest pelerinaj! Binecuvântare, bucurie sfântă şi înger păzitor în călătoria noastră, pe urmele Sfântului Mucenic Sava de la Buzău! Doamne, ajută!".

Mare este Dumnezeu şi minunat întru sfinţii Săi!

Marţi, 17 septembrie 2019

O zi cu soare. Este multă lumină afară. Îmi place vremea frumoasă. Ea se reflectă şi în sufletul nostru. Cu toţii suntem binedispuşi. La ora 8.00 luăm micul dejun, bogat, cu multe feluri de gustări. Apoi, împreună cu ghidul nostru, Loredana, plecăm spre **valea Soğanlı din Capadocia.**

Primul popas îl facem în localitatea **Mustafapaşa,** care înainte s-a numit **Sinasos, „oraşul soarelui".** Grecii bogaţi din Imperiul Bizantin au ales acest loc bogat în resurse, mai ales apa, care este foarte aproape. Terenul este propice pentru agricultură. Se cultivă mult cartoful şi legumele. Relieful este splendid, cu forme ciudate, bizare: roci vulcanice de toate culorile. Deşi terenul este arid, din loc în loc se întâlnesc tot felul de copăcei şi buruieni frumos colorate.

Primii locuitori din Sinasos se ocupau cu comerţul cu fructe, legume, fructe de mare, bijuterii etc. Trăiau în bună armonie cu armenii şi cu turcii. Au reuşit să îşi construiască case frumoase, săpate în tufa vulcanică, cu tot felul de ornamente artistice. Aici în Sinasos se aflau cei mai

Soğanlı, Capadocia

buni cioplitori în piatră şi marmură din zona Capadociei.

Biserică devastată de turci

Am oprit să vizităm biserica veche greacă din centrul oraşului, abandonată după anul 1924, când toţi grecii au plecat în ţara lor. Turcii au profanat acest locaş sfânt de închinăciune. Pictura zgâriată, ferestrele distruse şi igrasia au produs bisericii daune mari. Acum arată jalnic, ca o mireasă îndoliată pentru totdeauna.

Am vrut să intonăm o rugăciune cu voce tare, dar musulmanii localnici ne-au interzis. Ce ironie! **Noi, preoţi ortodocşi, să nu putem face o mică slujbă religioasă într-o biserică ortodoxă abandonată! Mă gândesc cu groază la viitorul Europei. Multe biserici abandonate de creştinii catolici şi protestanţi sunt transformate acum în moschei, baruri, restaurante sau magazine.**

Pictură distrusă

Cu ochii înlăcrimaţi, am plecat cu autocarul la Soğanlı, care se află la 40 de kilometri de Ürgüp şi la 25 de kilometri de oraşul subteran de la Derinkuyu. Primul locaş vizitat este **o mănăstire săpată în piatră,** cu mai multe încăperi spaţioase. **Pentru că în această biserică este o frescă cu Sfântul Gheorghe călare, care omoară un balaur, localnicii i-au zis: „biserica şarpelui”.**

Toate frescele sunt deteriorate, întunecate şi triste. Parcă şi ele plâng de atâta singurătate. Toate aceste bisericuţe rupestre părăsite

îmi inspiră o mare tristeţe. Îmi vine să strig: de ce această nepăsare? N-am apucat să ridic glasul către cerul înnegrit de nori, că o mână nevăzută îmi astupă gura şi un glas îmi zice, pe bună dreptate:

– De ce te prăpădeşti de atâta mâhnire? La voi în ţară, în România, este la fel ca aici. **Mergi la Bozioru, în judeţul Buzău. Aveţi acolo sute de biserici şi chilii rupestre de aproape două mii de ani. Cele mai vechi aşezări monahale din lume la voi sunt, în România. La voi nu au fost turcii, să le distrugă. Voi, românii, v-aţi purtat mai turceşte decât turcii.** Aţi profanat aceste locaşuri cu indiferenţa voastră: sanctuare sfinte fără uşi şi fără ferestre; pereţi murdari, cu tot felul de scrisuri şi semne… Aici îşi fac nevoile oamenii şi animalele pe pereţii bisericilor.

Aşa este, am zis, vrând să înlătur mâna nevăzută ce apăsa pe gura mea.

Schituri rupestre Bozioru, judeţul Buzău

Mi-am adus aminte că în 1998 am fost pentru prima dată în vizită la aceste **schituri rupestre de la Bozioru, din judeţul nostru. I-am însoţit pe elevii mei de la Seminar, din clasa la care eram diriginte.** Ca ghid, l-am avut pe profesorul de geografie Mihai Mâncu, de la Colegiul Haşdeu. Dânsul este de fel din această localitate istorică.

Despre schiturile rupestre din zona Nucu – Aluniș, în Munții Buzăului, chiar și călători experimentați ajung să afle întâmplător, cel mai adesea când vizitează Vulcanii Noroioși, destinația turistică numărul 1 din județul Buzău. E de ajuns să intri în vorbă cu un localnic din Berca sau din alte

Biserica lui Iosif, judeţul Buzău

sate amplasate în apropierea vulcanilor, și, în câteva minute, vei ști că în apropiere de satul Nucu, comuna Bozioru, se găsesc mai multe chilii de călugări săpate în piatră, acum abandonate, dar care păstrează încă pe pereții lor mesaje misterioase.

Chilia lui Dionisie Torcătorul, judeţul Buzău

Sunt două variante de a ajunge cu mașina la Nucu, localitatea terminus pe ruta spre zona împădurită din Subcarpații de Curbură în care se află schiturile rupestre. Prima, și cea mai accesibilă, pornește din drumul național Buzău-Brașov, în localitatea Pârscov, unde se face un drum la dreapta (cum vii dinspre Buzău) spre Bozioru, marcat de un indicator rutier care arată că de aici mai sunt 30 de kilometri până la schiturile rupestre. Asfaltul se termină în Bozioru, de unde se merge mai departe pe drum de pământ, cu atât mai bun cu cât e mai uscat afară.

A doua variantă, mai la îndemână pentru cei care vin dinspre Brașov, este de a face stânga în orașul Pătârlagele, spre Muzeul Chihlimbarului din comuna Colți. Drumul este asfaltat, cu excepția câtorva curbe, unde carosabilul e de pământ.

Satele din zona Colţi-Bozioru sunt presărate cu troiţe de piatră, protejate de casete de lemn.

Din Colți, mai aveți cam 14 kilometri de parcurs pe drum de pământ. Drumul lasă pe dreapta o formațiune stâncoasă spectaculoasă, numită *„Pieptenele”,* apoi se deschide privirii Poiana Cozanei, un amfiteatru natural înconjurat de dealurile stâncoase. Aici, se face dreapta peste un pârâu anemic, pe un drum mlăștinos. Un schit minuscul, închis, din lemn, rămâne pe stânga, stingher și nelalocul lui, apoi se văd panourile care semnalizează două dintre cele mai accesibile schituri rupestre. În față se află Fundul Peșterii, poate cea mai valoroasă grotă, din punct de vedere al descoperirilor arheologice, iar pe stânga, pitită între mai multe țancuri de piatră, se află chilia lui Dionisie Torcătorul.

„Pieptenele“, Nucu, județul Buzău

Fundul Peșterii se găsește la poalele unui versant stâncos și rar împădurit, o moșie de piatră și lemn numită Tihăria. Aproape de locul unde esențele tari ale pământului lasă loc poienii cu iarbă, apă și humă moale, într-un cotlon de piatră, în zorii istoriei (2000-1200 î. Hr.), cineva a scrijelit semne enigmatice, pe care arheologii de astăzi le interpretează ca fiind arme.

Aluniș, județul Buzău

În satul Aluniș din comuna Colți se găsește „fratele mai mare” al micuțelor schituri din zona Nucu. Complexul rupestru din acest sat, care ține de comuna Colți și unde se poate ajunge pe drum asfaltat, cuprinde o biserică săpată în stâncă, continuată sub cerul liber de o biserică foarte urâtă, de lemn, vopsită albastru, cu acoperiș de tinichea. Pridvorul bisericii din Aluniș a ars parțial într-un incendiu provocat de un scurtcircuit în decembrie 2016 și, până la renovarea lăcașului, biserica nu se poate vizita.

Mai multe chilii săpate în stâncă sunt amplasate în țancurile de piatră de lângă biserică. O grotă este deosebit de spectaculoasă, fiind formată din două încăperi. În ultima dintre acestea, pe o ridicătură de piatră a fost amenajat cândva un pat. Potrivit tradiției, confirmate de istorici, biserica rupestră din Aluniș de aici datează de la 1274, fiind săpată în stâncă de doi ciobani, Vlad și Simion. În această grotă au fost identificate 137 de reprezentări de arme dintre care 15 tipuri de pumnale datând din Epoca Bronzului.

Alte semne, printre care și o siluetă umană, au fost desenate pe pereții peșterii de-a lungul timpului, dând naștere la diverse ipoteze. Ce se poate spune cu certitudine este că peștera a fost folosită ca locuință sau spațiu de cult încă din preistorie. În secolul XVII, peștera era parte a unui schit. A fost abandonată cândva în secolul al XIX-lea.

Din cauza faptului că persoane necunoscute au decapat bucăți din semnele de pe pereții peșterii, muzeul buzoian a barat accesul în interior cu un grilaj de fier închis cu lacăt.

Chilia lui Dionisie Torcătorul, judeţul Buzău

La 150 de metri de Fundul Peșterii, urmând baza versantului și apoi o potecă nemarcată, pe care știu să o dibuie doar localnicii, se ajunge la unul dintre cele mai spectaculoase schituri rupestre, cel numit Chilia lui Dionisie Torcătorul. Este vorba de o grotă, la care se ajunge doar urcând pe două scări rudimentare de lemn, sprijinite nu foarte hotărât în stâncile de la baza grotei. Gura peșterii, îndreptată de mâna omului, spre care urcă scara primitivă – două bârne unite cu scânduri – alcătuiește una dintre cele mai insolite imagini.

E foarte multă tăcere în chilie. Spațiul mic și rece e populat doar de câteva icoane ieftine de hârtie și mucuri de lumânări arse. O parte din pereți sunt afumați. Lumina intră zgârcită pe „ușă” și pe două „ferestre” laterale. Odată cu ele, un vânt rece, care îți strânge inima. Îl simți ca pe o particulă infinitezimală din viața de privațiuni și asceză la care s-au nevoit aici generații de anahoreți, în căutarea lui Dumnezeu. Despre cuviosul Dionisie, cel care a dat numele chiliei, se spune că a sihăstrit aici 30 de ani, prin anii 1400, și își procura cele necesare traiului torcând lâna adusă de locuitorii din apropiere. Grota este menționată documentar ca schit în secolele XVI-XIX.

Înapoi pe potecile nemarcate, drumul coboară din nou la baza stâncilor și continuă de-a lungul lor, printre mușuroaie de cârtițe și urme de râmat de mistreți. Pe dreapta, între peretele de stâncă și un vlăstar tânăr de copac, o cruce de lemn indică mormântul singuratic al unui ieroschimonah pe nume Avram. Laturile gropii, aflată la același nivel cu solul, sunt marcate de un gard simplu de lemn.

Biserica lui Iosif, județul Buzău

După mormânt, urmează un scurt urcuș mai pieptiș pe un deal, apoi călăuza noastră, ne deslușește un drum care începe să urce prin pădure la dreapta. După zece minute de urcuș, printre stejari, fagi și brazi, se ivește peretele drept, al Bisericuței lui Iosif. Acest schit rupestru este cel mai mare dintre cele 15-20 de grote care se găsesc în arealul Nucu – Aluniș și care au fost locuite cândva de călugări isihaști. Teologia ortodoxă spune că acei călugări care practică isihasmul se retrag în locuri singuratice, unde, prin concentrare și rugăciune, ajung să contemple lumina divinității. Majoritatea acestor schituri rupestre sunt atestate

în secolele XVI-XVII, ca locuri de practică isihastă, dar nu se poate stabili dacă toate au fost amenajate sau locuite concomitent, ca sihăstrii, în mod deliberat.

Dintre toate aceste schituri rupestre, Bisericuța lui Iosif este cea mai spectaculoasă, datorită situării ei. Pe lângă „ușa" de la intrare și o fereastră din stânga ei, peretele de piatră este străpuns de mai multe găuri rectangulare. Deasupra tuturor, a fost săpat în piatră un șanț protector împotriva ploii, cu trei laturi, una orizontală, paralelă cu solul, și alte două, continuând-o, în unghi obtuz, de-a stânga și de-a dreapta. Deasupra fantei cu rol de fereastră, a fost săpată în stâncă o altă arcadă, în formă de ogivă. Aceasta, împreună cu cea din partea superioară, dau un aer de catedrală gotică întregului perete stâncos.

Interiorul era format din două încăperi, dar peretele despărțitor a dispărut. Pe tavan, dar și în pereții ferestrelor și ferestruicilor, se disting clar nenumăratele urme de daltă care au nivelat peștera.

În fața Bisericuței lui Iosif se află un brad vechi de peste 150 de ani, care se vede și într-o pictură realizată de elvețianul Henri Trenk, cel care l-a însoțit pe Alexandru Odobescu într-o excursie de documentare la schiturile rupestre, în 1871.

Nu sunt clopote, nici turle lucioase sau odăjdii sclipitoare în schiturile din burta muntelui, dar prezența sfințeniei este aproape materială. Și poate acesta este marele mister al schiturilor rupestre din Munții Buzău.

Fundătura, judeţul Buzău

Un alt schit rupestru impresionant este cel de la Fundătura, la doi kilometri de Nucu, dar în altă direcție. Nu am ajuns până acolo, din lipsă de timp, așa că reproducem o frumoasă descriere făcută acestui loc de N.A. Constantinescu în Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice, în 1924:

Fundătura, judeţul Buzău

„Din Nucu, trebuie să urci pe un picior de plaiu, printre livezi și fânețe, ca să ajungi la cealaltă ruină de schit, Fundătura. Este aci o poiană tăinuită, străpunsă de colți de stâncă ce răsar admirabil de jur împrejur, de culmi și colți împăduriți. (…) În mijlocul poienii, o stană de piatră, ca o șură, de două ori cât statul omului de înaltă, și tot așa de largă, pe o lungime de șase metri, cioplită pe dinafară, pentru ca peretele să aibă plan vertical, și scobită cu îndemânare pe dinlăuntru. Pereților, străpunși de trei-patru ferestruici, li s'a lăsat o grosime de trei-patru decimetri.

Inscripții nu sânt pe pereții înegriți de fum. Pe la 1890, Iorgulescu (Basil Iorgulescu, publicist și geograf buzoian – n.r.) a mai găsit o icoană, și în apropiere, baza unui trunchiu de fag lustruit, pe care luau călugării masa, în comun, amândouă, icoană și trunchiu, dispărute astăzi".

Am plâns cu vorbe atunci când am vizitat aceste schituri. Nu mi-a venit să cred că în aceste biserici s-a slujit Sfânta Liturghie, s-au făcut şi alte slujbe, că aici au ars permanent candele, iar cele mai frumoase icoane au împodobit aceste biserici, părăsite acum. Nici păsărelele nu mai au curaj să îşi facă în ele cuib. **Dintr-un minunat Athos românesc, acest centru monahal a devenit o paragină la ora actuală. Adevărat, dar trist!**

M-am interesat imediat la ghid de starea juridică a acestui muzeu în aer liber. Totul aparţine primăriei din Bozioru, din perioada comunistă. Se puteau totuşi pune măcar uşi cu grilaj la chilii, să nu mai intre animalele. Ar trebui ca persoanele din conducerea Bisericii să facă toate demersurile, pentru ca aceste schituri să revină în patrimoniul Arhiepiscopiei.

Doamne, Dumnezeule, cheamă un părinte în această aşezare monahală, să aprindă măcar câte o candelă la fiecare biserică şi chilie!

Karabaş, Capadocia

O altă biserică rupestră din zona Capadociei pe care am vizitat-o azi este Karabaş. În limba turcă, „kara” înseamnă negru. Acest locaş a fost construit în secolul XI. Au rămas câteva picturi rupestre făcute în frescă. Icoanele reprezentative sunt: **Schimbarea la faţă, Trimiterea Apostolilor la propovăduire, Răstignirea lui Hristos, Bunavestire, Naşterea Mântuitorului Hristos.**

În această bisericuţă, cu de la mine putere, am dat tonul să cântăm: „Sfinte Dumnezeule”, „Hristos a înviat!”, „Cu sfinţii odihneşte”. Toţi acei creştini care s-au perindat aproape o mie de ani în această bisericuţă rupestră merită şi ei măcar după moarte o scurtă slujbă religioasă pentru sufletele lor îndurerate de furia păgânilor care au pângărit sfintele locaşuri.

În parcarea din apropiere se află un mic restaurant, unde fiecare am putut servi câte ceva. De aici am plecat spre un alt obiectiv turistic foarte interesant: **Oraşul subteran din localitatea Kaymakli, care datează din perioada Imperiului Bizantin.**

Aici au trăit creştini în perioada persecuţiilor religioase. Există opt etaje subterane, puteau încăpea aici la nevoie 15.000 de persoane, supravieţuind cel puţin 60 de zile cu proviziile pe care le aveau. La intrare localnicii aşezau animalele, puneau nutreţ şi apă pentru ele,

Oraşul subteran, Capadocia

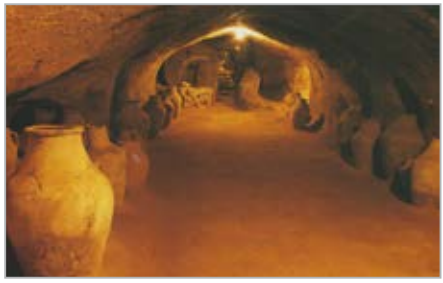

apoi se intra într-o biserică cu multe încăperi. Era prevăzut şi un loc de cimitir, ca să fie îngropat cineva, la nevoie. La un etaj mai jos se afla bucătăria, unde se pregătea mâncare pentru toată lumea.

Este foarte interesant sistemul de ventilaţie naturală. Prin centru trecea un canal sculptat, înalt de 80 de metri, din care plecau galerii de aerisire la toate etajele şi camerele. De asemenea, există o întrebare la care nu s-a găsit răspuns: unde se ducea fumul de la bucătărie? Căci nu era nici urmă de fum în încăpere.

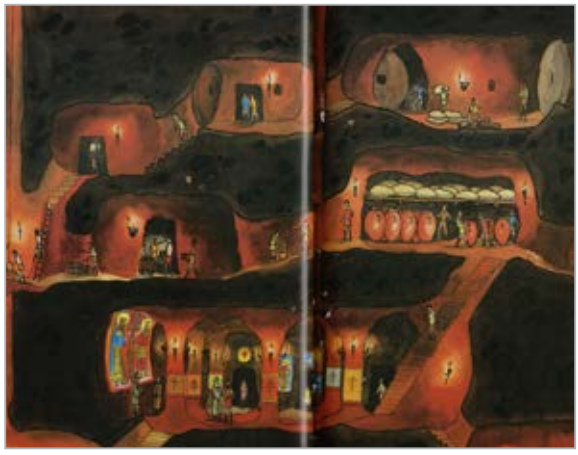

La etajele inferioare se aflau dormitoarele, repartizate pe familii. Nu existau paturi; toţi dormeau pe jos. Temperatura era mereu constantă, şi iarna, şi vara. Oamenii de astăzi, cu tehnologie ultramodernă, nu pot realiza ce se făcea în vechime cu mare precizie ştiinţifică.

Un alt obiectiv turistic pe care l-am vizitat este Acoperişul Capadociei sau cetatea Capadociei. Este vorba despre un munte din tufă vulcanică, care are multe scări la interior, precum şi la exterior. Ele urcă până sus, unde se află un steag înalt. Acest monument natural se află sub jurisdicţia municipalităţii Uçhisar aproape de Ürgüp.

„Acoperişul Capadociei"

Cu ajutorul lui Dumnezeu, am urcat pe jos muntele având aproape 100 de metri înălţime. Vremea - bună, era un pic răcoare.

Urcuşul pe vârful cetăţii s-a făcut lent, cu mici opriri, pentru a admira peisajul splendid de jur împrejur. **Mâine, cu ajutorul lui Dumnezeu, doresc tare mult să zbor cu balonul la 1000 de metri înălţime, la răsărit de soare, să pot admira frumuseţile divine pe care Cel de Sus ni le-a lăsat nouă, pământenilor.**

Dacă aici, pe pământ, este atât de frumos, oare cât de frumos va fi în rai?!

Să ajute Dumnezeu ca toţi oamenii să ajungă în rai!

Fotografie de grup în Capadocia

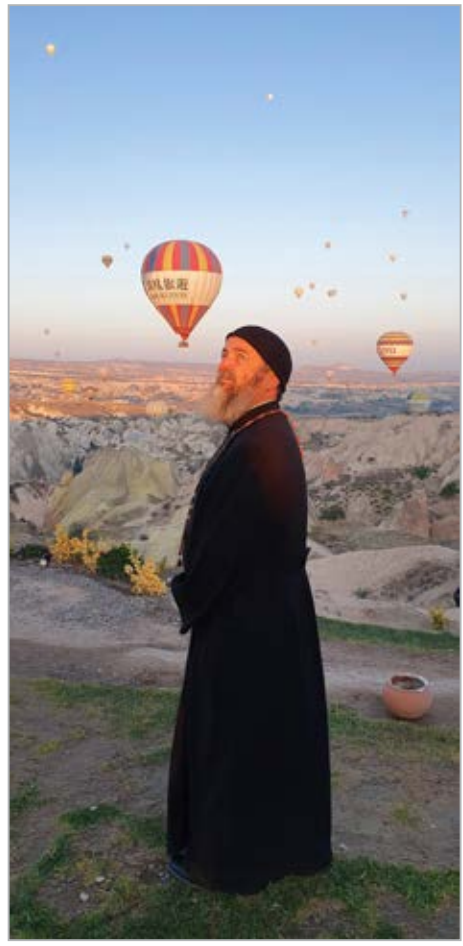

Miercuri, 18 septembrie 2019

M-am trezit foarte de dimineaţă, la ora 5.00, pentru a merge cu un taxi în afara oraşului, pe Valea Roşie, unde vom pleca în zbor cu balonul. **Aproape 1000 de turişti, în special din China şi Spania, se îndreaptă cu microbuze spre aceeaşi destinaţie. În jur de 100 de baloane sunt aşezate în locuri special amenajate, pentru a fi umplute cu heliu.** Aproape o oră durează toată această pregătire de zbor. E multă mişcare în acest sens.

Baloanele sunt foarte mari şi au culori diferite. Rând pe rând, încep să zboare. Soarele timid îşi face apariţia pe cer. **Răsăritul este fantastic; o lumină roşiatică apare la orizont. La început, se vede ca o minge mare de foc aprins, care începe să se ridice. Culoarea roşie capătă treptat o tentă aurie, strălucitoare.**

Cu balonul deasupra Capadociei

În lumina soarelui, baloanele îşi arată frumuseţea lor artistică. Ele împânzesc cerul şi zboară uşor deasupra stâncilor. Curenţii de aer cald îndreaptă toate baloanele spre Răsărit. De sus, oamenii se văd ca nişte puncte care se mişcă. Îmi place să zbor. Toată ziua aş sta în avion. Zborul te face uşor. Te simţi mai aproape de Dumnezeu. Ferice de îngerii care zboară mereu în jurul Lui!

Ne-am întors la hotel, dând slavă lui Dumnezeu pentru această zi minunată. Am luat micul dejun. Ne facem bagajele şi plecăm la autocar. Astăzi avem de parcurs în jur de 700 de kilometri până la **PAMUKKALE, oraş care înainte, în Antichitate, se numea Hierapolis, cetate vestită pentru istoria grecilor.**

Terasele Pamukkale (în traducere **Castelul de bumbac**) se află în provincia Denizli din sud-vestul Turciei. Pe marginile teraselor de calcar curge un pârâiaș cu apa caldă, iar pe terase sunt mari

Pamukkale, Capadocia

acumulări de apă, formate din scurgerea pârâiașului pe ele. Pe lângă aceste terase se află și plajele Pamukkale.

Terase de travertin, Pamukkale

Terasele naturale de la Pamukkale au fost înscrise în anul 1998 pe lista patrimoniului mondial UNESCO. este poate cea mai veche stațiune balneară din lume. Originea istorică a locului se leagă de orașul grec Hierapolis. Așezarea a fost fondată în secolul III Î.Hr., inițial printr-un simplu templu. Dezvoltarea zonei a început abia în anul 190 Î.Hr. odată ce orașul antic a fost cucerit de către Imperiul Roman. Împăratul Adrian a rămas atât de impresionat de Pamukkale, încât a proclamat Hierapolis ca stațiune balneară.

Orașul grec Hierapolis, Capadocia

Istoria locului se leagă de numele unor mari împărați ai Antichității, printre care și Constantin, sub domnia căruia Hierapolis a devenit un important centru religios al Imperiului Roman de la Răsărit. A fost și perioada în care mare parte a nobilimii romane venea din toate colțurile Imperiului pentru a se scălda în apele termale de acolo. Astfel s-a asigurat renumele internațional al stațiunii Pamukkale, care rezistă și astăzi, de peste 2000 de ani.

Etimologia numelui Pamukkale se traduce literalmente: **castelul de bumbac.** Este lesne de înțeles de ce stânca cu o înălțime de 200 metri, acoperită cu terase de travertin de un alb imaculat a fost denumită așa. Richard Chandler, un călător englez care a descoperit terasele în 1765 povestea: **„am privit cu mirare ceea ce părea a fi o uriașă cascadă înghețată, vălurită, ca și cum apa ar fi încremenit brusc în curgerea ei”.**

În prezent aici există 17 izvoare termale. Apa are o temperatură cuprinsă între 35°C și 100°C și este suprasaturată în carbonat de calciu. După izvorâre apa elimină dioxid de carbon în timp ce este transportată pe o distanță de 320 metri, până se revarsă peste terasele de calcar. Depunerile de carbonat de calciu sunt inițial sub forma unei substanțe gelatinoase, care se întărește ulterior și devine travertin.

Istoria zonei Pamukkale se leagă și de numele reginei Egiptului. Legenda spune că însăși Cleopatra se scălda aici pentru a se menține tânără. Ulterior împărăteasa a cerut ca apa de aici să-i fie adusă la Roma. Generalul roman Marc Antoniu a botezat o piscină în onoarea reginei Egiptului.

Drumul este plăcut cu autocarul, deoarece mergem pe autostradă, spre Aksaray. Pe ambele sensuri de mers se văd copaci mulţi, plantaţi de câţiva ani, care dau farmec şoselei. În multe locuri am văzut utilaje care scoteau piatră de pe terenurile aride şi arau în urmă, pentru a obţine terenuri agricole.

La momentul acesta, se recoltează cartofii, de culoare albă şi mari. Am servit cartofi la restaurant în această dimineaţă şi mi s-au părut tare dulci. Mie îmi plac foarte mult cartofii. Ei constituie meniul meu special pentru felul întâi, felul doi şi desert. Prefer cartofii cu salată, fierţi cu ulei şi verdeaţă deasupra.

Eu sunt vegetarian şi nu-mi fac probleme cu mâncarea. De multe ori, înlocuiesc cartofii cu orez. **Salutul la chinezi, în loc de: „Bună ziua", „Bună seara", este: „Ţi-ai mâncat orezul?". Răspunsul este: „Mi-am mâncat orezul".**

În acest pelerinaj în Turcia, am întâlnit foarte mulţi turişti chinezi. Parcă toţi sunt fraţi, toţi seamănă mult între ei. Biblia spune că rasa galbenă va cuceri lumea. **China are una dintre cele mai mari populaţii ale lumii, circa 7 miliarde, şi deţine o economie puternică.**

Economia Republicii Populare Chineze este a doua economie națională la nivel mondial (urmându-i Statelor Unite ale Americii și fiind urmată de Japonia). Totodată, aceasta este economia majoră cu cea mai rapidă creștere, cu o medie a procentului de creștere de 10% pe parcursul ultimilor 30 de ani.

În primele etape creșterea economică s-a datorat agriculturii, care a fost scutită de multe limitări impuse în epoca Mao. Partidul încuraja producția, manufactura la scară largă. Astfel în țară au apărut numeroase manufacturi, care creau un deficit de resurse din utilizării irațională. Întreprinderile de stat rămâneau adesea falimentare. Ca să facă față schimbărilor de structură, guvernul reformează sistemul educațional, trimite studenții peste hotare, în special Japonia și SUA, favorizează importul de tehnologii. Are loc dezvoltarea tehnologiilor informaționale, telecomunicațiilor, biotehnologiilor, sectorului medical. În districtul Haidian, la nord de Beijing a fost creată Silicon Valley chineză. Dezvoltarea economică are și efecte secundare, în zonele rurale, nivelul șomajului depășește de 2 ori indicii oficiali de 4,6 %. Neoficial, China favorizează emigrația.

China este al doilea mare exportator mondial, livrând în anul 2008 bunuri în valoare de 1.430 miliarde dolari, față de Germania care a livrat bunuri în valoare de 1.470 miliarde dolari.

Am ajuns în oraşul Aksaray, care este un nod de legătură cu multe direcţii în Turcia. **De aici se văd în apropiere doi vulcani: Erciyes Dağı, înalt de 3818 metri şi Hasan.**

Oraşul Aksaray, Capadocia

Aceşti vulcani, în urmă cu zece milioane de ani, au creat podişul Anatolia şi zona Capadociei, care este una dintre cele mai vizitate zone din Turcia. Acum vulcanii sunt foarte liniştiţi şi nu prezintă nici un pericol pentru locuitori sau turişti.

La poalele vulcanilor se află **valea Ihlara,** unde întâlnim multe biserici şi mănăstiri vechi, unele din secolul III, altele din secolul IX. Odată cu venirea musulmanilor în această zonă geografică, ele au fost distruse, iar mulţi creştini au fost martirizaţi. **În această zonă a trăit în secolul IV Sfântul Grigore de Nyssa, care a fost fratele Sfântului Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei.**

Sfântul Grigore de Nyssa a fost un teolog creştin din secolul al IV-lea, fratele lui Vasile cel Mare, prieten cu Grigore de Nazianz. Cei trei formează în cadrul Părinţilor greci ai Bisericii grupul Sfinţilor Părinţi capadocieni. Grigore de Nyssa este cunoscut prin faptul că în rezolvarea diferitelor probleme de filozofie şi teologie a căutat să găsească răspunsuri în armonie cu credinţa, răspunsuri care în acelaşi timp răspundeau cerinţelor raţiunii umane. **Biserica îl cinsteşte pe 10 ianuarie.**

Sf. Grigorie de Nyssa

S-a născut la Cezareea (Capadocia), în anul 335, din părinți creștini. A făcut parte dintr-o familie numeroasă, dar, spre deosebire de ceilalți nouă frați, el s-a dovedit a fi înclinat spre o viață lumească, voioasă, zgomotoasă: prefera vânătoarea, festivitățile, grupurile vesele în locul studiului și exercițiilor de pietate. **Fiind sfătuit de fratele său, sfântul Vasile cel Mare, și de sora sa, sfânta Macrina, a renunțat la modul greșit în care și-a trăit viața.** După un anumit timp, în care a predat retorica în școli particulare, a părăsit totul și s-a dus alături de fratele său, care împreună cu prietenul lor Grigore de Nazianz se retraseră în singurătate, pentru a se dedica netulburați studiului operelor lui Origen și ale lui Metodiu din Olimp.

Sf. Macrina

A scris primul tratat despre desăvârșirea creștinească: „De virginitate" (Despre feciorie). **După împărțirea Capadociei în două provincii, decisă de împăratul Valens, sfântul Vasile l-a desemnat pe fratele său Grigore pentru sediul episcopal din Nyssa.** Aici a avut parte de ostilitatea furioasă a arianilor. Trimis în exil, în anul 376, după doi ani a fost rechemat și repus în drepturi. A participat în anul 381 la Sinodul ecumenic convocat de Teodosie. Părinții Sinodului, admirând pregătirea sa filozofică și teologică, l-au numit „columnă a dreptei credințe". În anul 394 este prezent la un alt sinod ținut la Constantinopol. **Sunt celebre predicile sale în care tălmăcește Sfânta Scriptură și discursurile funebre pentru personalitățile mai de vază din timpul său. Se crede că a murit în anul 395.**

Tot în această zonă pitorească a fost turnat şi un film celebru, **„Războiul stelelor"**. Oraşul este plin de viaţă. Turişti din toate ţările au invadat parcările şi restaurantele.

Ceaiul turcesc se poate servi la orice oră din zi. Oriunde te duci în vizită în Turcia, eşti servit imediat cu o cănuţă din sticlă cu ceai. Serviciul de ceai este acelaşi peste tot. Aroma ceaiului turcesc este pretutindeni la fel.

Am ajuns în oraşul Konya (vechea denumire este Iconiu), unul din cele mai mari din Turcia: are aproape trei milioane de locuitori şi o vechime de trei mii de ani. **Sfântul Barnaba şi Sfântul Pavel au venit în această localitate, în prima călătorie misionară, pentru a vesti Evanghelia.**

Konya, Capadocia

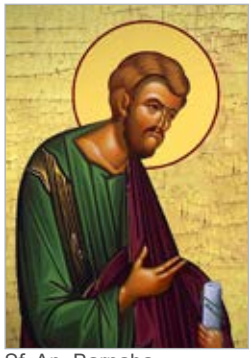
Sf. Ap. Barnaba

După primirea botezului la Damasc şi retragerea sa in Arabia, Sfântul Pavel s-a dus la Ierusalim, unde a fost introdus în cercul Apostolilor de Barnaba, creştin iudeu, originar din insula Cipru. Fiind ameninţat de iudeii elenişti, marele Pavel s-a retras la Cezareea Palestinei, apoi la Tars, de unde a fost chemat de Barnaba la Antiohia pentru misiune între neamuri (Fapte 9, 27-30; 11, 25-26). Din Antiohia, Pavel şi Barnaba merg cu o colectă la Ierusalim, în timpul foametei de sub împaratul Claudiu (Fapte 11, 29-30), apoi se întorc la Antiohia, de unde întreprind prima călătorie misionară între anii 45-48, luând cu ei şi pe Ioan Marcu (Fapte, cap. 13 si 14).

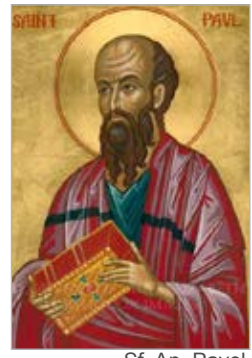

Sf. Ap. Pavel

Cei trei misionari au plecat din Seleucia, portul Siriei, către insula Cipru, de unde era Barnaba, pe care au străbătut-o de la răsărit spre apus. În oraşul Pafos, ei convertesc pe proconsulul roman Sergius Paulus, guvernatorul insulei, de la numele căruia Saul s-a numit Pavel, nume pe care-l va purta până la sfârşitul vieţii (Fapte 13, 9). De la Pafos, cei trei misionari călătoresc pe mare spre nord-vest până în provincia Pamfilia; la Perga Pamfiliei, Ioan Marcu s-a întors la Ierusalim, Pavel şi Barnaba au continuat călătoria în provinciile Pisidia şi Licaonia, predicând noua credinţă în oraşele Antiohia Pisidiei, Iconiu, Listra şi Derbe.

La început Konyia a fost **o localitate agricolă,** iar acum a devenit un puternic centru industrial, cu o bază aeriană importantă. **Aici a trăit Mevlana Rumi, un mistic de referinţă, care a creat ordinul dervişilor rotitori.** Aceştia executau un dans sacru, de aici şi denumirea ordinului.

Mevlana Rumi a fost unul dintre reprezentanţii cei mai proeminenți ai sufismului în Anatolia. Rumi, denumit „prințul poeților sufiști", a fost un mistic care a amalgamat în sine gânditorul și artistul. În întreaga lui creație el a proslăvit iubirea divină, ghidul spiritual al biografiei sale. Marele sufist este cunoscut şi ca maestru al sufletului cu aspiraţii înalte. *„Toate religiile vorbesc despre iubire, dar iubirea nu are nici o religie!"*– spunea el referindu-se la iubirea pentru divin.

Mevlana credea că moartea nu e un motiv de tristețe, ci unul de bucurie. Ea înseamnă eliberarea spiritului care se întoarce la divinitatea din care a fost desprins. El numește moartea „nuntă". Din acest motiv, în fiecare an, în Konya, timp de zece zile, din 10 până în 17 decembrie, aniversarea morții lui Mevlana este prilej de sărbătoare.

El îi îndemna pe toţi musulmanii la reculegere şi bună înţelegere cu toată lumea, indiferent de religie. Mâncarea lor era puţină, ei nu primeau de pomană.

În prezent, acest ordin musulman al dervişilor s-a răspândit în Peninsula Balcanică. Într-o perioadă, el a fost interzis. **Sama este un dans** pe care îl execută aceşti dervişi. **În fiecare an, aici se organizează un festival al dervişilor,** în afara restaurantelor. Ei sunt împotriva alcoolului.

Aici în Konya **a fost înmormântat Mevlana Rumi,** care are la mormânt un monument impunător. Este **un oraş tradiţionalist,** unde nu se comercializează alcool. Femeile poartă vălul musulman. În oraş este şi **o sărbătoare a zahărului,** cu tot felul de produse zaharoase la vânzare.

Am vizitat mausoleul unde sunt înmormântaţi mulţi dintre conducătorii acestui ordin musulman. Acesta este unul dintre cele mai mari muzee din țară și al doilea cel mai vizitat după Palatul

Topkapî din Istanbul. Atracțiile principale ale muzeului sunt sarcofagul lui Mevlana, de sub domul verde, și cele ale tatălui și cunoscuților săi cei mai apropiați, o colecție de instrumente muzicale tradiționale turcești, mai multe copii vechi ale Coranului și cărți de poezie islamică ale lui Mevlana, o colecție de covoare de rugăciune și spectaculosul dans al dervișilor rotitori, dar cel mai important exponat este o cutie decorată cu sidef ce conține câteva fire din barba Profetului Mahomed. De asemenea mausoleul este un simbol al Turciei și apare pe bancnota de 5000 de lire din anii 1981-1994.

Deşi adepţii acestui ordin musulman sunt foarte tradiţionalişti în ţinută şi în manifestare, totuşi, când m-au văzut îmbrăcat în ţinută preoţească, cu crucea la piept, s-au apropiat unii dintre ei, miraţi de portul meu ca preot în public în moscheea lor. Câţiva adepţi mi-au cerut să fac o fotografie cu ei.

La fel s-a întâmplat şi într-un restaurant unde am luat prânzul. Chelnerii m-au rugat să mă fotografiez cu ei. Am nădejde că nu peste multă vreme, această fotografie a unui preot cu crucea la piept îi va chema la Evanghelie, la botez. Dumnezeu are multe căi de chemare la creştinism.

Pe toţi i-am salutat cuviincios, le-am zâmbit şi le-am spus în engleză: **„God bless you! I hug you!" - „Dumnezeu să vă binecuvânteze! Vă îmbrăţişez".** Am simţit în adâncul lor un respect faţă de un preot creştin. **Mi-a venit în gând prezenţa, acum două mii de ani, a Sfântului Apostol Pavel şi a ucenicului lui, Barnaba, care au trecut şi ei, ca şi mine, prin piaţa oraşului Konya. Atunci toţi locuitorii din cetatea Iconium (Iconia) erau păgâni; astăzi, la fel, tot păgâni sunt aici, din punct de vedere al religiei.**

Eu cred că semnul Sfintei Cruci le va înmuia inima şi ei vor înţelege că Evanghelia este iubire. Religia, în esenţa ei, este dragoste, bunătate, bucurie, armonie. Aceste calităţi să le arătăm tuturor oricând! Convertirea se face prin fapte, prin atitudine, gesturi sincere, şi nu prin constrângere. **Între faptă şi cuvânt, puterea o are doar fapta cea bună.**

Următoarea localitate unde oprim este **AKŞEHIR.** Aici este înmormântat **Nastratin Hogea, care a trăit la sfârşitul secolului XII şi începutul secolului XIII** în Akşehir, şi mai apoi în Konya, sub conducerea dinastiei Selgiucizilor. Nastratin a fost un învățat și filosof care sprijinea oamenii de rând în defavoarea elitelor, cunoscut pentru povestirile sale amuzante anecdote.

Oraşul Akşehir, Capadocia

1996–1997 a fost declarat Anul Internațional Nastratin Hogea de către UNESCO. În tot oraşul sunt statui ale lui Nastratin, călare pe măgar, cu faţa invers.

Festivalul Internațional „Nastratin Hogea” se desfășoară în fiecare an în Akşehir între 5 și 10 iulie.

De-a lungul generațiilor, noi povestiri au fost adăugate, altele modificate, iar personajul și poveștile sale s-au răspândit și în alte regiuni. Temele povestirilor au devenit parte a folclorului multor țări și exprimă imaginația colectivă a mai multor culturi. **Deși multe dintre povestiri îl ilustrează pe Nastratin în satul său natal, ele fac referire la concepte care au o oarecare atemporalitate. Acestea înfățișează un tip de înțelepciune populară viguroasă care triumfă în fața tuturor încercărilor.**

În zilele de astăzi, poveștile lui Nastratin sunt răspândite în numeroase regiuni și au fost traduse în multe limbi. Unele regiuni și-au dezvoltat independent un personaj similar lui Nastratin, iar povestirile au devenit parte dintr-un ansamblu mai larg. În multe regiuni, Nastratin reprezintă o figură importantă a culturii, iar citatele sau trimiterile la operele sale sunt foarte prezente în viața de zi cu zi. Din moment ce există mii de povestiri cu Nastratin Hogea, se poate găsi una pentru aproape orice circumstanță. Nastratin apare adesea ca un personaj cu un umor ciudat în folclorul mai multor culturi: albanezi, arabi, azeri, bengalezi, bosniaci, bulgari, greci, hinduși, italieni, perși, români, sârbi, turci și urdu.

Se spune că odată, într-un sat, cineva l-a întrebat:

– De ce mergi aşa, Hogea, invers pe măgar?

– Eu merg bine, a spus el, măgarul a greşit direcţia. El merge invers.

Iată câteva din „năzdrăvăniile” lui Hogea:

„PÂINE, LA FOAME UDATĂ
E CEA MAI DULCE BUCATĂ

Nastratin Hogea odată pe fiul său l-a-ntrebat
Niscaiva zaharicale vreodată d-a mâncat.
Copilul său îi răspunse că n-a mâncat nicidecum.
Hogea îl întreabă iarăşi: - Dar ce mănânci tu acum?
– Pâine uscată cu apă. Hogea zise: – Aşadar,
Socoteşti tu c-ar fi-n lume vrun alt mai dulce zahar
Ca astă pâine uscată ce o uzi şi o îmbuci,
Cu atâta gust şi foame cât ş-altui poftă aduci?

CÂND SE GĂTEŞTE ÎN LATURI,
NUMAI DIN MIROS TE SATURI

Nastratin Hogea-ntr-o seară la fereastră cum şedea
Îşi lungea nasul aiurea, p-alţii fără a-i vedea;
Trecând unul din prieteni: – Ce miroşi? l-a întrebat.
– Vecinul meu - el răspunse - găteşte scumpe mâncări,
Şi de-al lor miros mă satur, trăgându-l cu gust pe nări.

UN NEBUN FĂGĂDUIEŞTE
ŞI-NŢELEPTUL S-AMĂGEŞTE

Într-o zi, Nastratin Hogea, ceartă c-un vecin având,
Fuse tras la judecată, pentru dânsul jalbă dând;
Nastratin plecând să meargă spre a se înfăţişa,
Băgă-n sân un pietroi mare şi se-nfăţişă aşa;
Când pârâtorul de dânsul spunea câte îi plăcea,
Nastratin pe taină sânul îşi arăta şi tăcea.

Judecătorul văzându-l că își bătea sânul plin,
Toată dreptatea o dete în partea lui Nastratin;
După ce jeluitorul fu d-aci afară dat,
Zise lui Nastratin Hogea: – Scoate ce mi-ai arătat;
El scoțând îndată piatra, o puse cu cinste jos
Și se trase la o parte, cu chip prea politicos.
– Dar ce este asta? zise judecătorul bătrân;
– Este darul, el răspunse, ce ți-l arătam în sân.

HAINA MAI MULT E PRIVITĂ DECÂT PERSOANA CINSTITĂ

Nastratin Hogea odată fiind la nuntă chemat,
Se duse în haine simple, ca sărac biet îmbrăcat;
Nuntașii astfel văzându-l nici în seamă nu-l băga,
Ci pe cei cu haine scumpe să trateze alerga;
Și după ce așezară la masă pe toți frumos,
Îl puseră și pe dânsul în colțul mesii pe jos.
Nastratin văzând aceasta, se sculă-n grab alergă,
Și la un al său prieten să-i dea hainele-l rugă;
Dându-i hainele acela, se-mbrăcă galant pe loc,
Puse și-o blană asupră-și, cu postav roșu de foc,
Și așa mergând el iarăși la nunta ce-a fost chemat,
Cum îl văzură nuntașii, cu cinste l-a-ntâmpinat:
– Poftim, poftim, Hogea – efendi, către dânsul toți zicând,
L-a pus tocma-n fruntea mesii, fiecare loc făcând.
El dacă șezu la masă ș-a-ntins mâneca în vas,
Zicând: – Poftim, poftim, blană, mănâncă ce e mai gras!
Îl întrebară nuntașii: – Hogea-efendi! zicând,
Pentru ce o faci aceasta, ș-întingi mâneca mâncând?
– Pentru că, el le răspunse, eu întâi când am venit,
Cu hainele cele proaste, nimenea nu m-a cinstit,
Și când v-am dat bună ziua, abia mi-a zis: „Mulțumim!”,
Iar cum venii cu acestea, toți mi-au zis: „Poftim, poftim!”
De aceea și eu blana să mănânce o poftesc,
Căci văz toți privesc la haine, iar persoana n-o cinstesc”.

Pe partea stângă este podișul Anatoliei, aproape de **Smirna. Turcii au comis un mare genocid împotriva armenilor ce trăiau în această regiune între anii 1915-1923.** Două treimi dintre armenii care trăiau pe teritoriul de astăzi al Turciei au pierit în urma deportărilor, foametei și masacrelor de mare amploare. A fost planificat și executat de către partidul de la putere la momentul respectiv, Comitetul Uniunii și Progresului (CUP), mai bine cunoscut sub numele de „Junii Turci", compus în special dintr-un triumvirat de ofițeri care conduceau Imperiul Otoman implicat la acea dată în Primul Război Mondial alături de Puterile Centrale. Genocidul a costat viețile a aproximativ un milion două sute de mii de armeni din Anatolia și Armenia de vest.

Deportările și masacrele au fost pregătite și organizate de la Constantinopol, capitala de atunci a Imperiului, și implementate la nivel local de către liderii din diverse districte și provincii. Fiecare birou local era responsabil pentru colectarea armenilor din aria sa administrativă, apoi soldații și jandarmii otomanii escortau convoaiele până în deșert în „marșurile morții" și comiteau ei înșiși asasinate sau dădeau frâu liber violenței grupurilor de bandiți înarmați, în cea mai mare parte kurzi. Mulți criminali, grupați în ceea ce va fi cunoscut sub numele de „Organizația specială" au fost eliberați de către autorități în acest scop.

Politica de recunoaștere a acestui genocid la nivel mondial este încă subiect de dezbatere și controverse, din cauza negaționismului genocidului, mai ales în Turcia. În octombrie 2015, genocidul era recunoscut de către parlamentele a douăzeci și nouă de țări.

Autorul turc Orhan Pamuk a primit Premiul Nobel pentru literatură al anului 2006, pentru că a avut curajul să recunoască în romanul său acest genocid şi „a descoperit noi simboluri pentru ciocnirile şi interacţionările diferitelor culturi prin intermediul căutării sufletului melancolic al oraşului său natal Istanbul" (Comitetul Nobel). În Turcia, situaţia este opusă: cine îşi permite să afirme existenţa acestui genocid este urmărit penal.

Turcii sunt mari crescători de oi şi capre. Am văzut câteva turme de oi şi capre, pe o parte şi pe cealaltă. Sunt multe terenuri aride, unde iarba creşte ici, acolo şi totuşi am văzut o **rasă de oi foarte grase, robuste, rezistente pe aceste terenuri stâncoase.**

În Capadocia ne-au servit la masă iaurt cu o lingură de miere peste el. O combinaţie reuşită. A fost tare bun.

Am trecut prin oraşul **DENIZLI,** apoi printr-un cartier, un fel de sat, numit **PAMUKKALE, unde avem cazare la un hotel de patru stele, TRIPOLIS.**

La ora 20.30 am ajuns la cazare, la camera 2104. Masa este servită la restaurantul hotelului. La intrare există **un bufet dacic** şi fiecare ne-am servit cu ce am vrut din cele **40 de sortimente puse la dispoziţie.** Am făcut rugăciunea de binecuvântare. După un drum tare lung, de aproape 700 de kilometri, am avut poftă de mâncare. Am găsit cartofi cu salată şi pepene roşu.

La acest restaurant, băuturile alcoolice sunt scumpe. Pentru mine, cea mai bună băutură a fost apa minerală Nazli.

În această localitate se află ape termale renumite pentru tămăduirea de boli reumatice. Oraşul se numea în vechime Hierapolis, era o cetate cu multe temple închinate zeilor păgâni.

În această cetate a vestit Evanghelia lui Hristos Sfântul Apostol Filip, care a şi fost martirizat pentru curajul credinţei sale. Astăzi, în acest oraş, nu mai există nicio biserică creştină funcţionabilă. Aici doar moschei întâlnim la orice pas.

O parte dintre turci, în special cei tineri, trec printr-o mare criză religioasă: sunt musulmani cu numele, dar nu practică islamul. Există grupări fanatice ce se manifestă uneori violent împotriva celor de alte religii, în anumite regiuni ale Turciei.

Joi, 19 septembrie 2019

Somnul se aseamănă cu o anestezie totală, iar scularea de dimineaţă este ca o înviere. Trezirea se face lent. Mi se deschid ochii un pic. Văd ca prin ceaţă primele raze ale soarelui, care mă mângâie pe frunte. Îmi aduc aminte de mama mea, Veronica, care-mi punea mâna pe cap, ca semn de iubire.

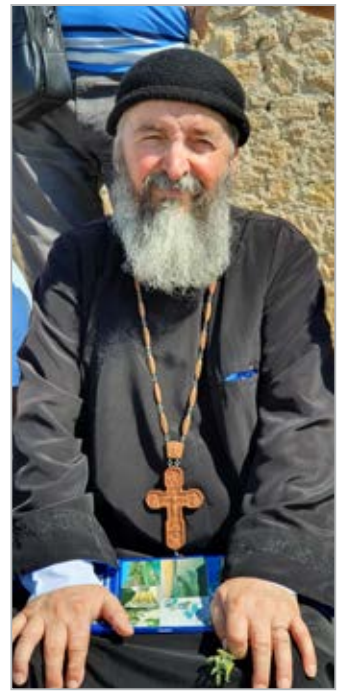

Îmi este dor de mama. A născut 12 copii; pe toţi ne-a crescut cu drag. **Mama este inima lui Dumnezeu pe pământ. De la mama am luat credinţa, bucuria, umorul, dragostea de viaţă, spiritul de jertfă. De la tata am luat demnitatea, curajul, patriotismul, ospitalitatea. Lor le datorez totul. M-au născut şi m-au educat pentru viaţă.**

Pentru mine, părinţii nu au murit; îi simt vii în sufletul meu. Le cer sfatul şi ajutorul în momente dificile. Dumnezeu ne-a dăruit părinţii pentru veşnicie. În ei a pus toată dragostea şi înţelepciunea Lui.

Cu gândul la părinţii mei, am coborât să luăm micul dejun. Îmi aduc aminte de casa părintească din Bădenii Miluiţi, azi Câmpeni, judeţul Buzău, unde stăteam la masă 8 băieţi şi 4 fete şi mâncam lapte fiert cu mămăligă, iar miercurea şi vinerea ceai de mentă cu turte. Când vedeam pâine albă la masă ziceam că este cozonac.

Anii au trecut, ne-am făcut mari, dar nu pot uita simplitatea mesei care ne sătura pe toţi, şi încă mai rămânea şi ceva de mâncare pentru părinţii noştri. Ei ne admirau cum mâncam noi, copiii.

După ce am luam masa, am văzut pe cer, lângă hotel, **multe baloane cu turişti,** la fel ca în Capadocia. Am observat şi **câteva parapante** care zburau printre baloane.

Soarele este cel mai fericit. Pe toţi îi învăluie cu braţele sale luminoase. Ce tristă ar fi ziua fără soare! Ce tristă ar fi viaţa fără înviere! Mare este Dumnezeu!

Astăzi avem soare din belşug şi peste tot este înviere. Ghida noastră, Loredana, ne pregăteşte programul turistic pentru ziua de azi: **vizitarea oraşului antic Ieropolis. Această cetate a fost fondată în secolul II î.d.Hr.** Numele oraşului, tradus în limba română, înseamnă: **„oraşul sfânt”,** denumire care se explică prin faptul că aici existau foarte multe temple închinate zeilor antici.

Aproape de cetatea Ieropolis a fost şi cetatea Laodiceea, care apare ca denumire în Epistola către Coloseni a Sfântului Apostol Pavel: „Şi după ce scrisoarea aceasta se va citi de către voi, faceţi să se citească şi în Biserica laodiceenilor, iar pe cea din Laodiceea să o citiţi şi voi”. (Coloseni 4, 16). Creştinismul s-a răspândit de la început în aceste cetăţi. **Sfântul Apostol Filip, împreună cu alţi ucenici, a venit în cetatea Ieropolis, unde a reuşit să convertească mulţi păgâni la credinţă. Aceştia slujeau zeilor păgâni şi venerau un şarpe mare, pe care Sfântul Filip l-a omorât.**

Ruine biserica Sf. Ap. Filip, Ierapolis, Capadocia

Păgânii, de supărare, l-au chinuit pe Sfântul Apostol Filip şi pe ucenicul său, până ce au murit. **Pe locul unde ei au fost martirizaţi, s-a ridicat în anul 80 o măreaţă biserică în perioada bizantină.** Astăzi se mai văd doar ruinele ei. Ea avea formă octogonală, precum şi o cupolă mare. **Împăratul Constantin cel Mare, pentru a ridica prestigiul cetăţii Ieropolis, i-a conferit rangul de capitală a provinciei Frigia.**

Invaziile mongolilor în această cetate, precum şi cutremurul cel mare din 1219 au dus la distrugerea acestei cetăţi antice, care a fost abandonată. **Astăzi, pe ruinele fostei cetăţi Ieropolis, s-a ridicat un oraş modern, cu numele PAMUKKALE.**

Ruine biserica Sf. Ap. Filip, Ierapolis

Pe lângă situl arheologic foarte interesant al vechii cetăţi: amfiteatru, necropolă, templul zeului Apollon, scăldătoarea Cleopatrei, turiştii din toată lumea vin aici la Pamukkale să vadă cel mai frumos loc din lume,unic: **băile termale, aşezate de Dumnezeu pe o rocă numită travertin, care de la distanţă seamănă cu zăpada. Este o rocă specială, albă, tare, aşezată pe terase, peste care curge apa, formând adevărate cascade.**

Pamukkale este situat în regiunea Egeii şi se găseşte la 20 de kilometri de oraşul Denizli. **Fluviul Meandras (Büyük Menderes)** trece prin apropierea acestei localităţi, ajutând la fertilizarea solului. **Plantaţii de smochini, de rodii, de bumbac, de măsline şi chiparoşi se găsesc din abundenţă în această zonă pitorească.**

Efes, Capadocia

Deplasarea noastră pe jos în spaţiul arheologic şi intrarea în băile termale antice ne-au produs o mare bucurie. A fost o întoarcere în istorie, acum două mii de ani, când această cetate era plină de viaţă, cu tot felul de oameni, de multe naţionalităţi şi culturi diferite, care vizitau acest oraş antic.

În arena teatrului am întâlnit tineri turci îmbrăcaţi în gladiatori, care au venit să joace un spectacol în aer liber pe scena amfiteatrului. De aici am plecat cu autocarul spre oraşul **Nazilli,** aproape de care se află **teatrul Afroditei, o zeiţă a dragostei şi a prosperităţii, foarte venerată în această zonă. Localitatea datează din secolul III î.d.Hr. În perioada bizantină a devenit metropolă.**

Teatrul Afroditei

Pe lângă acest amfiteatru, se mai pot vedea ruinele unei piscine a împăratului Adrian. **Invaziile arabilor asupra acestei cetăţi, precum şi o mare epidemie de ciumă, au făcut să dispară această cetate bizantină.**

În această localitate istorică, Nazilli, am servit masa la un restaurant turcesc, unde am gustat specialitatea casei: **pide, un fel de pizza. Ele arată ca o plăcintă foarte mare, umplută cu carne sau cu brânză, introdusă la cuptor, care se serveşte cu o cană de iaurt.** Cu ele te saturi repede şi ele ţin de foame toată ziua.

Casa Maicii Domnului, Selçuk, Capadocia

Alte localităţi străbătute cu autocarul au fost: Sultanhisar, Umurlu, Ortaklar şi am oprit la **Selçuk, pentru a vizita Casa Fecioarei Maria.** Este un obiectiv turistic de mare importanţă pentru turci, creştini, precum şi pentru

evrei. Toate aceste mari religii o cinstesc, fiecare în felul ei, pe Maica Domnului.

Casa Maicii Domnului, Selçuk, Capadocia

Această străveche locuinţă se află aproape de vârful unui munte care a primit denumirea: **„muntele privighetorii”.** Tradiţia spune că în pădurea acestui munte existau multe privighetori care o bucurau pe Fecioara Maria cu frumoasele lor cântece, asemenea unor axioane pe care îngerii le intonează în ceruri.

Pe ruinele unei aşezări din secolul I s-a ridicat, în veacul al VI-lea, actuala casă din piatră sub formă dreptunghiulară, cu două mici anexe. Potrivit Sfintei Scripturi, **Mântuitorul Hristos, fiind pe Cruce, a încredinţat-o Maica Sfântă să fie îngrijită în continuare de Sfântul Evanghelist Ioan: „Iată mama ta..” (Ioan 19, 27).**

Biserica Maicii Domnului

După Înălţarea la cer a Mântuitorului Iisus Hristos, Sfântul Evanghelist Ioan a luat-o în grijă pe Maica Domnului până la înmormântarea ei. Tradiţia ne spune că **Sfântul Ioan a trăit în ultima perioadă la Efes, iar aici, în apropiere, pe acest munte, a locuit şi Fecioara Maria, într-o casă modestă, în mijlocul pădurii, în cântecul păsărilor.** Drumul este anevoios, urcă în serpentine, dar se opreşte într-o mare parcare, plină cu chioşcuri, de unde pelerinii pot cumpăra suveniruri.

Maica Domnului (cca.18 î.Hr. – cca. 43 d.Hr), Prea Curata Fecioară Maria este **„Născătoare de Dumnezeu”, maica lui Iisus Hristos, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, pe Care L-a zămislit prin puterea („umbrirea”) Duhului Sfânt.** Iosif, logodnicul Ei, la îndemnul îngerului (Matei 1,20), a avut grijă de Ea și a luat-o în casa sa împreună cu Pruncul, pe care L-a crescut ca și cum ar fi fost copilul său. Prea Curata Fecioară Maria a fost fecioară înainte, în timpul și după naşterea cea mai presus de fire a Fiului lui Dumnezeu,

după cum o atestă și unul din apelativele cu care Biserica o cinstește: **Pururea Fecioara Maria.**

Biserica Ortodoxă pomenește viața Născătoarei de Dumnezeu prin mai multe Praznice. Anul liturgic începe și se sfârșește cu praznicele Născătoarei de Dumnezeu. Pentru cinstirea unora dintre Icoanele făcătoare de minuni ale Maicii Domnului s-au instituit, de asemenea, zile de pomenire.

Cele mai importante sărbători în cinstea Maicii Domnului sunt: Nașterea Maicii Domnului (8 septembrie), Acoperământul Maicii Domnului (1 octombrie), Intrarea în Biserică (21 noiembrie), Soborul Maicii Domnului (26 decembrie), Bunavestire (25 martie), Izvorul Tămăduirii (vinerea din Săptămâna luminată), Adormirea Maicii Domnului (15 august).

Aproape de Casa Fecioarei Maria este un izvor de apă tămăduitoare, dacă este luată cu credinţă, aşa cum se procedează cu aghiazma din biserică.

Bileţele la Casa Maicii Domnului, Selçuk

Tot acolo, în apropiere, am văzut **un perete care a primit numele: „Zidul dorinţelor”.** Pelerinii care vin aici la închinare scriu pe un şerveţel sau o hârtie oarecare o dorinţă sau mai multe, adresată Fecioarei Maria pentru: sănătate, serviciu, căsătorie, ajutor în familie şi lipesc hârtia pe acel perete. Dacă au credinţă mare, Maica Domnului le împlinesc aceste dorinţe de bine. Poţi aprinde o lumânare şi chiar te poţi ruga lângă această casă sfântă.

Acest monument se află sub jurisdicţia Vaticanului, dar este păzit tot timpul de jandarmeria turcă, care asigură securitatea monumentului. Grupul nostru de pelerini a trecut în mod ordonat, în **„şir indian”;** ne-am închinat şi am mulţumit Maicii Domnului că am ajuns cu bine la **acest popas duhovnicesc.** Dorinţa noastră este să ajungem cu toţii acasă, la familiile noastre şi la locurile de muncă.

Eu îmi doresc tare mult ca toţi oamenii de pe pământ, oriunde ar locui, să fie în rai cu Maica Domnului, care ne este mamă sfântă, jertfelnică şi plină de iubire. Şi doar eu să stau în iad.

Această vizită misionară ne-a umplut pe toţi de fericire. Parcă îmi venea să zbor la întoarcere. Am coborât muntele, am trecut prin faţa porţii Efesului şi am ajuns foarte repede pe ţărmul Mării Egee, **în localitatea Kuşadari, unde am fost cazaţi la hotelul turcesc HISMET. Numele hotelului înseamnă în traducere: „soartă”.**

Tablouri cu personalităţi la Hotel Hismet, Kuşadari

Camera mea are numărul 115. **Acest hotel cu cinci stele aparţine unei nepoate a ultimului sultan al Imperiului Otoman, Mehmed al VI-lea;** ea se află acum în Franţa. Hotelul este administrat de o firmă de turism. Datorită poziţiei pe o peninsulă, acest hotel a fost un **loc de atracţie pentru mari personalităţi internaţionale: regi, preşedinţi de ţară, scriitori, VIP-uri care s-au cazat aici şi au putut face baie chiar în Marea Egee.** Fostul preşedinte al României, Ion Iliescu, a petrecut câteva zile aici la hotel, în anul 1993.

Această mare este foarte primitoare şi caldă; pe noi, pelerinii, ne-a primit cu bucurie, măcar să ne udăm picioarele în apa ei învolburată, la apus de soare.

Vineri, 20 septembrie 2019

M-am sculat foarte de dimineaţă, să prind răsăritul soarelui pe malul Mării Egee. Marea şi soarele sunt ca două fiinţe îndrăgostite una de cealaltă, care se îmbrăţişează ori de câte ori se întâlnesc. **O îmbrăţişare face mai mult decât un sărut scurt care se uită. Îmbrăţişarea este semnul iubirii duhovniceşti, în acele momente curate uiţi de trup şi te scufunzi într-o mare de iubire sufletească, în care nu te poţi îneca de valurile patimilor trupeşti.**

Copiii care se îmbrăţişează oriunde se întâlnesc ne dau această frumoasă lecţie de iubire sfântă.

Marea în sine este o fiinţă vie şi la propriu, şi la figurat. Ea are suflet şi viaţă. E vie, pentru că naşte şi menţine viaţa vieţuitoarelor şi a plantelor de pe fundul ei fascinant. Pe mare trăiesc oameni: pescari, marinari, turişti care o înconjoară cu trupul şi cu sufletul. **Marea e ca o mamă care ne hrăneşte cu toate delicatesele ei: fructe de mare, peşti de tot felul, raci, melci şi plante aromate. Apa mării ne spală, ne curăţă şi ne tămăduieşte neputinţele trupului.**

În mare găsim sare, care dă gust mâncării şi sănătate corpului nostru. **Omul seamănă de multe ori cu marea. Ea e blândă, caldă, primitoare, ispititoare, dar de multe ori îşi schimbă faţa şi firea. Devine agitată, învolburată, plină de mânie şi ură pe noi, oamenii, care o murdărim cu păcatele noastre.**

La slujba de înmormântare există o cântare bisericească legată de mare: **„Marea vieţii văzând-o înălţându-se de viforul ispitelor, la limanul Tău cel lin alergând, strig Ţie: scoate din stricăciune viaţa mea, Mult Milostive”.**

De multe ori se întâmplă să ne umplem de valurile mâniei care ne întunecă inima, devenind noi asemenea fiarelor sălbatice. Patimile noastre trupeşti seamănă cu apa caldă, care ne moleşeşte.

Atunci când vântul nu mai bate şi soarele stă sus cu privirea aţintită asupra mării, ea devine liniştită, romantică, plină de poezie. Aşa se întâmplă cu noi când îl lăsăm pe Soarele Hristos să stea cu prezenţa Sa harică în sufletul nostru. În acele momente, fiinţa noastră e cuprinsă de o linişte profundă.

La rostirea **rugăciunii lui Iisus,** în mintea noastră dispare vântul ispitelor. Atunci apare o mare linişte, pe care pluteşte Însuşi Dumnezeu în inima noastră. **Acum se întâlneşte omul cu Duhul Sfânt, care ne transformă într-o biserică vie, rugătoare, în care arde candela rugăciunii. Ferice de acele persoane care se pot împărtăşi de acest duh isihast, caracteristic doar sfinţilor din ceruri!** Micul dejun de astăzi s-a transformat într-o Cină de Taină.

Facem rugăciunea în autocar şi, cu binecuvântare sfântă dată de un preot pelerin, plecăm în **cetatea biblică Efes din Asia Mică, unde primul episcop a fost Timotei, ucenicul de suflet al Sfântului Apostol Pavel – Apostolul Neamurilor, care a încreştinat două continente: Asia şi Europa.**

Biblioteca, Efes, Capadocia

La început, Efesul a avut denumirea **„Apasa”,** care a fost capitala regatului **Arzawa, ce a aparţinut civilizaţiei hitite**. Are o vechime istorică de peste 5000 de ani. **Efesul este cel mai mare oraş arheologic în aer liber din Turcia, care s-a conservat foarte bine pe o suprafaţă de zeci de hectare. Arheologii încă mai lucrează la excavarea lui.** Are două intrări principale: una dinspre mare, pardosită cu marmură şi coloane dispuse pe de-o parte şi de alta, cealaltă dinspre uscat, pietruită, care ducea în centrul oraşului Efes.

Am vizitat Agora sau piaţa centrală, Templul lui Domiţian, Fântâna lui Traian din marmură, Templul lui Adrian, Toaletele

Teatrul mare, Efes, Capadocia

publice sau latrinele unde bărbaţii stăteau ore întregi, comentând probleme politice, sociale şi culturale, Biblioteca, a treia ca mărime din lume (după cele din Alexandria şi Pergam), Templul lui Artemis, Teatrul mare, unde încăpeau aproape 20.000 de persoane.

La mormântul Sf. Evanghelist Ioan, Efes, Capadocia

De asemenea, am văzut **mormântul Sfântului Ioan Evanghelistul, peste care s-a zidit o mare biserică în perioada bizantină.** Acum au rămas doar ruinele ei. În timpul atacurilor arabe asupra cetăţii Efes, biserica a fost înconjurată cu ziduri masive de piatră, care se păstrează şi astăzi. Materialele pentru zidirea bisericii, precum şi a zidurilor, au fost luate din construcţiile templelor păgâne.

Intrarea în biserică se făcea pe o poartă gigantică, numită şi: „**Poarta Urmăritului". Lângă biserica mare centrală se aflau multe anexe: sala veşmintelor, baptisteriul, trapeza.**

Sfântul Ioan Evanghelistul și Teologul a fost unul dintre cei doisprezece Sfinți Apostoli ai Domnului nostru Iisus Hristos. Ioan este unul dintre cei patru evangheliști. **El a lăsat ca moștenire tuturor credincioșilor scrierile sale canonice, nou-testamentare: Evanghelia, trei Epistole și Apocalipsa și tot el este acela care a vestit lumii că „Dumnezeu este iubire" și „Dumnezeu este lumină".**

Sfântul Apostol Ioan este prăznuit de trei ori pe an, însă în ziua de 8 mai este sărbătorit în cinstea minunii care are loc, în fiecare an, în această zi, la mormântul său.

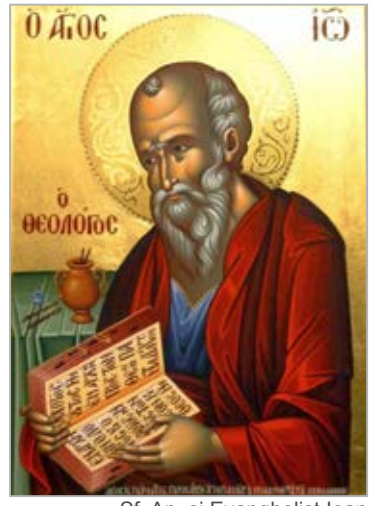

Sf. Ap. şi Evanghelist Ioan

Dumnezeu face minuni prin toți sfinții săi, prin cei care au suferit sau au murit pentru El, prooroci mucenici, sfinții Săi apostoli și ucenici și toți cei care au dus o viață curată și sfântă, învrednicindu-se Împărăției Cerurilor și vieții veșnice, iar locurile de îngropare ale lor le binecuvântează cu multe minuni și daruri.

Mormântul Sf. Evanghelist Ioan, Efes

Mormântul Sfântului Ioan Evanghelistul izvorăște, din Suflarea Duhului Sfânt, o pulbere sfântă, care izbucnește afară în fiecare an, la această dată. Localnicii o numesc „mană”. Această pulbere divină este cunoscută pentru darurile ei vindecătoare, atât pentru suflet, cât și pentru trup.

Sfântul Apostol Ioan a fost fiul pescarului Zevedeu și al mironosiței Salomeea, din localitatea Betsaida, din Galileea. La început, a fost ucenic al Sfântului Ioan Botezătorul. Împreună cu fratele său, Iacov, a fost chemat de Mântuitorul Iisus Hristos să-L urmeze. **Ioan a fost cel mai tânăr dintre Apostolii Domnului.**

În Noul Testament, cei doi frați, Ioan și Iacov, sunt numiți „fiii lui Zevedeu" sau, pentru credința lor puternică, „fiii tunetului". În cuprinsul Evangheliei sale, Ioan nu se numește pe sine cu numele, ci *„ucenicul prea iubit al lui Iisus"* (Ioan, 21, 20). El chiar era foarte iubit de către Iisus, deoarece, împreună cu Apostolii Petru și Iacov, Ioan îl însoțește pe Învățător în cele mai importante momente ale vieții Sale pământești. El a fost prezent la învierea fiicei lui Iair, la Schimbarea la Față și la rugăciunea din grădina Ghetsimani. Ulterior, când Mântuitorul era răstignit pe Cruce, l-a ales pe Ioan drept purtător de grijă pentru Mama Sa, Fecioara Maria, pe care Ioan a însoțit-o până la cinstita ei Adormire. După învierea lui Iisus, Ioan a fost primul Apostol care a cercetat mormântul gol. Simbolul Sfântului Ioan Evanghelistul este vulturul.

Tot în Efes am vizitat **biserica mare, cu o lungime de 150 metri, în care s-a ţinut un sinod important.** În anul 449, între al treilea și al patrulea Sinod Ecumenic, s-a desfăşurat aici un sinod la care succesorul la tron al Sfântului Chiril, Dioscor al Alexandriei, a stăruit că **„în Hristos este o singură fire (physis)".** Această poziție este cunoscută sub numele de monofizită; conform acestei doctrine, Mântuitorul ar fi **„din două firi, dar după Întrupare este o singură fire întrupată a lui Dumnezeu-Cuvântul".** Sfântul Chiril folosise și el aceste cuvinte, dar Dioscor a omis multe din afirmațiile acestuia care completau și echilibrau acest punct de vedere. **Acest sinod, care sprijinise erezia monofizită, a rămas cunoscut în Istoria Bisericii sub numele de Sinodul tâlhăresc de la Efes.**

După numai doi ani, în 451, convins de către Pulcheria Împărăteasa (care era o fermă adeptă a Ortodoxiei şi adversară a monofiziţilor), împăratul Marcian a convocat o nouă întrunire a Episcopilor pentru a tranșa asupra acestei chestiuni. **Acest Sinod, care a avut loc la Calcedon, este socotit al patrulea mare Sinod Ecumenic.**

De asemenea, **tot în Efes se află peştera celor 7 tineri care s-au retras aici din cauza persecuţiilor religioase** împotriva creştinilor. **Ei au murit şi după 200 de ani au înviat,** în timpul împăratului Teodosie al II-lea. În vremea aceea, erau multe persoane care nu credeau în înviere.

Peştera celor 7 tineri adormiţi

Numele celor 7 tineri sunt: Yemliha, Mekselina, Mislina, Mernus, Debernus, Sazenus, Kefestatayyus.

În drum spre Çanakkale, am vizitat şi oraşul Pergam, unde în Antichitate se făceau pergamente, materiale-suport pentru scrieri, prelucrate din piele. Una din cele şapte Biserici amintite de Sfântul Ioan în Apocalipsă este şi cea din Pergam, căreia Sfântul îi adresează cuvinte de pocăinţă:

„Iar îngerului Bisericii din Pergam scrie-i: Acestea zice Cel ce are sabia ascuţită de amândouă părţile:

Ştiu unde sălăşluieşti: unde este scaunul satanei; şi ţii numele Meu şi n-ai tăgăduit credinţa Mea, în zilele lui Antipa, martorul Meu cel credincios, care a fost ucis la voi, unde locuieşte satana.

Dar am împotriva ta câteva lucruri, că ai acolo pe unii care ţin învăţătura lui Balaam, cel ce învăţa pe Balac să pună piatră de poticneală înaintea fiilor lui Israel, ca să mănânce care jertfită idolilor şi să se dea desfrânării.

Astfel ai şi tu pe unii care, de asemenea, ţin învăţătura nicolaiţilor.

Pocăieşte-te deci, iar de nu, vin la tine curând şi voi face cu ei război, cu sabia gurii Mele" (Apocalipsă 2, 12-16).

Mesajul adresat Bisericii din Pergam constituie cea mai veche mărturie despre prezenţa creştinismului în această zonă.

Din nefericire, nu ştim nimic despre formarea comunităţii creştine din Pergam. În timpul scrierii Apocalipsei, Pergamul ocupa un loc de frunte între bisericile din vestul Asiei Mici. Peste Biserica din Pergam se abătuse o persecuţie. Acelaşi satan care arunca în închisoare pe creştinii din Smirna, are autoritate şi în Pergam. Aici se găseşte „tronul lui“ şi acest fapt afectează cât se poate de grav viaţa Bisericii.

Sfântul Mucenic Antipa menţionat aici este, probabil, identic cu episcopul Pergamului care a suferit moarte martirică sub dominaţia lui Domiţian şi pe care Biserica îl pomeneşte la 11 aprilie. Bisericii ameninţate de o putere care pare invincibilă i se descoperă că biruinţa nu aparţine diavolului, ci lui Hristos. Deşi a dat dovadă de o rezistenţă admirabilă în persecuţii, Biserica din Pergam are un punct slab: tolerează în mijlocul ei două grupări eretice. Două ispite care au ameninţat dintotdeauna viaţa Bisericii se conturează aici: ispita secularizării şi cea a credinţei fără fapte. În final, Duhul atenţionează Biserica asupra universalităţii acestui mesaj.

Oraşul vechi se află pe un deal orientat cu faţa spre Răsărit. Se văd şi acum urmele templelor păgâne din Antichitate, precum şi ruinele unei bazilici creştine.

Muzeul din Efes este unul dintre cele mai mari muzee din Turcia, el având în inventar peste 60.000 de lucrări de artă. Multe din ele datează din secolul IV înainte de Hristos, altele până în secolul XV. Aceste obiecte arheologice ilustrează diferite etape istorice: era greacă, era romană, era bizantină, era turcilor selyuk şi era otomană.

Sălile de expunere a obiectelor se împart în două: secţiunea arheologică şi secţiunea etnografică. **În acest muzeu au fost aduse multe obiecte arheologice găsite prin casele de pe dealuri, în urma săpăturilor arheologice desfăşurate între anii 1960-1986 de către Institutul Arheologic din Austria.**

Artă ceramică, Selçuk

După ce am terminat vizitarea tuturor obiectivelor istorice din Efes, am admirat şi o fabrică de ceramică numită **ART CERAMICS, condusă de ALIM ATEŞ din Selçuk.** Am cumpărat câteva vase mici din ceramică, pentru a le oferi cadou rudelor mele. În apropiere am găsit un restaurant, unde am luat prânzul. **Aici am întâlnit o familie mixtă, turco-română: MARI UYSAL, căsătorită cu HUSEIN,** un turc din Macedonia. Ea este de fel din Bucureşti şi este managerul unei firme de turism: PERONTOUR DIN KUŞADASI-AYDIN.

Drumul nostru spre Çanakkale a trecut **prin IZMIR, care în vechime s-a numit Smirna.** Populaţia acestui oraş depăşeşte cinci milioane de locuitori. Aici se află o puternică bază militară NATO. **Este un oraş industrializat.**

Izmir, Capadocia

Odinioară a trăit aici Sfântul Policarp, care a fost episcop al Smirnei și unul din Părinții apostolici. S-a născut între anii 69 și 81 d.Hr. și a mucenicit între anii 155 și 167.

Sf. Policarp

L-a cunoscut personal pe Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan. Prăznuirea lui se face la 23 februarie.

El a rămas orfan la o vârstă fragedă și a fost crescut de credincioasa văduvă Calista, sfătuită de un înger. După moartea mamei sale adoptive, Policarp a renunțat la toate bunurile sale și a început o viață castă, îngrijind bolnavii și infirmii. El se simțea sufletește foarte aproape de Sfântul Vucol, Episcopul Smirnei (prăznuit în 6 februarie), care l-a făcut mai întâi diacon, încredințându-i propovăduirea Cuvântului lui Dumnezeu în biserică, apoi hirotonindu-l în sfânta preoție.

Sfântul Apostol Ioan Teologul mai trăia în acea vreme și, fiind buni prieteni, cei doi mergeau deseori împreună în călătoriile lor apostolice.

Cu puțin înainte de a muri, Sfântul Vucol și-a exprimat dorința ca Policarp să fie următorul episcop al Smirnei. Când Sfântul Policarp a fost sfințit episcop, i s-a arătat Domnul Iisus Hristos.

Între anii 161-180, împăratul Romei Marcus Aurelius a început o cruntă persecuție împotriva creștinilor, iar păgânii au cerut judecătorului să fie căutat Sfântul Policarp, „tatăl tuturor creștinilor” și „ademenitorul întregii Asii”. În acest timp, la rugămințile credincioșilor săi, sfântul s-a retras într-un sat mic, nu departe de Smirna. Când soldații au venit să-l ia, el i-a întâmpinat și i-a poftit la masă, după care le-a cerut răgaz pentru rugăciune ca să se pregătească pentru martiriu.

Suferințele și moartea sa sunt prezentate în „Epistola creștinilor Bisericii din Smirna către celelalte Biserici”, una dintre cele mai vechi mărturii ale literaturii creștine.

La judecată, Sfântul Policarp și-a mărturisit cu hotărâre credința în Hristos și a fost condamnat să fie ars de viu. Călăii ar fi vrut să-l fixeze în cuie de un stâlp, dar sfântul a spus că Domnul îi

va da putere să îndure flăcările, așa că îl pot lega doar cu niște sfori. Flăcările l-au înconjurat, dar nu l-au atins, ridicându-se deasupra capului său în formă de boltă. Văzând că flăcările nu-și fac efectul, păgânii l-au înjunghiat cu un pumnal, iar sângele i-a curs atât de mult din rană, încât a stins flăcările. Corpul martirului Policarp a fost incinerat. Creștinii din Smirna au luat cu evlavie ce a mai rămas din corpul sfântului, sărbătorind în fiecare an ziua martiriului său la 23 februarie.

Ziua se ia la întrecere cu seara. Norii de pe cer sar în ajutorul nopţii, care începe să întunece ziua ce abia mai gâfâie. A fost o zi lungă, însorită, cu multe obiective, pe care le-am vizitat cu mare atenţie. Nu se ştie dacă voi mai veni vreodată în Turcia.

Am făcut acest lung pelerinaj, de aproape 5000 de kilometri, ca să văd cu ochii mei urmele vechi ale creştinismului ortodox pe aceste meleaguri asiatice.

Predau la Seminar, ca profesor, de 30 de ani, **„Studiul Noului Testament”. Acum am asistat la o lecţie practică, plină de istorie, cu multe persoane şi localităţi amintite în cărţile Noului Testament.**

M-am folosit duhovniceşte. Am trăit emoţii diferite: bucurie, tristeţe etc. Am aflat informaţii interesante legate de cultura generală. **Abia aştept să le povestesc elevilor mei de la Seminarul Teologic „Chesarie Episcopul”, condus de Părintele director Sava Gheorghe, despre acest pelerinaj misionar în Capadocia.**

În drum spre Çanakkale se întâlnesc de parte şi de alta a autostrăzii imense livezi de măslini, pe mii de hectare întinse. **Turcia, alături de Grecia şi Italia, este o mare producătoare de ulei de măsline.**

Măslinul este un arbore originar din Siria și zonele de litoral din Turcia, foarte răspândit și în Grecia continentală și în arhipelagul

elen. Este considerat **„arborele veșnic roditor”,** fiind un arbore cu o longevitate extraordinară, având o uimitoare putere de regenerare, dând mereu rădăcini și lăstari noi.

Genul olea conține în jur de 20 de specii larg răspândite în jurul globului. Sunt pomi mici întâlniți în zonele limitrofe Mării Mediterane, în sudul Africii, în sud-estul Asiei, în estul Australiei. Frunzele măslinilor se mențin verzi pe întreaga durată a anului.

Măslinul preferă climate cu ierni blânde și veri toride, se dezvoltă foarte bine pe soluri calcaroase atinse de briza mării.

Olea europaea, măslinul european, este cea mai cunoscută specie din genul Olea, fiind apreciat încă din Antichitate.

Se spune că locuitorii Atenei își doreau un zeu protector și, pentru că nu puteau alege între **Atena (zeița înțelepciunii) și Poseidon (zeul mării),** au organizat un concurs. Cei doi zei trebuiau să facă un dar locuitorilor, iar darul cel mai apreciat de către aceștia desemna învingătorul.

Când concursul a început, Poseidon a lovit cu tridentul său în stânca Acropolei și imediat acolo a apărut un izvor cu apă potabilă. Atena, în schimb, a plantat pe stânca Acropolei un copac, iar pe acesta l-a numit măslin. **Întrucât locuitorii Atenei nu mai văzuseră niciodată un măslin, ei au apreciat mai mult darul Atenei și, în consecință, au ales-o pe ea protectoarea orașului.**

Văzând ce s-a întâmplat, fiul lui Poseidon, într-un moment de gelozie, a dat noaptea foc măslinului. Dar a doua zi dimineața, din tulpina arsă a copacului necunoscut au apărut mlădițe noi.

Măslinele erau folosite fie pentru obținerea uleiului de măsline, fie erau consumate ca fructe. Pentru că au un gust amar, măslinele

treceau printr-un proces natural de fermentare sau erau consumate în saramură.

Măslinul sălbatic este un pom mic cu aspect de tufiș, cu creștere lentă și crengi presărate cu ghimpi. Varietățile cultivate prezintă multe deosebiri, dar în general sunt lipsiți de spini, mai compacți și mai productivi. **Măslinii au o creștere lentă, dar sunt și foarte longevivi. Lăsați să se dezvolte natural, măslinii pot avea trunchiuri de dimensiuni considerabile, fiind înregistrate recorduri de peste 10 metri în diametru și peste șapte secole de viață.** În Italia se crede că unii din cei mai bătrâni măslini datează din primii ani ai Imperiului Roman, părere infirmată de mulți specialiști.

Există în jur de 20 de specii de măslini, printre acestea se numără: Olea brachiata, Olea capensis, Olea caudatilimba, Olea europaea, Olea exasperata, Olea guangxiensis, Olea hainanensis, Olea laxiflora, Olea neriifolia, Olea paniculata, Olea parvilimba, Olea rosea, Olea salicifolia, Olea tetragonoclada, Olea tsoongii, Olea undulata.

Există, însă, un foarte mare număr de varietăți de măslini cunoscuți crescătorilor din ziua de azi. Doar în Italia au fost identificate peste 300 de varietăți, însă dintre acestea doar câteva sunt cultivate pe suprafețe întinse.

Spre deosebire de cele din Italia, varietățile întâlnite în Spania au frunze mai late și fructe mai mari, însă cu un gust mai amar, iar uleiul extras este inferior din punct de vedere calitativ. Din acest motiv măslinele produse în Spania sunt mai rar destinate obținerii de ulei, în schimb sunt tratate și consumate. Adesea sunt extrași sâmburii, iar fructele sunt umplute cu diverse garnituri și îmbuteliate în saramură sau oțet. Din cele aproximativ 260 de varietăți existente în Spania doar 25 sunt frecvent folosite pentru obținerea uleiului.

Datorită iernilor blânde, verilor toride, solului calcaros și întinselor suprafețe de litoral, Grecia oferă condiții excelente dezvoltării măslinului. Varietățile des întâlnite în Grecia sunt: Kalamon, Halkidikis și Savory.

Varietatea Kalamon oferă excelente măsline de masă și este intens plantată în Messinia, Lakonia și Agrinio. Varietatea Halkidikis este cultivată cu preponderență în zona Halkidiki și este cunoscută și ca măslina mamut, datorită dimensiunilor considerabile atinse de fructe. Varietatea Savory, întâlnită în Attica, Creta și Thassos, elimină parțial gustul amar al fructului în timpul coacerii.

Măslinele de masă pot fi clasificate în funcție de dimensiuni și de numărul de măsline dintr-un kilogram.

Măslinele sălbatice au fost colectate de triburile din neolitic încă din mileniul 7 î.Hr. Primii copaci de măslini cunoscuți au crescut în Persia și Mesopotamia. **Oamenii care au trăit cu milenii în urmă au văzut măslinul ca pe un copac care dă viață. De asemenea, a fost utilizat ca unul dintre primele bunuri utilizate pentru comerț.** Dovada timpurie a aprecierii și utilizării uleiului de măsline este cunoscută din siturile arheologice din Creta, Israel și Siria.

Uleiul de măsline a fost considerat un lichid sacru încă din vechime. Ramura de măslin a fost un simbol de glorie, pace, biruință și puritate. Frunzele au fost oferite zeităților (cum ar fi Atena) și folosite ca decorații în timpul evenimentelor importante. În Egipt, deși clima nu prea permite cultivarea arborelui, au fost descoperite frunze de măslin în mormântul lui Tutankhamon dar și pe alte simboluri ale faraonilor. În America, măslinul a fost adus de către spanioli și considerat de către băștinași capabil de a oferi viață veșnică și înțelepciune.

Unii măslini au crescut timp de milenii și au devenit simboluri importante astăzi. Spre exemplu, în Liban există un măslin despre care se crede că ar avea o vârstă de 6.000 de ani. Atena se mândrește cu un măslin vechi de 2.400 de ani. **Astăzi, în multe țări din întreaga lume uleiul de măsline este folosit în gastronomie, crearea de produse cosmetice dar și medicamente.**

La ora 21.00 am ajuns în **localitatea Çanakkale, pe canalul Dardanele.**

Strâmtoarea Dardanele, cunoscută în vechime și ca Hellespont, este o strâmtoare îngustă în nord-vestul Turciei, care leagă Marea Egee cu Marea Marmara. Strâmtoarea este lungă de 61 km, dar are numai 1,2 – 6 km lățime. Adâncimea medie este de 55 m, iar cea maximă de 82 m. Apa curge prin strâmtoare în ambele direcții: un curent de suprafață dinspre Marea Marmara spre Marea Egee și un curent de fund, mai rece și mai sărat, în direcția opusă.

La fel ca Bosforul, ea separă Europa (peninsula Gallipoli) de Asia. **Strâmtoarea are statut de cale de navigație internațională, iar împreună cu Bosforul, Dardanelele leagă Marea Neagră de Marea Mediterană.**

Oraşul Çanakkale

Cel mai important oraș de pe țărmul strâmtorii este Çanakkale (al cărui nume vine de la vestitele sale castele, **kale însemnând „cetate”**). Numele Dardanele derivă din **Dardanus, un oraș antic grecesc, de pe malul asiatic al strâmtorii.**

Am fost cazat pe **malul Mării Egee,** la **hotelul TRUVA,** la camera 359. **Pe faleză se află calul Troian, care are legătură cu cetatea Troia din Antichitate. După mărturia lui Homer, cetatea era în apropiere.**

Calul troian

Troia este un oraș legendar, locul unde s-a desfășurat Războiul Troian, așa cum este descris în Ciclul războaielor troiene, în special în Iliada, unul dintre cele două poeme epice atribuite lui Homer.

Astăzi, este numele unui sit arheologic, localizarea tradițională a Troiei homerice, în turcă Truva, la Hisarlık, în Anatolia, aproape de coastă, în Provincia Çanakkale, unde ne aflăm.

Un oraș nou, Ilium, a fost fondat pe acest loc în timpul domniei împăratului roman Augustus. A înflorit până la fondarea Constantinopolului și a intrat treptat în declin în perioada bizantină.

În anii 1870 arheologul german Heinrich Schliemann a făcut săpături în zonă. Alte cercetări au adus la iveală existența a mai multe orașe, construite succesiv unul peste altul. Unul dintre primele orașe (Troia VII) este de obicei identificat cu Troia homerică. Această identitate este disputată, însă situl a fost identificat cu succes ca fiind locul unde s-a aflat orașul numit Wilusa în textele hitite; Ilion (care provine din Wilion scris cu digamma) ar fi transliterarea grecească a acelui nume.

Pe lângă acest sit, acceptat de majoritatea cercetătorilor, sunt propuse și alte locații pentru oraș. Un studiu, bazat pe etimologia cuvintelor și pe studierea topografiei locului descris de legendă, propune Daorson ca loc pe care s-a aflat Troia.

Am servit cina, după care m-am odihnit. Sunt nerăbdător să ajung acasă, unde este mai bine ca oriunde. Îmi fac rugăciunea de seară şi mă aşez în pat, cu gândul şi dorinţa de a parcurge şi ziua de mâine, în drum spre România.

Mare este Dumnezeu!

Sâmbătă, 21 septembrie 2019

Gândul meu îndreptat spre casă, spre familie: soţie, copii şi nepoată m-a ţinut treaz aproape toată noaptea. Am ieşit pe balcon, să admir cerul înstelat şi luna. Pentru lumea musulmană, luna are sens religios. O întâlnim şi pe steagul turcesc. Pe ambulanţe, în loc de cruce, am văzut tot luna.

Cu ochii îngreunaţi de somn, am coborât să servesc micul dejun. Mi-am luat tratamentul, am verificat tensiunea: 13/8, pulsul 70. Oboseala îşi spune cuvântul pe aparatul de măsurat tensiunea. Soarele de afară îndată mă tonifică. Mă bucur de viaţă, de tot ce mă înconjoară şi de tot ce am.

Nu am visat să deţin palate, maşini sau funcţii înalte. M-am bucurat cu puţin. Când pierzi puţin, nu ai ce regreta; când ai multe averi care dispar, dintr-o dată vin jalea, deznădejdea şi gândurile negre de suicid. Am observat că Dumnezeu ştie cât să ne dea şi când să ne dea. El ne vrea permanent fericiţi pe noi toţi.

Cu **„Doamne, ajută!”** am pornit pe drumul cel mai lung: **„drumul de acasă, acasă”.** Viaţa noastră este în sine o călătorie cu sens unic, fără întoarcere. Cu fiecare zi ne apropiem de veşnicie. Mergem spre înviere.

Azi e o zi însorită. **Cu autocarul urcăm pe feribot, ca să putem trece deodată cu pescăruşii strâmtoarea Gibraltar, pe malul european, în localitatea Eceabat.** Aici a avut loc **lupta de la Gallipoli,** în Primul Război Mondial, unde au murit peste 500.000 de oameni din toate ţările aflate în conflict militar.

Ofiţerul comandant Atatürk a dat ordin soldaţilor turci: „Să muriţi pentru patrie!”.

În 1923, Atatürk ajunge cel dintâi preşedinte democrat al Turciei. Salutul lui în public era acesta: „pace în ţară şi în lume!”. Astăzi, 21 septembrie, este Ziua Mondială a Păcii. Aici la

Eceabat sunt ridicate două memoriale: unul pentru **Atatürk** şi altul în memoria soldaţilor căzuţi pe câmpurile de luptă de la Gallipoli.

Campania Gallipoli, denumită și Campania din Dardanele, bătălia de la Gallipoli sau bătălia de la Çanakkale a fost o campanie a Primului Război Mondial ce a avut loc între 25 aprilie 1915 și 9 ianuarie 1916 în Peninsula Gallipoli din Imperiul Otoman. Peninsula formează malul nordic al Dardanelelor, o strâmtoare ce furniza o cale maritimă către Imperiul Rus, unul dintre statele Antantei din timpul războiului. Intenționând să asigure controlul asupra acestei rute, aliații Rusiei, Regatul Unit și Franța, au lansat un atac naval urmat de o debarcare pe peninsulă, cu scopul de a captura capitala otomană Constantinopol. Atacul naval a fost respins și, după opt luni de lupte, cu multe pierderi de ambele părți, campania terestră a fost abandonată, iar forța de invazie a fost retrasă în Egipt.

Campania a fost una dintre cele mai mari victorii otomane din timpul războiului. În Turcia, ea este considerată un moment definitoriu al istoriei țării: o ultimă reușită în apărarea țării în timp ce Imperiul Otoman se prăbușea. **Lupta a format baza Războiului Turc de Independență și a proclamării Republicii Turcia opt ani mai târziu sub conducerea lui Mustafa Kemal (Kemal Atatürk), care a ieșit în evidență drept comandant militar la Gallipoli.**

Ne îndreptăm cu autocarul spre oraşul turcesc **EDIRNE, unde este vama turcească,** pentru a traversa Bulgaria până la Giurgiu. Pentru a face mai uşoară şi rapidă trecerea strâmtorii, turcii au început să construiască un pod mare între cele două continente, atât pentru maşini, cât şi pentru pietoni. Aici în Turcia se lucrează „într-o veselie". **Toată ţara este într-un imens şantier muncitoresc. O ţară se dezvoltă doar prin muncă jertfelnică.**

În mănăstirile noastre ortodoxe există o deviză: „ora et labora", care se traduce: „roagă-te şi munceşte". Acest slogan îl au şi musulmanii, care muncesc şi se roagă lui Allah, când muezinul le dă strigare din minaret, de cinci ori pe zi.

Turcii au transformat stepa în grânarele Asiei şi Europei. Au un comerţ foarte dezvoltat. **Am observat pe feribot comercianţi**

turci care vindeau şi pe bani româneşti: „zece lei la cinci brelocuri cu calul troian" sau „zece lei un iatagan mic", „dă la mine cincisprezece lei, o eşarfă de mătase".

La turci, totul se negociază. Nu ies ei în pagubă. Lasă uneori la preţ, pentru a vinde mai multe produse. **Au ceva evreiesc în ei, deoarece, potrivit Bibliei, ei au un strămoş comun: pe Avraam, patriarhul biblic.** Acesta a avut doi fii: pe **Isaac, cu soţia sa legitimă, Sara şi pe Ismail, care a fost căsătorit cu o slujnică turcoaică (Geneza 11, 26-25, 11).**

Drumul spre vamă este o autostradă cu trei benzi pe fiecare sens de mers. Totul este verde, pe ambele laturi. Autostrada este bine semnalizată ziua şi noaptea. Poliţie e puţină pe stradă. Aseară ne-a oprit un echipaj turc de poliţie. Am venit îmbrăcat ca preot lângă şofer, i-am binecuvântat pe poliţişti în limba engleză: **„God bless you!" (Dumnezeu să vă binecuvânteze!).** Le-am zâmbit şi ei ne-au dat drumul imediat, urându-ne să avem o călătorie plăcută.

Se vede că au respect faţă de preot. Pe feribot, câteva femei musulmane purtând vălul lor tradiţional m-au rugat să fac o fotografie cu ele. **Am zâmbit şi eu, au zâmbit şi ele şi a ieşit „o fotografie frumoasă, ecumenică".** Sunt convins că acea cruce mare de lemn de la pieptul meu le va converti într-o bună zi. Am traversat apoi tot feribotul, şi parterul, şi etajul, ca să-i binecuvântez pe toţi turcii, spunându-le în inima mea: **„vă iubesc şi vă aştept cu nerăbdare la botez".**

Pe drum, oprim să alimentăm autocarul. Preţul motorinei este de 5 lire turceşti, aproape 1 euro. În Turcia, preţul combustibilului este mult mai mic decât la noi, românii, care am vândut străinilor şi rafinăriile, dar şi tot petrolul de sub pământ.

Atatürk a dat o lege în Turcia, ca timp de 100 de ani să nu se extragă din pământ petrol şi să nu se vândă străinilor această bogăţie naturală. Guvernanţii noştri mai au să ne vândă şi aerul, căci apa e deja vândută. Astăzi noi, românii, plătim factura la apa noastră francezilor, la benzină austriecilor, la curent electric italienilor şi la gaze ruşilor.

Vai de noi şi de noi! Unde am ajuns după 30 de ani de la Evenimentele din Decembrie 1989... **Agenturile străine au lucrat**

cu mare succes, ajutate de „cozile de topor" din România, alese prin vot democratic de poporul nostru, care încă doarme. Imnul statului român este: **„Deşteaptă-te, române din somnul cel de moarte...".** Trebuie cântat poate mai tare, ca să-l auzim şi să se trezească **conştiinţa noastră naţională. Doar mila lui Dumnezeu ne mai poate salva de la acest dezastru naţional.**

Toată nădejdea poporului nostru este la **Biserica Ortodoxă Română. Mare este Dumnezeu! Să ne rugăm cu toţii pentru Patria noastră şi să nu o mai părăsim, oricât de greu ar fi în ţară!**

Am ajuns în oraşul turcesc **EDIRNE.** Pe vremuri, el a purtat numele **ADRIANOPOL.**

Aici în Edirne am făcut un mic popas la un **centru comercial,** ca să putem cheltui toate lirele turceşti înainte de a trece vama la bulgari. **Când am ieşim din magazin, o familie de musulmani: soţ, soţie şi copil, alerga repede, să facă o fotografie cu mine. I-am îmbrăţişat, l-am luat pe copil în braţe, numele lui era Mehmed. Ce bine i-ar sta ca într-o zi să poarte numele Mihail, să fie mucenic de Edirne…** Va veni vremea când trebuie să ne hotărâm: cu Hristos sau fără Hristos. Altă cale de mântuire nu există. Mulţi turci presimt că în curând se va face o schimbare a religiei musulmane.

Sfântul Paisie Aghioritul (1924 - 1994) a fost un călugăr foarte evlavios care a trăit la Sfântul Munte Athos. El este îngropat în incinta **Mănăstirii „Sfântul Ioan Evanghelistul" din Suroti, lângă Tesalonic.** Sfântul Paisie este renumit pentru **învăţăturile sale duhovniceşti,** precum şi pentru profeţiile legate de al treilea război mondial și sfârșitul lumii. Iată ce a spus în acest sens:

„Turcii ne vor lovi, dar Grecia nu va suferi prea mult. Nu va trece mult timp după atacul turcilor şi ruşii îi vor lovi pe turci şi îi vor căsăpi. Aşa cum rupi o coală de hârtie, tot aşa va fi sfâşiată Turcia. O treime din turci vor fi ucişi, o treime se vor încreştina, şi o treime va merge în adâncurile Asiei. Folosirea apelor Eufratului de către turci pentru irigaţii va fi o preînştiinţare că a început pregătirea marelui război care va urma. După destrămarea Turciei, Rusia va continua războiul

până va ajunge în Golful Persic şi îşi va opri trupele lângă Ierusalim. Atunci puterile occidentale îi vor soma pe ruşi şi le vor da 6 luni. Rusia însă nu-şi va retrage trupele şi atunci puterile occidentale vor începe să aducă trupe pentru a-i ataca pe ruşi. Războiul care va izbucni va fi mondial şi în cele din urmă vor pierde ruşii. Se va vărsa mult sânge. Marile oraşe vor deveni ruine. Dar noi, grecii, nu vom participa la acest război. Toţi cei din jurul nostru se vor sfâşia unii pe alţii, însă noi vom sta de-o parte" (din cartea „Cuviosul Paisie Aghioritul – Mărturii ale închinătorilor", Nicolae Zurnazoglu).

Trecerea la vama cu Bulgaria se face prin localitatea **HAMZABEYLI.** Este o coadă mare la tiruri, de cel puţin 3 kilometri. Ne facem loc pe lângă ele şi ajungem la 20 de metri de punctul de vamă. Ni se verifică doar paşapoartele, pentru a ni se pune viza de ieşire. **În câteva momente suntem la vama bulgară, care este poarta de intrare în Uniunea Europeană.**

Toate maşinile din vamă trec printr-un control amănunţit: se coboară bagajele şi maşina este scanată separat. Exigenţa este mare, deoarece noi venim din Turcia, de unde se pot procura droguri, arme etc. Tot controlul a durat două ore şi jumătate. **Cu răbdare, trecem peste toate. Am fi putut trece foarte repede, în cinci minute, la vamă, dar pe drum am fi putut avea o pană la maşină şi am fi stat în câmp mai multe ore.**

Nu-mi fac probleme. Sunt relaxat. Îi salut pe vameşi, ei îmi zâmbesc. Direcţia vamală dăduse pentru azi o directivă, ca toate maşinile să fie controlate **„la sânge".** Prin Bulgaria, drumul durează cinci ore până la punctul vamal de la Giurgiu.

Vama românească a fost primitoare cu noi, pelerinii plecaţi de zece zile din ţara noastră, pentru a merge în Turcia, pe urmele Sfântului mucenic Sava de la Buzău. Vameşii români, încrezători în controlul vamal de la intrarea în Bulgaria, ne-au întrebat: **„Mai aveţi ceva de declarat?".** Eu, în numele tuturor pelerinilor, le-am spus: **„Da, vă iubim tare mult".**

A fost o declaraţie de dragoste şi de respect pentru munca lor continuă la punctele de trecere a frontierelor. Meseria de vameş este

grea, plină de responsabilităţi şi de riscuri mari. **Sistemul vamal trebuie îmbunătăţit din mers** cu mai mulţi lucrători, pentru a deveni mai rapid şi e necesară dotarea cu sisteme electronice de control de la distanţă a fiecărui vehicul.

După trecerea frontierei de la bulgari la români, şi aerul mi s-a părut mai ozonat. Ce bine e acasă, în România! **Din acest cuvânt mirific: ROMÂNIA, poţi face următoarea expresie sfântă: OM ÎN RAI. Acasă este raiul pe pământ. Acasă este locul cel mai drag şi sfânt. Acasă este locul care nu se vinde. Acasă este tricolorul şi limba cu care ne-am născut. Acasă este patria dorului din sufletul nostru. Acasă este ţara pe care o avem ca moştenire veşnică din moşi-strămoşi. Acasă este familia mea.**

Cu autocarul plecăm spre casă în mare grabă prin Giurgiu, apoi oprim la Bucureşti, pentru a lăsa câţiva pelerini care au fost tot timpul cu noi în aceste zile.

Ghida noastră, Loredana, a coborât tot la Bucureşti, capitala României. **Întemeietorul acestei localităţi, Bucureşti, este un buzoian: ciobanul Bucur, de obârşie din Bisoca.** El a făcut mai întâi o stână în Câmpia Bărăganului, care a devenit un mic târg, apoi un orăşel ce s-a transformat în capitala Ţării Româneşti.

Bucureşti este un oraş al bucuriei sfinte. În centru vechi, istoric, se află o bisericuţă, numită „Biserica lui Bucur", care este cochetă, aranjată ca o mireasă pe un vârf de deal, lângă mănăstirea Radu Vodă. Aici în Bucureşti am urmat cursurile Institutului Teologic de grad universitar. **În timpul Facultăţii, am cunoscut profesori universitare deosebiţi, care mi-au călăuzit viaţa şi mi-au insuflat dragostea de Biserică şi de Patrie. Cinste lor!** O sută de kilometri au fost parcurşi **„într-o sorbire de cafea".** Buzăul l-am lăsat noaptea pe la ora trei şi tot cam pe la aceeaşi oră l-am găsit, în aceeaşi stare de linişte totală.

Ne-am luat rămas bun unii de la alţii, ne-am îmbrăţişat şi am plecat fiecare la el acasă, **purtând în suflet amintirile frumoase din acest minunat şi neuitat pelerinaj al bucuriei sfinte, pe urmele Sfântului mucenic Sava în Capadocia. Mare este Dumnezeu!**